

*Mənə – Əyil! – dedilər,
Qımışdım, əyilmədim.
Başıma yumruq yağdı,
Töyşüdüüm, döyülmədim.
Sanki bir zirvəymişəm,
Bir insan deyilmişəm.
Mən yalnız torpağımı
Öpəndə əyilmişəm!
Haqqımsa ayaq altda
Dönə-dönə tapdandı.
Dedim daha tapdanmaz,
Yenə, yenə tapdandı.
Qərəzlər bədənimə
Daraşdısa arı tək,
Ürəyim təmiz qaldı
Savalanın qarı tək.*

ƏLİ TUDƏ

GECİKMİŞ

VÜSAL

BAKİ-2017

Azərbaycanın görkəmli şairi Əli Tudənin “Gecikmiş vüsal” adlı bu kitabı sənətkarın çapı nəzərdə tutulmuş 20 cildliyinin 9-cu cildidir. Şair “Düşüncələr aləmində” Arazı o taya adlayıb “Səndən nigaranam” hissləri ilə xəyalə dalır, nə vaxtsa vüsala çatacağı “İnam sətirləri”ndə təsdiqləyir, “Sənət yolu”nda yeni əsərlər yaradır, layiqli insanlara “İthaf”lar edir, “Ana əzəməti” qarşısında baş əyir, “Nəvəli dünyam” fəxarəti ilə fidan nəvələrinə qayğı göstərir, “Təbiət”i soyub talan etməməyə çağırır, “Səni tapmaq istəyirəm” arzusunda olan cavanlara sevgi yolundakı ağır sınaqlara dözməyi məsləhət görür, həyati mövzularla zəngin olan “Poemalar”ını təqdim edir.

Əli Tudə

T05(17) Gecikmiş vüsal. IX cild. – Bakı, “Azərbaycan” nəşriyyatı, 2017. – 360 s.

T 480400000–005(2017) Sifarişlə
M 670(07)–2017

ƏLİ TUDƏ

Əslən Ərdəbilin Çanaxbulaq kəndindən olan atası Qulu və anası Şahbəyim Şimali Azərbaycana köçmüş və Əli 1924-cü il yanvarın 31-də Bakıda anadan olmuşdur. Atası Qulu neft mədəninə fəhləlik etmiş, sonra isə buruq ustası vəzifəsində yüksəlmişdir. Əli 1 yaşında olarkən atası, 5 yaşında isə anası dünyasını dəyişmişdir. O, nənəsi Qəribin himayəsində böyümüşdür. 150 sayılı orta məktəbdə oxumuşdur. Bu dövrdə Bakı Pionerlər Sarayının nəzdində Osman Sarıvəllinin rəhbərlik etdiyi ədəbiyyat dərənəsinin fəal üzvü olmuşdur. Artıq 13 yaşında ikən Əlinin ilk şeirləri Heydər Rzadə imzası ilə "Kommunist", "Yeni yol" qəzetlərində çap olunub, radioda səslənib. 1938-ci ildə həmin ədəbiyyat dərənəsinin nəşr etdiyi almanaxda da şeirləri dərc edilib. 1938-ci il repressiya dövründə 7-ci sinifdə oxuyarkən o, Cənubi Azərbaycan mənşəli olduğundan nənəsi ilə birlikdə İrana sürgün edilir. Təhsili yarımçıq qalır. İranda təsərrüfat işləri və fəhləliklə məşğul olaraq ağır həyat tərzi keçirir. Lakin şəxsi mütləsi, ədəbiyyata güclü meyli onda yazıb-yaratmaq həvəsini söndürmür. 50 ildən artıq bir müddət ərzində bircə gün belə olsun qələmini yerə qoymayan Əli Tudə dərəli-təpəli bir həyat və yaradıcılıq yolu keçmişdir. 1940-cı illərdə Cənubi Azərbaycanda

başlanan azadlıq hərəkatına qoşulub silahı və qələmi ilə mübarizə aparır. Milli ruhlu şeirləri ilə xalqı istiqlala çağırır. 1944-cü ildə "Vətən yolunda" qəzetində Əli Tudə imzası ilə şeirləri çap olunur. 1944–1946-cı illərdə Ərdəbildə çıxan "Ziddi-faşist", "Cövdət" qəzetlərində, ədəbi almanaxlarda, Təbrizdə çıxan "Vətən yolunda", "Azərbaycan" qəzetlərində, "Şəfəq", "Azərbaycan" məcmuələrində, "Şairlər məclisi" almanaxlarında şeirləri müntəzəm çap olunmuşdur. O, "Hizbitudeyi-İran" partiyasının üzvü olur (1944). Bir ildən sonra, 1945-ci il sentyabrın 3-də Təbrizdə yaranan Azərbaycan Demokrat Fırqəsi sıralarına qoşulur. İran xalq partiyası Ərdəbil vilayət komitəsində təbliğatçı (1944–1945), Milli hökumət yarandıqdan sonra Təbrizdə Maarif Nazirliyində tədris şöbəsinin müdiri (1945–1946) işləyir. "Ana dili" kitabının tərtibi və çap olunmasında xüsusi rol oynayır. Sonra isə İran tarixində ilk dəfə olaraq Təbrizdə Milli filarmoniya yaradır, onun ilk və son müdiri olur. Mahal-mahal, kəndbəkənd gəzərək istedadları bu böyük mədəniyyət ocağına cəlb edir. Əli Tudə Cənubi Azərbaycan Demokratik ədəbiyyatının yaratıcılarından biridir. İctimai-siyasi fəaliyyəti ilə bərabər şair öz qələminin qüdrətindən inqilabın nailiyyətlərinin qorunub saxlanması üçün ustalıqla istifadə edir. Yaradıcılığını, yüksək əqidəsini, mütərəqqi fikirlərini mübarizə yollarında məşələ çevirən Əliyə Təbrizin "Şairlər məclisi"ndə müdriklər tərəfindən Tudə, yəni Xalq təxəllüsü verilir. Milli hökumət onu ali mükafat "21 Azər" medalıyla təltif edir. O vaxt şairin cəmi 22 yaşı var idi və ilk şeirlər kitabı da çap ərəfəsində idi.

Lakin tale burda da öz qəddar hökmünü verdi. Bu xoş günlər, azadlıq və səadət uzun çəkmədi. Min bir əzabla, qanlar bahasına qurulmuş Milli hökuməti İran dövləti beşikdəcə boğdu. Şairin üsyankar ruhlu şeirlər kitabı mətbəədəcə yandırıldı. Tutulduğu anda məhkəməsiz-filansız qətlə yetirilməsi barədə şahın fərmanı verildi. Şair mübarizəni davam etdirmək və qayıtmaq məqsədilə öz məsləkdaşları ilə bir daha Vətəndən Vətənə mühacirət etmək məcburiyyətində qaldı. 1946-cı il dekabrın 12-də sərhəddə yazdığı "Mən nə gətirdim" şeiri Cənubi Azərbaycan mühacir ədəbiyyatının ilk nümunəsi oldu. O taydan gələn qardaş-bacılarımızın manifestinə, həyat məramına dönən bu şeir tez bir zamanda dillər əzbərinə çevrildi.

Milli demokratik hökumət irtica qüvvələri tərəfindən boğulduqdan sonra Bakıya mühacirət zamanı "Ədəbiyyat qəzeti" redaksiyasında ədəbi işçi vəzifəsində işləyir. Ona ali təhsil almaq imkanı yaranır. BDU-nun filologiya fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirir (1947–1952). 1958-ci ildən Azərbaycan və SSRİ Yazıçılar İttifaqının üzvü. Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatında redaktor, Ali Partiya Məktəbində müdavim, "Azərbaycan" qəzetində (Azərbaycan demokratik fırqəsinin orqanı) ədəbi-şöbə müdiri olur (1952–1962). Sonra bütün həyatını bədii yaradıcılığa həsr edir. Ümumittifaq tədbirlərində, Moskvada Azərbaycan ədəbiyyatı və incəsənəti ongünlüyündə, Tbilisidə SSRİ Yazıçılar İttifaqının plenumunda və s. iştirak etmişdir. "21 Azər" (1946), "Əməkdə fərqlənməyə görə" (1959) medalları ilə mükafatlandırılmışdır. Azərbaycan Ali Soveti Rəyasət Heyətinin Fəxri

Fərmanı ilə təltif olunmuşdur (1984). Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin İdarə Heyətinin üzvü seçilmişdir (1960-cı ildən). Əmək veteranı (1986), Əməkdar incəsənət xadimi (1987). 50 poemanın, 40-a yaxın kitabın müəllifidir. Əsərləri özbək, qırğız, hind, ukrayna, rus, ingilis və s. dillərə tərcümə olunmuşdur. Əli Tudə ömrü boyu siyasi mühacir olaraq qaldı. Sovet pasportu daşımadı. Bir çox yüksək titul və mükafatlardan məhrum oldu.

1996-cı il fevralın 26-da Bakıda vəfat etmişdir. Fəxri Xiyabanda dəfn olunmuşdur.

“...BİR LƏKƏ DÜŞMƏYƏN VİCDAN GƏTİRDİM”

Bu yazı bəlkə də ən ağır ittiham, ən acı etiraf, yaddaş məhkəməsidir. Əli Tudənin əziz xatirəsi, incik ruhu qarşısında günahkar olanlar, onun halal haqqını dananlar, böyük poeziyasının işığında nöqtə boyda görünənlər, susanlar, eləcə susanlar üçün xatırlatmadı, qınaq yazısıdı. Bu yazı, bu etiraf, bu xatırlatma bizdən çox, balalarımız üçün, Azərbaycanın sabahkı taleyi üçün cavabdeh olanlara gərəklidi. Çünki onlara ömrü döyüslərdə, mübarizələrdə, tufanlarda, təlatümlərdə keçən, dəfələrlə ölümlə üzləşən, namuslu bir şair, vətəndaş ömrü yaşayan, heç kəsin qarşısında əyilməyən, gözükölgəli olmayan, Vətən həsrətiylə şam kimi gilə-gilə əriyən, o taylı-bu taylı Azərbaycanın əsl xalq şairi Əli Tudənin şərəfli ömür yolu hələ çox lazım olacaq, əsl məktəb, Əli Tudə məktəbi, Əli Tudə dərsi! Taleyin ağır, sərt əlləri hələ uşaqlıq illərindən çiyinə enmiş, bir yaşında ikən olanda Ərdəbildən Bakıya güzəran dalınca gəlmiş, neft mədənlərində usta işləyən atasını, beş yaşı olanda yuxu kimi xatırladığı anasını itirmiş, qərrib Bakıda Qərrib nənəsinə sığınmış Əli Tudə dərsi...

Qərrib... İlahi, mən yer üzündə millətimiz kimi öz doğma yurdunda-yuvasında qərrib olan ikinci millət,

xalq görmədim. Bəlkə buna görəydi ki, Qərib nənəsinə sığınmış balaca Əli qəfəsdə çırpınan bülbül kimi qərib-qərib nəğmələr ötürdü. Bu nəğmələrdə həsrət, hicran yağışları vardı.

1938-ci il. Sürgünlərə, dar ağaclarına, gedər-gəlməzə aparın bu yol 14 yaşlı yeniyetməni o taya – Savalanın ətəklərindəki doğma Çanaxbulaq kəndinə aparıb çıxartdı. Bakını türklərdən təmizləyib yadlara, yabançılara təslim eləyənlər nə etdiklərini yaxşı bilir-dilər. Fəlakətə baxın ki, həbs edən də, ittiham edən də, hökm oxuyan da, güllə-ləyən də, sürgünlərə göndərən də ermənilər idi. Bakı elə bil taleyin ümidinə qalmışdı.

...Astara-Ənzəli yolunda fəhləlik eləyə-eləyə çörək qazanan, Seyid Cəfər Pişəvərinin başçılıq etdiyi inqilabi hərəkata qoşulan, döyüşkən şeirləriylə xalqı ayağa qaldıran 21 yaşlı şairi xalq sevə-sevə Əli Tudə (xalq) deyə çağırırdı.

**“Tudə” təxəllüsünü
Xalq özü verdi mənə!
Mərd fədai olmağı
Məsləhət gördü mənə.**

Milli azadlıq hərəkatının öncüllərindən olan, şah rejiminə qarşı amansız döyüslərə atılan Əli Tudəni Milli hökumətin qələbəsindən dərhal sonra Maarif nazirliyində şöbə müdiri təyin etdilər. 21 yaşlı bir gəncin ilk dəfə “Ana dili” dərsliyinin hazırlanmasında, nəşrin-də müstəsna rol oynaması indi çoxlarına qəribə gələ bilər. Bəli, xalqının, millətinin pərvanəsi olan bu bö-yük şairi, qeyri-adi insanı, millət fədaisini böyük Azər-baycan sevgisi qanadlandırır, göylərə ucaldırdı.

Amma Əli Tudənin şah əsəri heç şübhəsiz Təbriz filarmoniyası idi. 22 yaşlı bir gəncin Təbriz filarmoni-yası kimi möhtəşəm musiqi ocağını yaratması əsl möcüzə, ona rəhbərlik etməsi isə əsl fədakarlıq idi.

O vaxtın qəzetləri yazırdılar ki, bir çox orta və ya-xın Şərqi ölkələrində, hətta İranın paytaxtı Tehrandə belə bu günə qədər filarmoniya təsisinə müvəffəq olmadıqları halda Təbrizdə qısa müddət ərzində milli filarmoniya təsis edilmiş və bu kollektiv çıxışlarıyla könülləri fəth etmişdir. 200 nəfərə qədər musiqiçisi aktrisası, aktyoru, və işçisi olan bu musiqi ocağının baş memarı isə gənc, parlaq istedad olan Əli Tudə idi.

Bəli, Əli Tudə böyük Azərbaycan sevgisiylə çırpı-nırdı. Lakin minlərlə vətənpərvərlər kimi böyük şairin gələcək arzuları gözlərində qaldı. Xarici imperialistlə-rin yardımını nəticəsində şah rejimi Cənubi Azərbaycanı qan dənizində boğdu. İran şahı şair Əli Tudənin tutu-lub yerindəcə güllələnməsi haqda şəxsən göstəriş vermişdi. Neçə dəfə ölümlə üzləşən, təsadüfən sağ qalan Əli Tudə təzədən bu taya mühacirət etməli oldu. 1946-cı il 12 dekabr gecəsində Arazı adlayan, ürəyini doğma Təbrizdə qoyub gələn Əli Tudə yazırdı:

**Mən öz qardaşıma mehman gələndə
Bir qələm, bir dəftər, bir can gətirdim.
Dağların döşünü toplar dələndə
Bir ləkə düşməyən vicdan gətirdim.**

**Mən onu günəşdən təmiz saxladım,
Canımdan, gözümdən əziz saxladım,
Bu kiçik qəlbimdə dəniz saxladım,
Bir xilqət görmədi, pünhan gətirdim.**

**Ucuz tutmasınlar bu sovqatımı,
Hissimi, duyğumu, ehsasatımı...
Mən öz varlığımı, öz həyatımı
Doğma qardaşıma qurban gətirdim.**

Ayrılıq, vətən həsrəti ağır dərd oldu. Əli Tudəyə. Yaza-yaza dərd heykəlinə döndü. Bəlkə də vətən həsrətindən, Azərbaycan dərdlərindən bu qədər şeir yazan, dünyanın kar qulaqlarına bar-bar bağıran ikinci bir şairimiz yoxdur və olmayacaq da. Çünki Əli Tudəni dərd, kədər, niskil, ayrılıq, həsrət, hicran şair etmişdi. Bu həsrət, sızıltı, inilti ah-aman deyildi. Yeri-göyü yandırır-yaxan şair naləsi idi:

**Eh, yazdığım sətirlər
Düzülsə qatar-qatar,
Nəinki xan Araza,
Ana Təbrizə çatar.
Ancaq özüm nədənsə
Çata bilmirəm ona.
Qorxuram uzun yolda
Öz ömrüm çatsın sona.**

– deyən Əli Tudənin dərdli ürəyindəki daşqınlardan çoxlarının xəbəri yox idi. Qəribəydi, Əli müəllim hər adama ürəyinin sirrini açmazdı. Dost bildiyi, doğma, məhrəm bildiyi adamlardansa ayrılıq bilmirdi. Hər dəfə məni görəndə eyni açılar, yurd yerlərini, yaylaqları, Savalanı yada salıb kövrələr, Şahsevənlər haqda eşitmədiyim söhbətləri edər, gözləri həsrətlə yol çəkərdi.

**Hicran uzaq başı üç-dörd ay olar,
Mən isə ömürlük hicrana düşdüm.**

Əli Tudə yatmış vulkan idi. Onun yeri-göyü dağıdacaq şair qəzəbindən çoxlarının xəbəri yox idi. O, hər şeyi, hər şeyi içində çəkirdi. Daşqınları, selləri, təlatümləri, əzabları, qəmləri şeirlərindən boy verirdi. Bütün təlatümlərə, zəlzələlərə dözürdü Əli Tudə ürəyi. İllər uzununu qan ağlayırdı Əli Tudə ürəyi.

**Dünya! Sən de, harda var əvəzi Təbrizimin?
Nəfəsimə dəysəydi nəfəsi Təbrizimin,
Mən təpədən-dırnağa nəğməli saz olardım,
Ömrümün payızında təzədən yaz olardım.**

– deyər həsrətlə yazırdı Əli Tudə.

Əli Tudə məğrur şair idi, heç kəsin qarşısında alçalmazdı. Yaltaqlanmağı, sınmağı bacarmırdı. O, əqidə adamıydı, heç vaxt əyilməzdi.

**Mənə – Əyil! – dedilər,
Qımışdım, əyilmədim.
Başıma yumruq yağdı,
Töşüdü, döyülmədim.
Sanki bir zirvəymişəm,
Bir insan deyilmişəm.
Mən yalnız torpağımı
Öpəndə əyilmişəm.**

O boyda əzablardan keçmiş, ürəyi Quzey-Güney arasında paran-parça olmuş böyük bir millətin düçar olduğu zülmələri görəndə sinəsinə dağlar çəkilmiş Əli Tudə dərdini içində saxlamağı bacarırdı. Zahirən o, həmişə nikbin, gülürüz, fikirsiz-qəmsiz adam təsiri bağışlayırdı; sirrini yalnız ağ kağıza və şeirə etibar edirdi.

Əli Tudə qeyrətli, bütöv, mübariz bir əsgər, mühacir, vətəndaş, şair, ata, kişi ömrü yaşadı. Həmin ömür bitəndən sonra da sözünün ömrü başlanıb və bu ömür sona varmayan, əbədi bir ömürdür.

Əli Tudə incik getdi dünyadan, narahat, həsrətli getdi dünyadan. Son dəfə şeirlərində boyunu oxşadığı doğma Savalana üz tuta, əlvida deyə bilmədi. Cənubi Azərbaycanın, bütöv Azərbaycanın, Türk dünyasının ən ilhamlı, qaynar, odlu-alovlu xalq şairini öz halal haqqından – xalq şairi adından hansı namərdə uzaq saldı. Bu fəxri ad Əli Tudəyə daha çox yaraşır.

**Miz dalında keçdi ömrün gecəsi,
Sözlərdə açıldı baxtın qönçəsi...
– Fəxri adın hamı? – dedi neçəsi,
Dedim, təmənnasız söz aşiqiyəm!**

“Biz Əli Tudəni XX əsr Cənubi Azərbaycan poeziyasının klassiklərindən biri olaraq qiymətləndirməliyik”. Professor Şamil Salmanovun bu sözlərində böyük həqiqət var. Əli müəllimi özünə ustad bilən, sağlığında şeirləriylə nəfəs alan, böyüyən, boy atan və həmişə susan xalq şairlərinə üz tuturam:

Azərbaycanın əsl xalq şairi, ustad Əli Tudənin incik ruhu qarşısında baş əyin! Əli Tudə ürəyi, Əli Tudə ruhu bağışlamağı bacarır...

**Zülfüqar ŞAHSEVƏNLİ
şair**

Düşüncələr aləmində

SƏKKİZİNCİ QİTƏ

Altı qitə vardır nemətlə dolu
Dünya qitələrlə ünvanıdır ancaq.
Yeddinci qitəsə hikmətlə dolu
İnsandır, insandır, insandır ancaq!

Bəxtiyar sevincin gözündə belə
Bir umu, bir giley, bir şikayət var!
Müqəddəs kədərin önündə belə
Bir təmkin, bir inam, bir əzəmət var!

Önü boz buludla kəsilsə tamam,
Al günəş yansa da batmış kimidir.
Bu boyda dünyada laqeyd bir adam
Ayaq üstündə də yatmış kimidir.

Nə qədər zirvəyə qonsa da xəyal,
Kamına çatsa da neçə məhəbbət,
Hələ də dünyada gəzir bir sual,
Təkidlə deyir ki, nədir səadət?

Babalar! Babalar! Qoçaq babalar,
Gah atlı oldular, gah da piyada,
Düz yol tapmadılar ancaq babalar
Dolaylarla dolu geniş dünyada.

Gah yastı damlarda boy atdılar ki,
Palaza bürünüb ellə sürünək.
Gah da əfsanələr yaratdılar ki,
Uçan xalçalarla göydə görünək...

Demə ki, nə dərd duy, nə də ki, kədər,
Bacardığın qədər kefə bax, kefə!
Dünya yaranandan indiyə qədər
Kim gəlmiş dünyaya ikinci dəfə?

Yox! Onda kor olar vicdanın gözü,
Haqqı nə qəlb duyar, nə də dil deyər.
Qayğıkeş anamız dünyanın özü
Əzablar içində çırpınmaz məgər?

Bu dünya bir bağıdır! Hər gül bir ətir,
Bülbüləm! Hər gülə mehman olmuşam!
Ancaq uşaqlıqdan nadirdən nadir
İnsanın ətrinə heyran olmuşam!

İnsanın ətri də nemətdir, inan!
Nə timsalı vardır, nə də əvəzi.
İnsanın ətrini almasa insan,
Nə dözümlü çatar, nə də nəfəsi.

Dünya gündən-günə qəşəngləşdikcə
Fərəhdən böyüdü yaradan insan.
Raketlər meyarda nəhəngləşdikcə
Yaman cılızlaşdı azıman insan.

O qədər gərilib əsəblər indi,
Dünya səsli-küylü mehmanxanadır.
O qədər kükrəyib qəzəblər indi,
Dava bir yanadır, sülh bir yanadır!

Demə ki, pətəyi ballı təbiət
Daima həyata şirinlik qatır.
Nə məğrur insanda şirin məhəbbət,
Nə təşnə dünyada şirin su çatır.

Ey dünya! Nə yaxşı, insan əlindən
Yamanlıqdan artıq yaxşılıq yağır.
Yoxsa tunc olsa da öz təmələndən
Qopub-uçulardın sən əvvəl-axır.

Amandır, insanlar! Ayıq olun ki,
Təzədən yaralar almasın dünya!
Gecə yuxuda da sayıq olun ki,
Yeddinci qitəsiz qalmasın dünya!

Qoy barıt nəfəsli dünyada daha
Nə yanğın, nə də ki, fəlakət olsun!
Bəlkə sülh həvəsli dünyada daha
Səkkizinci qitə səadət olsun!

1986.

EY İNSAN!

Ey insan! Qərribə təbiətinlə,
Təzadlarla dolu hərəkətinlə,
Daşlı zindanları tikən də sənsən,
Dibindən uçurub sökən də sənsən!
Döyüşdə al qanlar tökən də sənsən,
Gülşəndə al güllər əkən də sənsən!
Qulaq as dünyanı gəzən haraya,
Gör gəlib haradan gedir haraya,
Dinlə həycan dolu nəvanı dinlə,
Gör necə yandırır havanı, dinlə!
Qonur dağ başına, dərə döşünə,
Bəlkə insan duya, insan düşünə!
Dünyanın üstündə açaraq qanad,
Nə deyir nəfəsi tənqiyən fəryad?

Qayğıyla yaşamaq, vüsətlə qurmaq,
Hər təzə növrəqda keşikdə durmaq,
İnsana məxsusdur başdan-binadan,
Xeyirxah doğulur insan anadan...
İnsana inamla dost deyən insan,
Dostla fərəh duyub, qəm yeyən insan,
Özü çevrilməsin öz düşməninə,
Ya silah, ya da ki, söz düşməninə.
Fəlakət gələndə səadət gedər,
Əsarət gələndə bərəkət gedər...
Yox! Yox! Dağıtmasın əllərilə o,
Kininin qabaran sellərilə o,
Abad, zəngin, əlvan, gözəl cahanı
Dağıtsa, bəs hara olar ünvanı?
Tanrıya dönsə də ecazkar insan,
Yaratmaq çətindir, dağıtmaq asan!

1986.

MƏN ƏGƏR AY OLSAYDIM...

Mən əgər ay olsaydım,
Dırmaşmazdım yaylağa,
Zirvələrin başına
Almasdan tac qoymağa.
Mən əgər ay olsaydım,
Sallanmazdım budağa,
Yaşıl yarpaqlarını
Ağ şəfəqdə yumağa.
Mən əgər ay olsaydım,
Yollanmazdım gəzməyə,
Güllərin gözlərinə
Təbəssümlər düzməyə.

Mən əgər ay olsaydım,
Boylanmazdım yarıqana,
Dərələri çevirəm
Südlə dolu qazana.
Mən əgər ay olsaydım,
Tələsməzdim görüşə,
Çayların sularını
Döndərməkçin gümüşə.
Mən əgər ay olsaydım,
Qoşa qanad taxardım,
Pəncərələr dalından
İnsanlara baxardım.
Görüm yaşadıkları
Mənzilləri necədir?
Günəş dolu səhərdi,
Zülmət dolu gecədir?
Səadət nəğməsilə
Mənzilləri dolubmu?
Məhəbbət işığıyla
Könülləri dolubmu?
İnsan! Müqəddəs insan
Gümrahmıdır, şadmıdır?
Yoxsa ki, nəğməyə də,
İşığa da yadmıdır?
Nəğməsi susanlara
Rast, zəbul, şur verərdim.
İşıq sönənlərə
Gözümdən nur verərdim.
İnsanlara əlimdən
Nə gəliрсə, edərdim!
Sonra öz mənzilimə
Mən arxayın gedərdim.

1986.

QAL

Atalar dedilər ki,
Yol gedən yolda gərək,
Dinçlik gözən igidin,
Dik başı qalda gərək!
Ancaq bu qal nə sınaq,
Nə də ki, möhlət oldu.
Qeyrətli igidlərə
Ömürlük qismət oldu.
İgidlər döyüşsə də,
Qurtarmır bu qal yenə.
İgidlər – Sülh! – desə də,
Dəyişmir bu hal yenə.
İgidlər çalışır ki,
Qalı tamam yatırsın,
Od nəfəsli davanı
Gül ətrinə batırsın!

1987.

UYDURMA

*Biri ölməsə, biri dirilməz.
(Atalar sözü)*

Kim uydurub bu sətri ataların adına,
Atalar fəlakəti səadətə qatmayıb.
Vaxtında yetişsə də köməksizin dadına,
Kimsənin toyuğuna bircə daş da atmayıb!

Xeyirxahlıq toxumu əkib hər addımbaşı,
– Bitsin! – deyə suvarıb üz-gözünün tər ilə,
Müqəddəs zəhmətilə yonduğu halal daşı
Dəyişməyib dünyanın haram simu-zərilə.

Kişi atalar haçan qonşuluqda bilib ki,
Kimsə acdır, evində çörək yoxdur bir tikə,
Evindəki çörəyi elə yarı bölüb ki,
Özünün yediyi də canına sinə bəlkə.

Mərd atalar həyatın daş-kəsəkli yolunda
Yıxılanın qolundan yapışıb dayaq kimi.
Döyüşün gah yağışlı, gah şimşəkli yolunda
Əlləri üstə göyə qaldırıb bayraq kimi.

Yox! Can verən insanın çarpayısı başında
İçindən korun-korun alışıbdır atalar.
İstər cavan yaşında, istər qoca yaşında
Öləni diriltməyə çalışıbdır atalar.

Könlümdə halal sözlər ulduz-ulduz batsa da,
Haram sözlər yazmaram mən şeir kitabına.
Öz ömür yolum vaxtsız son mənzilə çatsa da,
Yaşamaq istəmərəm özgənin hesabına!

1987.

QEYRƏT

Qeyrət tək külfət deyil
Keşiyində duraq biz.
Adına bir ləkəsiz
Kaşanə də quraq biz.
Xeyr! Qeyrət onlardan
Daha böyük nemətdir.
Vətənə də hörmətdir,
Millətə də hörmətdir.

– 22 –

Ürəyimin başına
Düşərsə hansı toxum,
O al qanıyla qeyrət
Göyərdər salxım-salxım.
Adam yalnız qeyrətlə
Dağı qoyar dağ üstə.
Qeyrətsiz görünməsin
Gərək bu torpaq üstə.
Qeyrətsizdən kişilik
Umma çətin ayaqda.
Vətən yansa, qeyrətsiz
Laqeyd durar qıraqda.
Qeyrət ki var, insanın
İnsana hümmətidir.
Qadının qüdsiyyəti,
Kişinin cürətidir.
Keşməkeşli yollarda
Ölümdən qorxan insan
Zirvələr arzusuyla
Yaşamasın heç zaman!
Bilsin ki, qeyrətin də
Zirvəsi var, zirvəsi!
O nədir? Günəşləşən
Məsləkin təntənəsi...

1986.

AĞSAQQAL

Böyükdür ağsaqqalın
Hörməti bu diyarda.
Surətində birləşir
Ləyaqət də, vüqar da!

– 23 –

Təəssüf ki, o zaman
Ağsaqqal olur adam,
Qürubdakı günəş tək
Getdikcə solur adam.
Azaldıqca canında
Oduunun hərarəti,
Boynunda qat-qat artır
Günəş məsuliyyəti...

1983.

HİDDƏT

Ünsiyyətsiz bir adam
Ünsiyyətdən deyəndə,
Məhəbbətsiz bir adam
Məhəbbətdən deyəndə,
Sədaqətsiz bir adam
Sədaqətdən deyəndə,
Səxavətsiz bir adam
Səxavətdən deyəndə,
İstedadsız bir adam
İstedaddan deyəndə,
Etiqadsız bir adam
Etiqaddan deyəndə,
Ləyaqətsiz bir adam
Ləyaqətdən deyəndə,
Hərarətsiz bir adam
Hərarətdən deyəndə,
Cəsarətsiz bir adam
Cəsarətdən deyəndə,
Dəyanətsiz bir adam
Dəyanətdən deyəndə,

– 24 –

Ədalətsiz bir adam
Ədalətdən deyəndə,
Qətiyyətsiz bir adam
Qətiyyətdən deyəndə,
Nəcabətsiz bir adam
Nəcabətdən deyəndə,
Heysiyyətsiz bir adam
Heysiyyətdən deyəndə,
Dedişini diqqətlə
Yoxlayıram üzündə.
Ziddiyyətlər danışır
Əmələndə, sözündə...
Hiddət dolu ürəyim
Od püskürür vulkan tək,
Sinəmi döyəcləyir
Tələtömlü ümman tək...

1987.

DİL

Dil var, odlu mərmidir,
Dil var, soyuq qaladır.
Dil var, ömrə zinətdir,
Dil var, başa bələdir.

Dil var, göyə qaldırır,
Dil var, göydən endirir.
Dil var, könül küsdürür,
Dil var, könül dindirir...

Dil var, vüsal diləyir,
Dil var, həsrət yaradır.
Dil var, körpüyə dönür,
Dil var, sərhəd yaradır.

– 25 –

Dil var, not bəstələyir,
Dil var, şeir bitirir.
Dil var, nisgil aparır,
Dil var, müjdə gətirir...

1985.

BAYATILAR

Bəzən nadir, incə, təzə gülləriylə
Könüllərdə gülşən salar bayatılar.
Bəzən acı, soyuq, çılğın yellərilə
Könülləri çapıb-talar bayatılar.

Gah ucaldar, gah endirər insanları,
İsindirər, üşündürər insanları,
Nə zaman ki düşündürər insanları,
Təbəssümlə fikrə dalar bayatılar.

O çağlayar büllur çeşmə həvəsiylə,
Ətirlənər qızılgülün dəstəsiylə...
Beşik üstə öz mehriban nəfəsiylə
Laylay deyən ana olar bayatılar.

Dodaqlarda misra-misra haçan dinər,
Bir sözündə şahə qalxan ümman dinər,
Bir sözündə od püskürən vulkan dinər,
Ürəklərdə tonqal qalar bayatılar.

Vətən olar, torpaq olar, insan olar,
Sevgi olar, vüsal olar, hicran olar,
Bahar olar, yarpaq olar, xəzan olar,
Neçə-neçə rəngə çalar bayatılar.

Odlar gələr, ballar gələr, duzlar gələr,
Neylər gələr, tarlar gələr, sazlar gələr,
Qərībədir, toylar gələr, yaslar gələr,
Nəsillərlə yaşar dolar bayatılar...

1983.

ÇÖRƏK

Dünya min nemətlə dolu olsa da,
Yenə ən müqəddəs nemət çörəkdir!
Hər nemət ləzzətlə dolu olsa da,
Bütün nemətlərə zinət çörəkdir!

Bəli! Xətirlidən daha xətirli,
Zəhmətkeş nəfəsli, zəhmət ətirli,
Şəfəq təbəssümlü, nəğmə sətirli,
Həqiqət ünvanlı türbət çörəkdir!

Bu zərdüşt ocaqlı torpaqda insan,
Çörəyə and içmiş sınaqda insan,
Yazmış neçə-neçə varaqda insan,
Vətən iradəli qüdrət çörəkdir!

Hara tamahını saldı İsgəndər,
Hara bayrağını çaldı İsgəndər,
Xəraca cəvahir aldı İsgəndər,
Bilmədi ən böyük sərvət çörəkdir!

Nüşabə qızılı əfsanə sandı,
Sünbül dənəsini dürdanə sandı,
İsgəndər bu fikri xəzinə sandı,
Dövlət daş-qaş deyil, fəqət çörəkdir!

Sabirin yazığı gələn cocuğun,
Şair ürəyini dälən cocuğun,
Bir loxma çörəkçin öläen cocuğun
Taleyindən qaçan qismət çörəkdir!

Dava illərində alov dilləri
Külə döndərəndə yaşıl çölləri,
Qara şäläləli ipək telləri
Bir gündə ağardan xiffət çörəkdir!

İnsan mäsäsiz də, meysiz də yaşar,
Tarsız da, sazsız da, neysiz də yaşar,
Pulsuz da, malsız da, şeysiz də yaşar,
Qıtlıqda dözülməz dähşət çörəkdir!

Xalqlar istəsə də gülə dünyada,
Aclar var, ağlayır hələ dünyada...
“Azad” dedikləri kölə dünyada
Ürəyə yüklənən möhnət çörəkdir!

Xiffətlə ayrılıb doğma mäsəkəndən,
Günəşli bağçadan, Aylı çəməndən,
Bir parça çörəkçin Ana Vətəndən
Didərgin düşənə qürbət “çörək”dir!

Hardasa mehriban şəfqət umana,
Hardasa xeyirxah niyyət umana,
Hardasa fədakar xidmət umana,
Torpaq səxavətli hümmət çörəkdir!

Nənəmiz Tomrisdən qalan təndirə,
Bərəkət günəşi olan təndirə,
Zəmilər ətrilə dolan təndirə
Yaraşlıq alovsa, şöhrət çörəkdir!

1986.

ÜLFƏT

Bəzən zəngin sözlü bir insan kimi
Kürsüdə diqqətə şayandır ülfət.
Bəzən əlvən telli bir kaman kimi
Dostluq tərənəsi yayandır ülfət.

Torpaqda təmkinini, suda axını,
Tarda zənguləni, neydə yangını,
Başda düşüncəni, gözdə qayğını,
Ürəkdə arzunu duyandır ülfət.

Ağırdır dərd dərdin üstə düşəndə,
Toruna mübariz kəs də düşəndə,
İnsan, qadir insan xəstə düşəndə,
Həyatda nüsxəsiz dərmandır ülfət.

Arzun zirvələrdə son qübbə olsa,
Yolunda gah dərə, gah təpə olsa,
Gücün pıçıldayan bir ləpə olsa,
Unutma, çağlayan ümmandır ülfət.

Yeknəsəq bir avaz avaz deyil ki,
Qanadsız bir muraz muraz deyil ki,
Ülfət yalnız rəsmi təmas deyil ki,
Mehriban nəfəsli insandır ülfət.

Vüqardan cürətə, qəlbədən tərərə,
Sözdən təşəbbüsə, gücdən hünərə,
Xəyalıdan uçuşa, işdən zəfərə
Qardaşlıq körpüsü qoyandır ülfət.

Bu dünya saraydır, ülfətsə bəzək,
Ülfətsiz gül olmur, nəinki ürək.
Kim bilmir qürbətə gedənə kömək,
Təklidə qalana həyandır ülfət.

Dünyanı isidir məhəbbətilə,
Tarixi bəzəyir şeiriyyətilə...
Sınaqlardan çıxar sədaqətilə,
Bütün nəsillərə əyandır ülfət.

1981.

NƏZAKƏT

Nə qartal uçuşlu gümüş şələlə,
Nə köhlən qaçıqlı seldir nəzakət.
Gah təmənna dolu büllur piyalə,
Gah sədaqət donlu feldir nəzakət.

Gah sözünü deyər söz arasında,
Gah gülər rəqiblə öz arasında,
Gah dörd qisas dolu göz arasında
İncədən də incə tüldür nəzakət.

Yox! Əzminə yaddır qisas insanın,
Məğrur təbiəti atlas insanın,
Könlünə dəydiyi həssas insanın
Saçını oxşayan əldir nəzakət.

Dəfinələr yatır təbiətində,
Qayğılar oyanır səxavətində,
Yoxsul insanların ünsiyyətində
İncidir, gövhərdir, ləldir nəzakət.

Başdır ləzzətli nemətlərin də,
Hüsnüdür qiymətli zinətlərin də,
Mehriban dostların söhbətlərində
Məhəbbətlə dolu dildir nəzakət.

O alicənabdır dolansa harda,
Yansa da alovda, donsa da qarda,
Nəvaziş nəğməsi çaldığı tarda
Əbədiyyət notlu teldir nəzakət.

1986.

TƏMKİN

Demə ki, nə çıxar kirpik döyməkdən,
İş işdən keçəndə hədərdir təmkin.
Ya razı qalmaqdan, ya baş əyməkdən,
Ya təslim olmaqdan betərdir təmkin.

Yox! Yox! Sahilsizdir həssas ürəyi,
Nə qələmi vardır, nə də lələyi...
İnsanın əliylə insan diləyi
Səbrlə yazılmış dəftərdir təmkin.

Leysanlı küləklə üz arasında,
Çovğunlu zülmətlə göz arasında,
Çılğın ehtirasla öz arasında
Vüqardan yoğrulmuş sipərdir təmkin.

Haray qoparsa da könlün tufanda,
Təmkinini təmkinlə işlət cahanda,
Harasa tələsən qatı dumanda
Düşüb itə bilən gövhərdir təmkin.

Demə ki, özünü o qədər sıxır,
Qaya boyda təmkin tükənir axır.
Yox! Yox! Yer üzündə sıx, uca, ağır
Dağlar silsiləsi qədərdir təmkin.

Sanma ya mütilik, ya zəiflikdir,
Sanma ya sönüklük, ya xəfiflikdir.
Yox! Poladdan möhkəm bir zəriflikdir,
Qürurdur, cürətdir, təpərdir təmkin.

Titrəsə sanma ki, bataqlıqdır o,
Büdrəsə demə ki, alçaqlıqdır o,
Yox! Yox! Acizlikdən uzaqlıqdır o,
Hücumdur, zirvədir, bəhərdir təmkin.

Sinəsi nəğməli, dili sükutlu,
Yeri çilçıraqlı, göyü buludlu,
İlki keşməkeşli, sonu umudlu,
Ömrün yolundakı səfərdir təmkin.

1986.

DƏMƏT

Kim bilmir dünyada azın qiyməti
Həmişə yüksəkdən yüksək olubdur.
Almasın bir daşda donan şöhrəti
Böyük bir ölkəyə bəzək olubdur.

İlin tək bir fəsli yaz olmasaydı
Qədri bilinməzdi ellərimizdə.
Güllərin ömrü də az olmasaydı
Təhfəyə dönməzdi əllərimizdə.

Əbədi nemətlər vurğunu insan
Keçəri neməti necə xoşlayır?
Bəlkə də illərin yorğunu insan
Təhfəni ağır yox, incə xoşlayır.

Yox! Torpaq nəfəsli, günəş şəfəqli
Güllərdə vüqar da, tərəvət də var!
Qırmızı, çəhrayı, sarı rəvnəqli
Güllərdə rübab da, şeiriyyət də var!

Sanma bir dəmətlə insan insana
Yalnız bir udumluq ətir aparır.
Səmimi hörmətlə insan insana
Təbəssüm, gözəllik, xətir aparır.

Qışda da yaz donlu, günəş baxışlı
Güllər gözəlliyin övladlarıdır.
Palıd dəyanətli, bulaq axışlı
Vətən nəğməsinin qanadlarıdır!

Gözəl olmasaydı güllər dünyada
Ətrini yellər də duyardıarmı?
Güllərin adını ellər dünyada
Körpə qızlarına qoyardıarmı?

Güllərin ecazla dolu ətrini
Ciyəri dolusu udubdur insan.
Ancaq əzizlənmiş insan xətrini
Hər şeydən müqəddəs tutubdur insan!

1984.

İSTİ-İSTİ

Zəhmətin ecazkar bəstəsində sən
Dəmiri kürədə döy, isti-isti!
Çəkiç soyuyanda dəstəsində sən
İnsan hərərəti qoy isti-isti!

Səpilsin saçına kürənin qoru,
Daha da parlasın könlünün nuru...
İstər qılınc düzəlt, istərsə boru,
Fikrindəki səmtə əy isti-isti!

Novruz xonçasında sən yandır şamı,
Al şəfəqlə dolsun məhəbbət camı,
Gözləmə ki, səni yoxlasın hamı,
Sən dost-tanışa dəy isti-isti!

Üzünə dikilsə odlu baxışlar,
Soyuq yanağında salsa naxışlar,
Hələ hiss etməmiş dostlar-tanışlar,
Sevgi hənirini duy isti-isti!

Demirəm hər şeyi sən əlüstü yaz,
Baxma ya yaxşısı, ya da pisdi, yaz,
Duyğun soyumamış isti-isti yaz,
Dinsin rübabında ney isti-isti!

Bir səs üzüb keçər ümmanı bəzən,
Bir od yarıb gedər dumanı bəzən,
Tufandan qurtarar insanı bəzən
Bir günəş şəfqətli səy isti-isti...

Dayanar yağış da, susar külək də,
Səadət ölkəri doğar diləkdə...
Qətiyyətlə dolu müdrik ürəkdə
Fərmana dönəndə rəy isti-isti...

1987.

EHTİMAL

Zirvələr dağların dik başlarıdır,
Al Günəşi içər gümüş qədəhlə.
Bulaqlar dağların göz yaşlarıdır,
Gah qüssəylə çağlar, gah da fərəhlə.

Bəli! Dağların da ürəklərində
Bəzən sevinc kükrər, bəzən də kədər.
Buludlu-buludsuz diləklərində
Bəzən şimşək parlar, bəzən də ölkər.

Kim bilir, bəlkə də biri-birilə
Dözümdən danışar gecələr dağlar.
Yoxsa sinəsini oyan sirrillə
Əriyə-əriyə incələr dağlar.

Dağlar qayaları qarnında saxlar,
Gözləri yol çəkər ayaq üstündə.
Sanki qarınları dikələn dağlar
Hamilə qadındır torpaq üstündə.

Kişilik sarıdan başı qaxıncı
Yurdları başına yığacaq dağlar!
Çənlibel ünvanlı, misri qılıncı
Yeni Koroğlular doğacaq dağlar!

Cürətsiz, inamsız, hünərsiz insan
Həyat meydanında zərrə kimidir.
Zirvəsi günəşə dəysə də, inan,
Kişisiz dağlar da dərə kimidir.

1986.

MÜLAHİZƏLƏR

Əməl yox, söz olursa,
Həqiqət də yalandır.
Alov yox, köz olursa,
Cəsarət də yalandır.

Nəğmə yox, xal olursa,
Natiq yox, lal olursa,
Gəmi yox, sal olursa,
Ədalət də yalandır.

Tarla yox, şum olursa,
Bəhər yox, tum olursa,
Dəmir yox, mum olursa,
Qətiyyət də yalandır.

Ülkər yox, quş olursa,
Qaya yox, daş olursa,
Dolu yox, boş olursa,
Əzəmət də yalandır.

Kəllə yox, qol olursa,
Ağac yox, kol olursa,
Zirvə yox, yol olursa,
Ülviyyət də yalandır.

Bəyaz yox, çil olursa,
Şəffaf yox, lil olursa,
Ocaq yox, kül olursa,
Qüdsiyyət də yalandır.

Xörək yox, buğ olursa,
Xalı yox, cığ olursa,
Fərəh yox, dığ olursa,
Məharət də yalandır.

Rübab yox, zəng olursa,
Sığal yox, cəng olursa,
Əsil yox, rəng olursa,
Təravət də yalandır.

Dəniz yox, göl olursa,
Şimşək yox, yel olursa,
Gülşən yox, çöl olursa,
Şeiriyət də yalandır.

Zəmi yox, dən olursa,
Həftə yox, gün olursa,
Yaxın yox, gen olursa,
Ünsiyyət də yalandır.

Günəş yox, buz olursa,
Şəkər yox, duz olursa,
Yaşıl yox, boz olursa,
Məhəbbət də yalandır.

Kürə yox, qor olursa,
Nicat yox, tor olursa,
Qayğı yox, zor olursa,
Dəyanət də yalandır.

Mərmər yox, gil olursa,
Sima yox, tül olursa,
Töhfə yox, fel olursa,
Səxavət də yalandır.

Cəlal yox, tac olursa,
Bulaq yox, parç olursa,
Qismət yox, borc olursa,
Səadət də yalandır...

1987.

ÖPÜŞLƏR

İnsan! Çalış hər şeyin
Üzünü üzündə gör!
İçini içində gör!
Özünü özündə gör!
Öpüş ki var, dünyada
Məhəbbətdir, mehirdir!
Qüdsiyyətin nurundan
Yoğrulmuş bir möhürdür!
Ağız boyda olsa da
Öpüşün yeri ancaq,
Qiyətdə üstələyər
Bir ümman dürrü ancaq!
Öpüş ürəkdən alır
İstisini, ətrini.
Qədirsizlər nə bilsin
Öpüşlərin qədrini?
Hara gəldi paylayır
Ucuz sikkələr kimi.
Öpüşlər ləkələrə
Qonur ləkələr kimi.
Bəli! Harda, haçan ki
Öpüşlər yaltaqlanır,
Əzəmət xırdalanır,
Qüdsiyyət ayaqlanır...
Mənfəət qüdsiyyətin
Sinəsindən ucalır.
Əzəmət məharətin
Əməlində qocalır...

Mən qarlı saçlarından
Hikmət yağan atanın,
Günəşli gözlərindən
Qeyrət yağan atanın,
Qabarlı əllərindən
Dönə-dönə öpərəm.
Qarşısında səcdəyə
Enə-enə öpərəm.
– Yorulmuşam! – demərəm,
Yenə, yenə öpərəm.
Mən qarlı saçlarından
İsmət yağan ananın,
Günəşli gözlərindən
Şəfqət yağan ananın,
Damarlı əllərindən
Dönə-dönə öpərəm.
Qarşısında səcdəyə
Enə-enə öpərəm.
– Yorulmuşam! – demərəm,
Yenə, yenə öpərəm.
Mən aşıqi olduğum
Doğma Azərbaycanın,
Rübabını çaldığım
Doğma Azərbaycanın
Zirvəsindən öpərəm,
Ətəyindən öpərəm,
Kötüyündən öpərəm,
Kəsəyindən öpərəm,
Çınqılını öpərəm,
Tikanını öpərəm,
Kırpisini öpərəm,
İlanını öpərəm!

Fəqət ləkəli əli
Çiçək olsa öpmərəm,
İpək olsa öpmərəm,
Gərək olsa öpmərəm!
O əl mənim başıma
Sığal çəksə öpmərəm,
O əl mənim yoluma
Güllər töksə öpmərəm!
O əl mənim könlümə
Tufan salsa öpmərəm,
O əl mənim kökümə
Balta çalsa öpmərəm!

1987.

QARIŞQALAR

Yaz gələndə rütubətli yuvasından
Yola çıxar qatar-qatar qarışqalar.
Sanki yazın al günəşli havasından
Yuvasında xəbər tutar qarışqalar.

Sanki şəvə mirvarili boyunbağı
Bəzər qara parılıyla boz torpağı...
Lazım olsa parçalayar bir qovağı,
Bir palıda lağım atar qarışqalar.

Yolu kəssə ya bir qaya, ya bir kötük,
İntizamla yeriyərək bölük-bölük,
Dallarına özlərindən çox-çox böyük
Ləngərli bir şələ çatar qarışqalar.

Sıra dağlar dayansa da ehtişamla,
Əngin düzlər qaynasa da izdihamla,
Dünyamızın bu başından intizamla
O başına gedib çatar qarışqalar.

Qaranlıqda alışdırıb alışqanı,
Müqəddəslər tapdamayıb qarışqanı.
Demiş odur çalışqanlar çalışqanı,
Halallığa mərdlik qatar qarışqalar.

Əməyin də, qeyrətin də timsalı tək,
Dözümün də, cürətin də timsalı tək,
Nizamın da, vüsətin də timsalı tək
Ürəyimə yaman yatar qarışqalar.

1986.

YOL ÜSTƏ

Bir kişi yol üstə bir yazıq kimi
Yorğun gözlərindən yaş axıdırdı.
Yellənən saqqalı ağ yaylıq kimi
Yaşı nə qurudur, nə dağdırdı...

Qürub zamanında bir yoldan keçən
– Niyə ağlayırsan? – dedi – Ay kişi?
Dünyada həssası laqeyddən seçən
Dedi faciəymiş dünyanın işi.

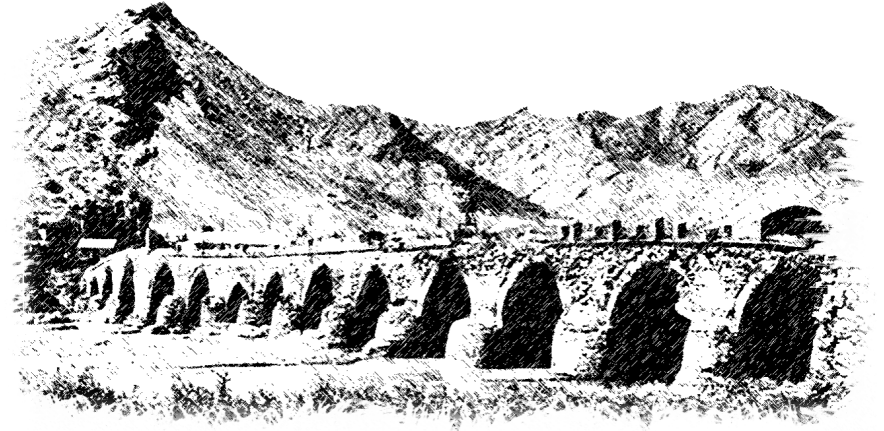
Sanma göz yaşlarım ləpələndikcə
Ölən şöhrətimə yas saxlayıram.
Sinəmdə nisgillər təpələndikcə
Özüm zirvələşib buz bağlayıram.

Yandım, alovlandım şimşək sayacağı,
Vətənin tufanlı qucağında mən.
Bayrağa çevrilən dilək sayacağı
Döyüşdüm səadət sorağında mən.

Ay batdı gecənin qara üzündə,
Ümid ürəyimdə doğdu ulduz tək.
Əfsus, yaz gəlməmiş, qışın özündə
Ümid damla-damla əridi buz tək...

Bəli! Diri gözlü yana-yana mən,
Yetişə bilmədim öz niyyətimə.
Keçmiş zəhmətimi ana-ana mən,
İndi ağlayıram öz qismətimə...

1987.

Səndən nigaranam

TƏZƏDƏN

Gün olsun, qolumu salıb boynuna,
Buludun altına girim təzədən.
Əbədi sığınım doğma qoynuna,
İsinsin soyumuş yerim təzədən.

Yuyum “günahımı” yağışlarında,
Yeni ilmə salım naxışlarında...
İntizarla dolu baxışlarında
Ana məhəbbəti görüm təzədən.

Savalan! Həyatda çox düşdüm dara,
Gah alova yandım, gah da ki, qora...
Sabahkı günümü boyasın nura
Alnımda çağlayan tərim təzədən.

Həsərlə baxsa da neçə oylağa,
Təşnə ürək gərək səni duymağa,
Qaysaqlı yarama məlhəm qoymağa
Şehli güllərindən dərim təzədən.

Dəmir çarıq geyim gənc sarban kimi,
Yolum uzansa da kəhkəşan kimi,
Duman qatarını boz karvan kimi
Başının üstündən sürüm təzədən.

Xət çəkim bir ömrün həsrətlərinə,
Söz verim ürəyin niyyətlərinə,
Hicranın səngərsiz sərhədlərinə
Səngərli sinəmi gərim təzədən.

Sən az qocalığa yoz birçəyini,
Zaman ağartmışdır qız birçəyini...
Qoy şimşəklə açım buz birçəyini,
Əlvən şəfəqlərlə hörüm təzədən.

İllərin əlində talan ömrümü,
Sənətdə cığırlar salan ömrümü,
Bu gündən sabaha qalan ömrümü
Sənin xidmətinə verim təzədən.

Yolum ilk cavanlıq ilinə düşsün,
Zirvədə parlayan gölünə düşsün,
Açıq cavanların dilinə düşsün
Dodağı qapalı sırım təzədən.

Dövrən çiçəklənsin bir muraz təki,
Döşündə min sərgi açsın yaz təki...
Mən şeirlərimi payəndaz təki
Ayağın altına sərim təzədən...

1987.

SƏNDƏN NİGARANAM...

Daha öpüşmürük dodaq-dodağa,
Səndən nigaranam, Neştəri çayı!
Mən soyuq hicran yox, başdan-ayağa
Odlu həyəcanam, Neştəri çayı!

Başının üstündən kölgə keçəndə,
Yaralanar deyə, üzünü gözlə!
Müasir “şimşəklər” dağı biçəndə,
Sən də qurumaqdan özünü gözlə!

Yox! Gərək mehriban köksündə qalan
Mənim əksimi də qoruyasan sən!
Nə edim? Yanında olsaydı balan,
Yanardı... Qoymazdı quruyasan sən.

Sanma ki, unudub sərin suyunu
Zamanın özüylə döyüşməmə mən.
Sənin büllurlaşan şirin suyunu
Duzlu okeana dəyişməmə mən!

Deyirlər dürr sinən qabarır-enir,
Sənin də çağlayan həyəcanın var!
Neçin dalğaların təlaşla dinir?
Sənin ki, arxanda Savalanın var!

O qürurla baxır uzun boyuna,
İstəyir dərdlərə yarıyasan sən!
O göz yaşlarını qatar suyuna,
Dözməz susa-susa quruyasan sən!

Unuda bilməmə ana torpağın
Mən nə çörəyini, nə də duzunu.
Sahibi olsam da neçə növrəğin,
Mən nəyə çalışdım ömrüm uzununu?

Göz yaşı qurusun! Dağ baxıb dağla
Öyünsün fərəhli yoldaşı kimi.
Sən göz yaşı deyil, çaysan, ax, çağla,
Amandır, quruma göz yaşı kimi.

1992.

YEDDİBÖLÜK*

Səhər-axşam intizarla axıb gedər
İsti ülfət sorağında Yeddibölük.
Aynasında çöhrəsinə baxıb gedər
Böyüyün də, uşağın da Yeddibölük.

O qüdrətdən yaranmışdır laxan kimi,
Ağ suları çırpındıqca tərhan kimi,
Gah seyrələr, gah sıxlaşar duman kimi
Yeddi şəfa bulağında Yeddibölük.

Yaz gecəsi hilal qırıq təkər olar,
Göyün mavi dənizində lövbər olar,
Yerdə yanan yeddiqardaş ülkər olar
Bir yaylağın qucağında Yeddibölük.

– Qış gecəsi “Həsənalı kəndi” yatar,
Qayalar da mürgüləyər qatar-qatar...
Susar tütək, susar kaman, susar dütar,
Nəğmə deyər dodağında Yeddibölük...

Rübablaşar gözlərinin yaşları da,
Diksindirər yuvasında quşları da...
Yuyulmaqdan büllurlaşmış daşları da
Məlhəm saxlar qaynağında Yeddibölük.

Nə zaman ki, Ay görünər sönük təki,
Ülkərlər də axıb gedər köpük təki...
Şölələnər yeddiqaşlı üzük təki
Savalanın barmağında Yeddibölük.

1986.

* Cənubi Azərbaycanda yer adıdır.

QATAR QAYA

Elə bil ki, Savalanın təbiətdə
Yeddi qardaş balasıdır Qatar qaya.
Ünsiyyətdə, dəyanətdə, sədaqətdə
Dünya görmüş anasına çatar qaya.

Hər cığırı ilk şeirimizin kövrək sətri,
Bulaq gözü, lalə şamı, bulud çətri...
Çəmənlərdən ucalanda bahar ətri,
Çiçəklərin dənizində batar qaya.

Haradasa büllur bulaq oxuyanda,
Haradasa yaşıl yarpaq oxuyanda,
Haradasa gülgün dodaq oxuyanda,
Dağ döşündə gah ney olar, gah tar qaya.

Hər nəğməni var səsilə gümrah çalar,
Başa vurmaz, davamını sabah çalar...
Sinəsində gah yanıqlı "Segah" çalar,
Gah da şaqraq zəngüləli "Qatar" qaya.

Bulud gəlsə quşbaşı qar töksün deyə,
Tufan qopsa dağı-daşı söksün deyə,
Məsləhətlə bəlkə nəqşə çəksin deyə,
Yeddi başı bir-birinə çatar qaya.

Tufan gecə istəsə ki, havalana,
Dərələrdə, təpələrdə yuvalana,
Ayı batmış kəndimizdən Savalana
Qatarıyla beton körpü atar qaya.

Ulduz yağsa Mehdixanlı düzlərinə,
Yuxu qonsa bulaqların gözlərinə,
Baş qoyaraq Savalanın dizlərinə,
Ətəyində mışıl-mışıl yatar qaya.

Mənzilləri dolaşdıqca söhbətilə,
Hər külfətə mehman olan ülfətilə...
Dözümüylə, vüqarıyla, siqlətilə
Hər ömürə bir ömür də qatar qaya.

1986.

SƏRDABA

Qayalar içindən qıy vurub çıxdın,
Bir yana çatmadı hayın, Sərdaba.
Bəylərə çanaqla mirvari yığdın,
Bir daş hasar oldu payın, Sərdaba.

Axdın səxavətlə! Pulsuz-parasız,
Bir gün də olmadın qonaq-qarasız.
Özün də bilmədin neçə çarasız
Mərəzə dərmandır suyun, Sərdaba.

Leysana bir bulud bəs eləyəndə,
Dağ top atəsilə səs eləyəndə,
Başında şimşəklər rəqs eləyəndə
Başladı bir qızıl oyun, Sərdaba.

Bəylərin hökmran vaxtı dəvələr,
Yaşıl sahilində xıxdı dəvələr,
Sənə də yüksəkdən baxdı dəvələr,
Səninə qalxmadı boyun, Sərdaba.

Savalan bir hava çalanda neydə,
Qartallar qatarla süzəndə göydə,
Suyunda yuyundu gəlin də, bəy də,
Səninsə olmadı toyun, Sərdaba.

Zaman karvanını çəkib üstündən,
Quş qanadlı yellər səkib üstündən,
Daha ətaləti töküüb üstündən
Özün öz suyunda yuyun, Sərdaba!..

1989.

BABANƏZƏR

Hər çətirli alma bağın,
Bir ormandır, Babanəzər!
Hər şəh dolu xiyar tağın
Bir bostandır, Babanəzər!

Danış! Sən aç söz, babamdan,
Daim mənə göz babamdan,
Hər cığırın öz babamdan
Bir nişandır, Babanəzər!

Savalanda peşmək qarlar,
Qışdan qışa qalıb xarlar,
Ulduz-ulduz yağın nurlar
Bir leysandır, Babanəzər!

Sanki göy də mavi otdur,
Şimşək qamçı, bulud atdır...
Buz Neştəri gümüş uddur
Nə zamandır, Babanəzər!

Səsi gəncdir, özü ulu,
Axıb gedir... Bitmir yolu...
Hər rübabı nisgil dolu
Bir dastandır, Babanəzər!

“Gözə” axır muncuq-muncuq,
Qışda isti, yayda soyuq...
Bəlkə o da teli qırıq
Bir kamandır, Babanəzər?!

Yarpaq – donun, bulud – çalman...
De, hurisən, yoxsa Qılman?
Hər armudun, narın, alman
Bir dərmandır, Babanəzər!

Mən izim var hər qayada,
Sən atlisan, mən piyada...
Ayrılığın bu dünyada
Nə yamandır, Babanəzər?!

Dolanaram başına da,
Yanaram göz yaşına da...
Sənin adi daşına da
Can qurbandır, Babanəzər!

Uzananda qərib axşam,
Sən görməsən doğma adam,
Savalan ki, sənə müdam
Bir heyrandır, Babanəzər!

1986.

HACI ƏMİR*

Haçan ağ tikanlı qışın tufanı
Gözlərə də dolar Hacı Əmirdə,
Astaradan gələn insan karvanı
Gecələrlə qalar Hacı Əmirdə.

Dolar yolçularla “Həsən qəhvəsi”,
Bütün yer üzündə olmaz əvəzi.
Dükanı isidən insan nəfəsi
Sanki ocaq olar Hacı Əmirdə.

Tufan qürrələnər təntənəsiylə,
Dağları dolaşar qəhqəhəsiylə...
Təmkinli samovar zümzüməsiylə
Odlu nəgmə çalar Hacı Əmirdə.

Tufan öz sözünü dedicə qəti,
Soyuq yuvasında dondurar iti...
Həlim dükançıdan kimisi piti,
Kimisi çay alar Hacı Əmirdə.

Sanma dağ başında qaralar şimşək,
Yox! Yox! Yana-yana saralar şimşək,
Tufanı döşündən yaralar şimşək,
Qar üstünə salar Hacı Əmirdə.

Göylər işıqlanar kəhkəşan kimi,
Yerlər ətirlənər gülüstan kimi,
Təbiət işindən peşiman kimi
Dərin fikrə dalar Hacı Əmirdə.

Məğrur Günəş dönər qalib bayrağa,
Kimi ata minər, kimi ulağa,
Uca Savalanı başdan-ayağa
Tamaşaya dalar Hacı Əmirdə.

Yolçuların izi cərgəbəcərgə,
Bir bələdçi oldu kiməsə bəlkə...
İz var ki, tufanın iziylə birgə
Zaman-zaman qalar Hacı Əmirdə.

1944.

BULQAVAR*

Gözəl Bulqavarı kim istər dana,
O miskin deyildir, məğrurdur daha.
Kəhrəba buğdası qalsın bir yana,
Büllur gilasıyla məşhurdur daha.

Sanki adi bağlar deyildir bağlar
Bu başdan o başa büllur bağıdır.
Əmək uğuruyla yüklənmiş şaxlar
Həm qayğı, həm sevinc, həm nur bağıdır.

Yarpağın yamyaşıl ovcunu haçaq
Yandırır-yaxsa da giləs köz kimi,
O dözür... Gilası atmayır ancaq
Mərhəmət gözləyən məsum göz kimi.

Yaxşı yadımdadır, kəndlilər haçan
Dəryazla örüşdə otu biçərdi,
Sanki neçə-neçə çəmən o zaman
Mənim yaşadığım kəndə köçərdi.

* Astara ilə Ərdəbil arasında gədik.

* Meşkinlə Sumarin arasında kənd.

Tanınmış əttarın dükkanı kimi
Hər ot tayası da ətir saçardı.
Dağın avazı olmuş dumanı kimi
Yorulmuş gözlərdən yuxu qaçardı.

Qızıl saçlarının son saçağını
Ay hələ yumamış kənd bulağında,
Qatıb qabağına öz ulağını
Kəndlilər gedərdi bar sorağında.

Gilas! Nə Dəməşqdə yetişən püstə,
Nə də ki, Bağdadın xurmasıydı o.
Yox! Yox! Bulqavarın budaqlar üstə
Ulduz-ulduz yanan səmasıydı o.

Sağ-salamat gəlib yolu səbətlər
Ulaqlar üstündən enərdi kənddə.
Ətirli ulduzla dolu səbətlər
Gilas bağlarına dönərdi kənddə.

Ağanın xanımı baxıb ərinə
Yekə qulağına almas taxardı.
Qızlar, kasıb qızlar sırğa yerinə
İncə qulağına gilasa taxardı.

Yox! Yox! Öz gilası təcəssümüylə
Zarafatla dolu əməldi qızlar!
Axı Günəş dolu təbəssümüylə
Elə sırğasız da gözəldi qızlar!

Bəli! Qiymətliydi qızların özü
Dünyanın ən iri almasından da!
Məhəbbət oduyla alışan gözü
Parlaqdı Bulqavar gilasından da!

Milli hökumətin qərarlarını
Qızlar da rəğbətlə qarşıladılar.
Əlvən xalılara şüarlarını
Göyərçin əllərlə aşıladılar.

Bir gün boş qayıtdı karvan... Bəs gilas?
Bu sözdən uğundu nə qədər adam.
Dedilər hər səfər uğurlu olmaz,
Bulqavar özü də dəyişib tamam.

Bəli! Bulqavarın öz karvanları
Üzünü şəhərə döndərir indi.
Gilası toplayıb kənd cavanları
Uşaq evlərinə göndərir indi.

Bəs niyə o dövrən tez keçdi, niyə?
Kəndli hardan tapsın çörək pulunu?
Yenə Bulqavarlı yaşayım deyə
Gilasdan çıxarsın gərək pulunu.

Sanma Bulqavarlı çalışır hələ,
Diləyini satır gilalar təki.
Yox! Azadlıq eşqi alışır hələ
Qaranlıqda yanan almaslar təki.

Gün gələr, o kəndin öz karvanları
Üzünü şəhərə döndərər yenə.
Gilası toplayan kənd cavanları
Uşaq evlərinə göndərər yenə.

1947.

BALIQLI ÇAY^{*}

Bu dünyada az deyildir
Körpülü çay, qayıqlı çay.
Gurultulu caz deyildir
Nəğmələri qılıqlı çay.

Axıb gedir qışlı-yazlı,
Bəzən hirsli, bəzən nazlı,
Dalğaları gümüş sazlı,
Sahilləri aşığı çay.

O dayanmır mənzillərdə,
İnciləşir könüllərdə,
Güllərinin sahillərdə
Başı əlvən yaylıqlı çay.

Döşü sərgi təcəssümlü,
Ritmi şair tərənnümlü...
Öz dostuna təbəssümlü,
Düşməninə acıqlı çay.

– Gəl! Deyir ağ əllərilə,
Pıçıldaşan yellərilə...
Günəşin al tellərilə
Ağ yorğanı sıırıqlı çay.

Bir çay ola-ola özü,
Ürəyində sönmür közü...
Məna dolu şeiri-sözü
Sanki içir yanıqlı çay.

Yenə nadir söz diləyir,
Gah kişnəyir, gah mələyir...
Üfüqlərə nur çiləyir
Kəhkəşandan işıqlı çay.

Ay uzaqda haçan solur,
Ulduzlarla sular dolur...
Gümüş pullu balıq olur
Torpaq üstə Balıqlı çay.

1944.

QƏCƏL BULAĞI

Dostlar! Bir Qəcəl adlı
Bulaq var kəndimizdə.
Sanki qüdsiyyət dolu
Növraq var kəndimizdə.
Mən qarlı Savalanda
Neçə bulaq görmüşəm.
Gecə qaya döşündə
“Yanan çıraqlı” görmüşəm.
Sonra qarğı atımı
Daş yollarda çapmışam.
Sanma ki, Qəcələ tay
Bir bulaq da tapmışam.
Qəcəl axır... Özü şən,
Suyusa dəcəl kimi.
Hanı xeyirxah, hanı
Mehriban Qəcəl kimi?

^{*}Ərdəbilin içindən axan çay

Kim Qəcəlin önündə
Yerə qoyub dizini,
Buz nəfəsli suyunda
Yusa tərli üzünü,
Qəcəlin köksündəki
Qürur tufan qoparar.
Göz-göz qaynayan suyu
Dalğa-dalğa qabarar.
Ancaq o təvazökar
Özünü gözə soxmaz.
Büsatı pozulsa da,
Yenə özünə baxmaz.
Yox! Yox! Büllurla dolu
Yük daşıya-daşıya,
Daşlarını parladıb
Tanıdar hər naşıya...
Su – əlvida! – deyəndə
Torpağına, daşına,
Qızlar, vəfalı qızlar
Yığılırlar başına.
O yığnaqdı bulağın
Ən möhtəşəm büsatı.
O yığnaqdan doğulur
Sabahkı kənd həyatı.
O bulağın üstündən
Nəsillər keçib-gedib.
Suyundan ay parçası
Gözəllər içib-gedib.
Min nəğmə oxusa da
Mənə o şair bulaq,
Qulağıma nənəmin
Səsi gələrdi ancaq.

Axı mən boş səhəngi
Yerindən götürəndə,
Şəffaf suyla doldurub
Evmizə gətirəndə,
Nənəm, mehriban nənəm
Gülə-gülə deyərdi,
Suyun kəramətini
Bilə-bilə deyərdi:
“Bala! Sənin də ömrün
Uzun olsun su kimi,
Dünyada sudan suya
Pərvazlansın qu kimi.
Su çörəyin, havanın
Mehriban bacısıdır.
Su yanmış nemətlərin
Nigaran bacısıdır”.
İndi elə zamandır
Yer də, göy də çirklənib.
Mən azarın içində
Yazıq insan təklənib.
Bir parça həyat üçün
Hərrac olubdur, hərrac.
Ovuc-ovuc dərmana
Möhtac olubdur, möhtac.
Ürək yanar təndirdir,
Fərəh yox, qəm yapılır.
Ancaq insan ölməsin,
Kəfən çətin tapılır.
Bəs nemət? Ulu nemət?
O da insandan baha...
Qəribədir, dərmansız
Yetişə bilmir daha.

Kəkləklərin nəğməsi
Qeyb olubdur haçandır.
Boş qalmış yuvasına
Daş dolubdur haçandır.
Tamahın təbiətə
Artdıqca hücumları,
Nadir nemətlərin də
Kəsilir toxumları.
Vay ondan mərd üzləri
Dönə əyyamların da.
Toxumları kəsilə
Yaxşı adamların da.
Onda pis adamlarla
Dünya dolsa da, boşdur.
Axı min pis adamdan
Bir yaxşı adam xoşdur.
Nənəm qalsaydı əgər,
Gözlərini döyərdi.
Heyrət, yangı, qəm dolu
Şikayətlə deyərdi:
Yolu hər səhər-axşam
Uzansa da zamanın,
Bulaq ömrü qədər də
Ömrü olmur insanın.

1992.

SU ALAN

Savalan! Öz gümüş zirvələriylə
Dünyanın ən qədim qar sülaləsi!
Çayları, gölləri, çeşmələriylə
Dünyanın ən nəhəng gur şəlaləsi!

Savalan olsa da məşhur ünvanı
Su alan da dedi tarix adına.
Sirab etsin deyə təşnə insanı,
Şaqraq sularıyla çatdı dadına.

Yalnız gözüyaşlı buluddan deyil,
Yanan şimşəkdən də su aldı o dağ.
Zamanın özü də unudan deyil,
İnsan qayğısına tək qaldı o dağ.

Döşündən çağlayıb keçdikcə dövran,
O dağ dövrəndən da su alan oldu.
Büllur sularıyla zəhmətkeş insan
Zəmi yetişdirib, bağ salan oldu.

Elə ki, arxalı zalım əlində
Arxasız məzlumun suyu talandı,
Vətən eşitdi ki, xalqın dilində
O dağ su alan yox, qisas alandı!

Elə ki, o dağa sığınıb məzlum
Zalımın əlindən ov alan oldu,
Qayaları məğrur, düzləri məsum
Su alan, su verən Savalan oldu.

Azərbaycan nənə! Savalan ana!
Bir qızı Ərdəbil, bir qızı Meşkin.
Ölməz nəğməsini deyir hər yana
Qürurun, dözümin, ülfətin, eşqin...

O elə əbədi bir əməldir ki,
Köksünə tarixlər baş qoyub yatar.
O elə möhtəşəm bir heykəldir ki,
Bütün şəhidlərə vüsəti çatar!

Təmiz havasından uda-uda mən,
“Pələngli”yə qalxıb pələngə döndüm.
Şəffaf sularından dada-dada mən
Zirvədə təzə-tər çələngə döndüm.

Duydum od nəfəsli şimşəklərində
Zirvəyə sığmayan ülviyyəti mən.
Fəqət unutmadım ətəklərində
Ocaq alışdıran rəiyyəti mən.

Ətəklərə düşən el-oba üstə
Zirvə oyananda çoban neyindən,
Nəfəsi buğlanan Sərdaba üstə
Qartallar məst oldu kükürd iyindən.

İstəsən ki, sönə bu həsrət odum,
Savalan suyu ver mənə bir camda.
Neçə-neçə dağın suyundan daddım,
Su tapa bilmədim yenə bu tamda.

Şairlər o qədər su qatdı şeirə,
Su dolan ürəyə artıq söz yatmır.
Özündən çoxsa da suyu beş kərə,
Dünyada içməyə yenə su çatmır.

Xəyalım dinc yatsın deyə rüyada,
Vətən çəmənisiylə onu bələdim.
Özüm dəniz gözlü təşnə dünyada
Bir içim Savalan suyu dilədim.

Hər daşının altı bir bulaqsa da,
Elə suyu var ki, bölük-bölükdür.
Özü yer altında bir qaynaqsa da,
Adı yer üstündə “Yeddi bölük”dür.

Qayasından sızan çeşmə olanda
Nadir şəffaflığı ondan almışam!
Yaqut dodaqlarda nəgmə olanda
Mahir sərraflığı ondan almışam!

Sinəsində donan çiçək olanda
Soyuq məğrurluğu ondan almışam.
Zirvəsində yanan şimşək olanda
Odlu cəsurluğu ondan almışam.

Dözümüm, iradəm, qürurum varsa,
Yalnız Savalana minnətdaram mən!
Uğurlar içində uğurum varsa,
Yalnız Savalanla bəxtiyaram mən!

İnsan yaşlaşanda gənclik izləri
Sayrısan dağları çox arzulayır.
Vətən həsrətilə dolu gözləri
Nə qədər olsa da tox, arzulayır!

Atalar demişkən, qədim qoynunda
Axı nə yatdım ki, nə yuxu görəəm.
Ah! Gözüm üzündə, qolum boynunda
Düşmən atəşilə doldu dağ-dərəm...

Savalan suyu ver sinəm tutumu,
İçim! Dalğa-dalğa sinəm qabarsın!
Yanğını, ağrını, tozu, qurumu
İçimdən tərtəmiz yuyub aparsın!

Təzədən saflaşım! Od torpağında
Ürək sərinlədən buza dönüm mən.
Ömrün payızının oğlan çağında
Yenidən bakirə yazıya dönüm mən...

Həyat vəsiqəmə möhrünü basıb
“Tudə” yazmasaydı Vətən ləqəb tək,
Savalan sözünü çiyinə yazıb
Şəstlə gəzdirərdim uca mənəşək tək...

1987.

QIRMIZI KÖRPÜ*

Məni nə zaman ki möhnət təkləyib,
Sindən keçmişəm, Qırmızı körpü!
Çiyinə gah şəhər, gah kənd yükləyib
Daşıyan gücmüşəm, Qırmızı körpü!

Şimşək söndürmüşəm dodaqlarımla,
Qaya uçurmuşam dırnaqlarımla,
Mən səadətini ayaqlarımla
Yollarda ölçmüşəm, Qırmızı körpü!

Yıgılmışam Savalan lələlərindən,
Sənəm isinmişdir şölələrindən,
Sənin kərpicinin halələrindən
Kürkümü biçmişəm, Qırmızı körpü!

Bulud dağılanda qartal qıyından,
Baxtım baxmışam ayna quyundan.
İsti “Üç dükan”ın soyuq suyundan
Doyunca içmişəm, Qırmızı körpü!

Gözümə nur gəlib, dizimə təpər,
Soltan Savalana salmışam nəzər...
Doğma kəndimizi son dama qədər
Uzaqdan seçmişəm, Qırmızı körpü!

Ayrıldıq... Yolumuz təlaşla dolu,
Ürək od-alovla, göz yaşla dolu...
Min körpü olsa da daş-qaşla dolu,
Sənsiz mən heçmişəm, Qırmızı körpü!

Külək kərpicini döyür bəlkə də,
Yaqut divarımı əyir bəlkə də,
Qədim “Alaqarı” deyir bəlkə də
Dünyadan köçmüşəm, Qırmızı körpü!

Mən gah şeir oxuyan, gah qələm çalan,
İllərdən illərə körpülər salan,
Rahət gələcəyin təməli olan
Döyüşdən keçmişəm, Qırmızı körpü!

1991.

OLDUM

Ey Vətən! Gah təşnə dodaqlarında
Ümman təlatümlü muğamat oldum.
Gah da döyüş notlu varaqlarında
Zəfər simfonyana nəqarat oldum.

Şair çağrılsa da adım dünyada,
Sən idin alovum-odum dünyada.
Müşkülə düşəndə yurdum dünyada,
Gah əsgər, gah da ki, diplomat oldum.

Küləklər döysə də gözümü, Vətən,
Alovlar qarssa da üzümü, Vətən,
Həyatda unudub özümü, Vətən,
Sənin cəlalından muğayat oldum.

* Ərdəbillə Şəməsbil arasında körpü.

Getdim gözüyaşlı küləklərdə mən,
Gəldim təbəssümlü çiçəklərdə mən,
Bəs niyə həsrətli ürəklərdə mən
Canlı ola-ola xatirat oldum?

İsindim insanın məhəbbətindən,
Yüksəldim sənətin ülviyyətindən,
Tək sənənin narahat vəziyyətindən
Gündüz də, gecə də narahat oldum.

Xəyalımla gəzdim torpağında mən,
Babamın-atamın ocağında mən,
Şəhidlər qəbrinin qabağında mən
Qollarımı salıb fərağat oldum.

Min nəğmə oxudum, nəğmə sanmadım,
Min lövhəyə baxdım, lövhə sanmadım,
Min zirvədən aşdım, zirvə sanmadım,
Tək sənənin qarşında ikiqat oldum.

Ömrün yaz sinində, payız yaşında,
Yazdım ağac altda, qaya qaşında,
Uğurlu-uğursuz illər başında
Özümdən-özümə hesabat oldum.

Yolundan, çayından, dağından belə,
O qədər əsərlər yazdım ki, elə,
Öz “seçilmişlər”im çıxmamış hələ
“Canlı Vətən” adlı külliyyat oldum!

1984.

EYNAL-ZEYNAL

Yazda dağ-daş yuyulanda şəfəqlərdə,
Gözəlliyin sorağıdır Eynal-Zeynal.
Elə bil ki, gözişləməz üfüqlərdə
Nəhəng lalə qalağıdır Eynal-Zeynal.

Gecə gözü yumulanda hər ölkənin,
Yolu üstə dayananda Ay səhərin,
Elə bil ki, Təbriz boyda bir şəhərin
Günəşləşən çırağıdır Eynal-Zeynal.

Bu dağlara söykəyərək arxasını,
Təbriz açmış güllələrə yaxasını...
Qaytardıqca şimşəklərin dalğasını,
Bilmiş möhkəm dayağıdır Eynal-Zeynal.

Məzarda da yuxusu yox, nigaranın,
Buludları yellənəndə asimanın,
Sanki mavi üfüqlərdə Səttarxanın
Dalğalanan bayrağıdır Eynal-Zeynal.

Öz ətrini duya-duya hər gülzarın,
Yanaqları qızaranda ilk baharın,
Baxışları təbəssümlü bir diyarın
Sanki yaqut dodağıdır Eynal-Zeynal.

Düşməmişə heyrət dolu bir sənətə,
Məni salmış özü boyda bir heyrətə,
Çatmamışsa zirvələrlə bir şöhrətə,
Zirvələrin növrağıdır Eynal-Zeynal.

1987.

HARDA VAR?

Yadımdadır, doymazdım
Təbrizin növrağından.
Deyərdim bu ecazkar
Şəhərin qucağından
Fələk özü gəlsə də,
Ayırmaz bir an məni.
Nə biləydim, gözləyir
Uzun bir hicran məni.
Mən Təbrizin otunun
Üstə ayaq qoymazdım.
Çıraq nədir, şamının
Sönməsinə qıymazdım.
Nə zaman ki silsilə
Dağlara çatardı Ay,
Bir zirvənin çiyinə
Baş qoyub yatardı Ay,
Mən gözəllik içində
Baş qoymazdım balınca,
Kəhkəşan bənzəyəndə
Daş-qaş dolu qılınca,
Mən özüm istəyərdim
Ay olam küçələrdə.
Günəş doğana qədər
Tək qalam küçələrdə.
Ləpir dolu yolları
Yuyam öz işığımla.
Gecəyarı parlaya
Yer göz-göz işığımla...

Yuxusunda hər şeyi
Aydın görə insanlar,
Gözlərindən yaş deyil,
Ulduz dəre insanlar.
Karvanlar mənzilinə
Rahat çata işıqda,
Çaylar axa işıqda,
Dağlar yata işıqda.
Hüsnüylə könülləri
Fəth etsə də əzəllər,
Daha gözəl görünə
İşığında gözəllər.
Təbəssümə çevriləm
Körpələrin üzündə,
Rəssamların gözündə,
Şairlərin sözündə...
Demirəm ki, ya kədər,
Ya da xiffət yaxşıdır,
Fəqət ucuz vüsaldan
Baha həsrət yaxşıdır!
Qar-sazaq olmasa da
Dünyada həsrət özü,
Qardan da, sazaqdan da
Yaman göynədir gözü.
Ancaq sanma dünyada
Xeyri yoxdur həsrətin.
Bəlkə də ziyanından
Xeyri çoxdur həsrətin.
Sənətkar üreyini
Yandırmasaydı həsrət,
Yaranmazdı sənətdə
Yanğıyla dolu hikmət.

İl də ilə qovuşdu,
El də elə qovuşdu,
Əl də ələ qovuşdu,
Gül də gülə qovuşdu...
Təbriz həsrəti qara
Saçımda dümağ oldu.
Mənsə bir yol inciyib
Demədim bu ağ oldu.
Bildim hər ağaran saç
Dərindən duyulmayı.
Qarla qalaqlansa da,
Bir zirvə sayılmayı.
Mənim ağappaq saçım
Aləm bilir haçandır,
Təmiz südlə yazılmış
Həsrət dolu dastandır!
...“Yanıq dağ” yuxumda da
Alışdı doğma hiss tək.
Miskərin kürəsində
Qızaran nadir mis tək.
“Acı çay” varaqlandı
Büllur bir dastan kimi,
Səttarxandan danışdı
Ağ saçlı loğman kimi...
Nəhəng gül təpəsini
Andırdı “Eynal-Zeynal”.
Sanki lələ yox, çırağ
Yandırdı “Eynal-Zeynal”.
Mehriban bir quzu tək
Nəfəs aldı “Bağmeşə”,
Ecaz dolu ətrilə
Heyran qaldı bağ, meşə...

“Göy məscid” soyunaraq
Atdı göy köynəyini.
Bir az soyutsun deyə
Alovlu ürəyini,
Təşəkkürlə yuyundu
Ayın nur yağışında.
Neçə tale yazısı
Parladı naxışında...
Bir şair birnəfəsə
“Ərk qalası”na qalxdı.
Öz ovcunun içi tək
Dümdüz şəhərə baxdı.
O gördü bir-birinə
Göz vuran şamlar yanır.
Şamların haləsilə
Elə bil damlar yanır...
Sonra da göyə baxdı,
Gördü şamlar alışır.
Yerin-göyün şamları
Bir-birinə qarışır...
Ay şamlar arasında
Gülür bir gözəl kimi.
O “Ərk qalası” üstə
Dayanıb heykəl kimi.
Başı üstündə şamlar,
Ayağı altda şamlar,
Sanki sağlıq gözləyir
Şəfəqlə dolu camlar.
Bildim mənim başımda
Təbrizin xəyalı var,
Qarşımda bir şəhərin
Gecikmiş vüsali var.

O elə vüsaldır ki,
Mənə candan əzizdir.
Min gözəl şəhər olsa,
Təbriz elə Təbrizdir!
Dünya! Sən də, harda var
Əvəzi Təbrizimin?
Nəfəsimə dəysəydi
Nəfəsi Təbrizimin,
Mən tərədən-dırnağa
Nəğməli saz olardım!
Ömrümün payızında
Təzədən yaz olardım!

1986.

MƏN SƏNİ GÖRSƏYDİM...

Mən səni görsəydim taleyim Təbriz,
Bir ömür gələrdi ömrümün üstə.
Sən doğma sahilsən, mən coşğun dəniz,
Məndən yosunlar yox, incilər istə!

Daim yaşasam da könlü-gözü tox,
Söhbətin düşmədi dilimdən mənim.
Həsretin ömrümün bir qismini yox,
Hamısını aldı əlimdən mənim.

Qocalıq uzaqdı... Mən kəsib yolu
Onu gözləmədim əziz qonaq tək.
Yox! Qocalıq özü qönçəylə dolu
Ömrümdə qəfildən bitdi alaq tək.

Qismət ağacımdan yollarım üstə
Tökülən günlərim ağ tutlarmıdır?
Döyüşdə yorulmuş qollarım üstə
Tüklərim uçan ağ otlarmıdır?

Mən nəyəm? Yubanan vüsala həsrət,
Durmuşam vüsala yaraşlıq tək!
Yaz hələ gəlməmiş... Həsretsə fəqət
Mənə sarmaşıbdır sarmaşlıq tək!

Zaman sınaqlardan keçirir mərdi,
Dərdi danışmaq da cəfa deməkdir.
Əl boyda ürəkdə dağ boyda dərdi
Gizlətmək dərmansız şəfa deməkdir.

– Təbriz! – söyləməkdən dilim doymadı,
Uzatdım, çatmadı əlim qoynuna.
Sən məni çağırırdın... Kimsə qoymadı
Ana nisgiliylə gəlim qoynuna.

Durnalar neçə yol düzülüb səfə,
Qürbətdən qayıtdı ana torpağa.
Qərib ola-ola mənə bir dəfə
Qayıda bilmədim doğma ocağa.

Qadir yaransa da mübariz insan,
Dedim adi durna olaydım mən də.
Durnalar Vətənə qayıdan zaman
Yolumu Təbrizə salaydım mən də.

Sənə həsr etdiyim əlvan sətirlər
Bir yerə yığılsa beş kitab olar.
Notlarından gələn nadir ətiqlər
Axsa, hərəsindən bir güləb olar.

Sənin bir xalçanı canamaz kimi
Hörmətlə qarşıma saldım evimdə.
Sənin rayihəni güllü yaz kimi
O əlvən xalçadan aldım evimdə.

O xalçanın üstdə zaman-zaman mən
Ayağımı deyil, alınımı qoydum.
Məhrəm naxışları heyran-heyran mən
Öpdükcə nə bezdim, nə dəki doydum.

Doğma bir xalçanın naxışları da
Mənimçin möhürə döndü Bakıda.
Gözümdə bir gülün baxışları da
Təbrizli ömürə döndü Bakıda.

Yunun istiliyi hərarətin tək
Mehriban-mehriban canıma keçdi.
Həmişəlik qalan tərəvətin tək
Gəncliyim təzədən qanıma keçdi.

Yenə qartallaşdım! Qanadlarımı
Bir daha bərkitdin əllərinlə sən.
İnamdan yoğrulmuş muradlarımı
Eldən-elə yaydın yellərinlə sən.

1995.

YUXUDA GÖRÜŞ

Kim şirin Vətəndə acı barın da
Qədrini bilməsə, Vətəni yoxdur!
Zirvədə ağaran peşmək qarın da
Ətrini bilməsə, Vətəni yoxdur!

Şimşəkli səsimlə töhmətlədim mən
Vicdanı qınında yatıranları.
Vəfalı şeirimlə lənətlədim mən
Duz yeyib duzlağı batıranları.

Mən yuxuda gördüm intizar kimi
Gəzirəm dostların ünvanlarında.
Şeir oxuyuram nəğməkar kimi
Vətənin vüsətli meydanlarında:

Mən odlu yaş olub gözümə dolan
Vətənin üzünü görməyə gəldim.
Dilimdə bir baba ömrüycə qalan
Oğul salamını verməyə gəldim.

Bulandım, duruldum dəryalar təki,
Vətən məni andı rüyalar təki,
Qabaran köksümü qayalar təki
Bütün müşküllərə gərməyə gəldim.

Bayramdır! Üfüqü əydirim deyə,
Günəşə qapılar döydürüm deyə,
Öz ilham pərimə geydirim deyə
İpəyə, məxmərə, tirməyə gəldim.

Gündüzlər xəstəkib nisgillərə mən,
Gecələr söz qoşdum sahillərə mən,
Yolumu gözləyən mənzillərə mən
Sevinə-sevinə girməyə gəldim.

Vətən başdan-başa ehtizaz kimi,
Mehriban qayğısı imtiyaz kimi,
Neçə kitabımı payəndaz kimi
Ayağı altına sərməyə gəldim.

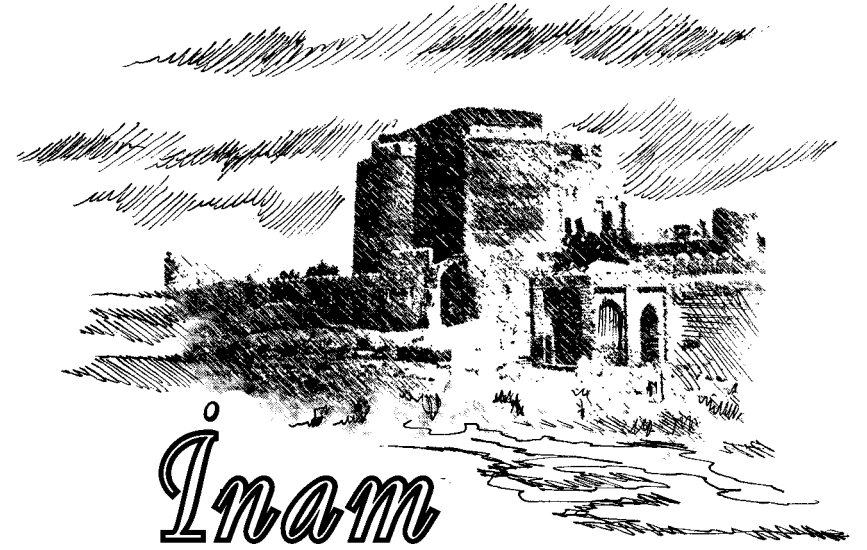
Dövrən uda-uda ağrı-acını,
Təpəsinə çırpdı şahın tacını.
Mənsə Savalanın qarlı saçını
Odlu misralarla hörməyə gəldim.

Könlüm çırpındıqca həsrət içində,
Elə – Təbriz! – dedim söhbət içində,
Gülüstan bağından rıqqət içində
Çox yox, bircə çiçək dərməyə gəldim.

Dağıtdı dərd, nisgil, yalan, ömrümü,
Girəvə silahlı talan, ömrümü.
Çarpışa-çarpışa qalan ömrümü
Vətənin mehriylə sürməyə gəldim.

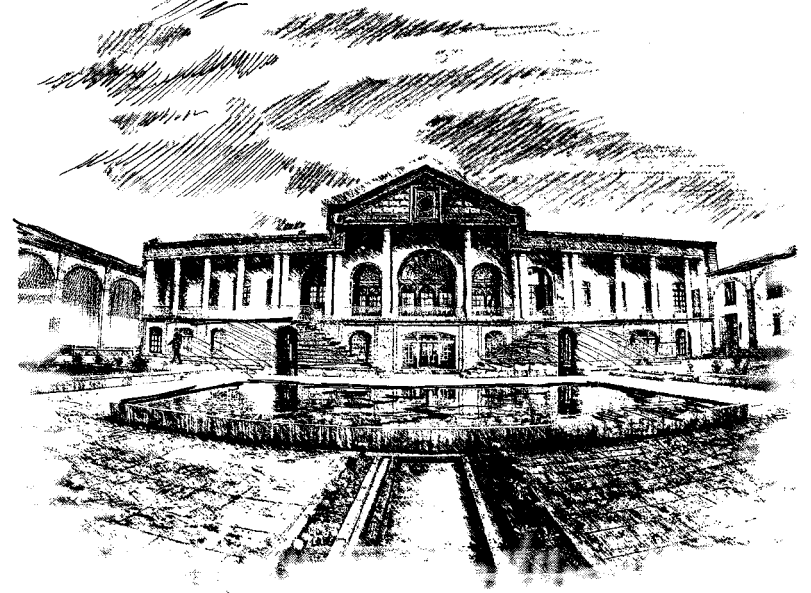
Yuxudan ayılıb gördüm yenə mən
Həsrətlə qol-boyun yatağımdayam.
Xəyalımda günəş, gözlərimdə çən,
Arzular yığnağı otağımdayam...

1995.

İnam

satirləri

ULULAR

Çox dedik uluların
Unudulmaz işindən;
Yəhərlənmiş atından,
Zirehlənmiş döşündən,
Ovxarlı qılıncından,
Alovlu qələmindən...
Yaxşı nə var, götürdük
Ulular aləmindən...
Lazım gəlsə yenə də
Öyrənək ululardan –
Həm müdrik, həm mübariz,
Həm kövrək ululardan,
– Biz öyrənirik! – deyə
Rahat olmayaq ancaq.
Ulular kölgəsində
Düşüb qalmayaq ancaq.
Unutmayaq, ulular
Ölməz amal olubsa,
Neçə-neçə döyüşdə
Bizə timsal olubsa,
Biz də qoca dünyada
Amala dönməliyik!
Gələcək nəsillərə
Timsala dönməliyik!
Gəlin bir az düşünək,
Özümüzdən danışaq!
Bənzərsiz ululara
Bənzəməyə çalışaq!

Gəlin! O nakamların
Kama çatanı olaq!
Ala bilmədikləri
Qalaları biz alaq!
Ana Vətənimizin
Ülviyyəti naminə,
Qüdsiyyəti naminə,
Səadəti naminə
Döyüşək... Qılıncımız
Göydə elə alışınsın,
Şəfəqi sabah doğan
Günəşə də qarışsın!
Döyüşək... Qələmimiz
Yerdə elə danışsın,
Sözləri tarixdə də
Ulduz-ulduz sayrıışsın.
Döyüşək... İstəyimiz
Həqiqətə dönüncə.
Döyüşək... Əməyimiz
Səadətə dönüncə.
Daha arxayın olub
Doğulduğu diyardan,
– Sağ olun! – Desin bizə
Ulular da məzardan...

1986.

ÖZÜM – ANDIM

Təzə-tər arzudan doğuldum mən də
Qızılgül qönçədən doğulan kimi.
Dəmir iradədən yoğruldu mən də
Heykəl qranitdən yoğrulan kimi.

Gözlərimdən yağdı dərd də, həsrət də,
Sevgi də, ümid də, kin də, şəfqət də,
Qürur da, hünər də, təb də, sənət də
Yağışlar buluddan sağılan kimi.

Sinəmə yığıldı od da, alov da,
Duman da, sazaq da, qar da, qrov da.
Araz da, Səhənd də, Kür də, Murov da
Bulaqlar ümmana yığılan kimi.

Düşmənlər boğaza yıgıldılar məni,
Kənd-kənd, şəhər-şəhər sağdılar məni,
Qanlı əllərilə boğdular məni,
Körpə beşiyində boğulan kimi.

Bir məğrur qartaldım qanadım itdi,
Təntənəm, cəlalım, büsatım itdi,
Min nemət umduğum həyatım itdi,
Yuxum gözlərimdən dağılan kimi.

Yox! Yox! Gah inqilab, gah cəlal oldum,
Varaqlara qonan min xəyal oldum.
Özüm də vəfada bir timsal oldum,
Andım sınaqlarda doğrulan kimi.

1987.

VƏTƏN HƏSRƏTİ

Yüyürdüm düşmən üstə,
Tufan basdı dizimdən,
Getdim, irəli getdim,
Yaş çıxmadı gözümdən.

Döyüşdə yaralandım,
Səssiz getdim özümdən.
Çarpayıya düşəndə
Yaş çıxmadı gözümdən.
Keçdiyim uzun yollar
Yollar saldı üzümdən,
Unutdum yorğunluğu,
Yaş çıxmadı gözümdən.
Yazdım... Soyuq gecədə
Alov qalxdı mizimdən,
Özüm də yandım... Ancaq
Yaş çıxmadı gözümdən.
Şəhidlər heykəlləşdi
Tunca dönmüş sözümdən.
Sükut içində baxdım,
Yaş çıxmadı gözümdən.
Mərdanəliklə keçdim
Hər sınaqdan, dözümdən,
Ürəyim göynəsə də,
Yaş çıxmadı gözümdən.
Bəli! Nə döyüş, nə də
Sənət ağlatdı məni.
Yalnız Vətən ətirli
Həsrət ağlatdı məni.
Mən elə ağladım ki,
Hönkürtüm tufan oldu.
Yanımda ildırımli
Leysan da yalan oldu.

Məni qan qardaşım da
Mehriban ülfətilə,
Fədakar qayğısıyla,
Müqtədir şəfqətilə,
Ovundura bilmədi,
Göz yaşlarım çağladı...
O da qoşulub mənə
İçin-için ağladı...

1986.

DƏRD

Dedilər ki, çəkib bir çin səddi sən,
Çalış, yaxınına qoyma dərdi sən.
Yoxsa yoracaqdır səni xəyallar,
Suallar dalınca gələn suallar...
Dəmiri altından od yeyən kimi,
Ağacı içindən qurd yeyən kimi
Dərd səni yeyəcək, hər səhər-axşam,
Yadında saxla ki, dağ deyil adam.
Dedim ki, sağ olun məsləhət üçün,
Səmimiyyət dolu ünsiyyət üçün...
Məhəbbət çağlayır gözlərinizdə,
Doğrudur dil açan sözləriniz də...
Ancaq dərd dağa da düşsə toxum tək,
Dağı da içindən əridər mum tək.
Yox! Yox! Adi dərdi çəkməyə nə var,
Ağrıdan göz yaşı tökməyə nə var,
Mən bütün dərdləri unudub, yalnız
Vətənin dərddini çəkmişəm yalqız...

– 82 –

Vətənin dərddən böyük dərd hanı?
Bu dərdi gizlədə bilən sədd hanı?
Mən Vətən dərddinin büküb dizini
Özünü yemişəm, bəli, özünü...
Yoxsa nə mübariz, nə mərd olardım,
Özüm Vətənimə bir dərd olardım...

1986.

MƏNZİL

Həsətin könlümə saldıqca xallar,
Saçım da, qaşım da ağardı, Vətən!
Ancaq sənə doğru uzanan yollar
Yenə ağarmayıb bilmirəm nədən.

Həsət bir ovçudur, sənə bir şikar,
Qaçıram, o yenə dalımca gəlir.
Elə bağırırım yollarda naçar,
Fəryadım qayalı dağları dəlidir...

Niyə bu fəryadı eşitmir həsrət,
Qovur məni, qovur öz mənzilinə.
Qovsun! O özü də mənimlə fəqət
Gedəcək vüsəlin düz mənzilinə.

1985.

ADƏT

Kim deyər ki, insanlarla ülfətimdə
Əsəbiyəm, inadkaram, kobudam mən?
Yox! Həm çılğın, həm mehriban xislətimdə
Mübarizə nəğməkarı palıdam mən!

– 83 –

Vaxt oldu ki, geri qaldım döyüşlərdə,
Vaxt oldu ki, öncül oldum yürüşlərdə,
Fəlakətlə, sədaqətlə görüşlərdə
Dedim haqqa arxalanan umudam mən!

Haradasa gileylənən söz görəndə,
Haradasa kölgələnən üz görəndə,
Haradasa doluxsunan göz görəndə,
Boz kisəsi qəmlə dolu buludam mən!

Sevinərəm ürəklərdən möhnət getsə,
Yara getsə, ağrı getsə, həsrət getsə,
Haradasa yaxşılıqdan söhbət getsə,
Öz xeyirxah əməlimlə mövcudam mən!

İstəyirəm qranit dağ kövrələndə,
Yerdə çiçək, göydə ulduz seyrələndə,
Büllur çeşmə göz yaşına çevriləndə
Şaqraq sevinc nəğməsilə ovudam mən!

Özləri bir planetdir ürəklərin,
Nə ilki var, nə sonu var diləklərin,
Çalışıram insanlara gərəklərin
Diləyini əməlinə yovudam mən!

Bu adətə bağlamışdır inam məni,
Məslək məni, sənət məni, ilham məni.
Əyləsə də bu yoldan bir adam məni,
Mümkün deyil adətimi unudam mən!

Əgər duysam sevinc də mən, kədər də mən,
Yorulmuram bu müqəddəs səfərdə mən,
Ucalıram hər dəfə bir qədər də mən,
Öyrəncəkli adətimdə məsudam mən!

1987.

İNAM NƏĞMƏSİ

Göy yeri ağ qarla naxışlayanda
Məni ocaq üstə doğubdur anam!
Qaşını qaşıma bağışlayanda
Gözünü gözümə yığıbdır anam!

Bəlkə ona görə qaşım gözümle
Həyatda anamı xatırladıram.
Odlu həyəcanım, odlu sözümle
Sənətdə qiyamı xatırladıram.

Həmişə dilimdən şəkər töksəm də
Üzüm danlanmışdır sərtlik sarıdan.
Ancaq hər nemətdən korluq çəksəm də
Korluq çəkməmişəm mərdlik sarıdan.

Döyüş nə hədiyyə, nə də nəmərdir,
Ürəkdən keçəni gözə çıxarır.
Odlu dalğasıyla mərdi-namərdi
Ayıra-ayıra üzə çıxarır...

Kim deyir, silahlar toqquşan zaman
Döyüş meydanından kaha yaxşıdır.
Kişilik əzmini itirən insan
Özünü itirsə daha yaxşıdır.

Yox! Yüzü keçsə də insanın yaşı,
Kişilik nurani üzündə qalır.
İnsanlığ üzükdür, kişilik qaşı,
Qaş daim üzüyün özündə qalır.

Mən hələ ömrümün gənclik yaşında
Sənətimə baxdım baxt aynam kimi.
Yorğun ilhamıma beşik başında
Rahat laylay çaldım öz anam kimi.

Yox! Yox! Bəzən həzin, bəzən də şaqraq
İlham çağladıqca oyaq qaldım mən.
Güllə yağışının altında ancaq
Vətən torpağına laylay çaldım mən.

Kim deyir nə qədər nəhəng olsa da
Canlı bir insandan heykəl yaxşıdır?
Arzu yazda açan çiçək olsa da,
Qışda qönçələnən əməl yaxşıdır.

Sanma görsün deyə hüsnünü aləm
Öz şövə saçıma yağ çəkmişəm mən.
Yox! Yox! Hökmdarın əmrinə qələm,
Zülmün sinəsinə dağ çəkmişəm mən.

Şairlər dürr deyib alın tərinə
Qiyətli şeirlər yazalar gərək!
Şairin düşündən orden yerinə
Öz kitablarını asalar gərək!

Mənimsə əlimdə dinən qələmdə
Rübaba çevrilən xəyallarımdır.
Mənim yazdıqlarım mənim sinəmdə
Sənət ordenlərim, medallarımdır.

Şairi boğazdan asdırsalar da
Dilindən həqiqət yağacaq yenə.
Şairi torpağa basdırsalar da
Şeirlə göyərək qalxacaq yenə!

Budaqlardan yağan yarpaqlar tək
Başıma yağsa da qara fikirlər,
Ağarmış tellərlə dustaqlar tək
Havadada çəkilər dara fikirlər...

Həyat təlatümlü dənizsə əgər,
Mən özüm qayığam, qollarım avar;
Sanma dənizdə tək dalğanı döyər,
Şimşəyi parçalar, qayanı ovar...

1986.

YENİDƏN VURULMUŞAM

Məqsədimə doğru gedirəm mətin,
Sanma yeriməkdən yorulmuşam mən.
Yolum yoxuşsa da, səfərim çətin,
Sınana-sınana doğrulmuşam mən.

Günlərimi çəkib karvan sayağı,
Mənzillər keçmişəm sarban sayağı,
Gecə çalxanmışam ümman sayağı,
Səhər misra-misra durulmuşam mən.

Yanmışam dövrəni qəmli görəndə,
Dostun şəkərini nəmli görəndə,
Yadı plovunu dəmli görəndə,
Təzadlı mühitdə darılmışam mən.

– Dustağam! – deyəndə Vətən aləmə,
Ellər baş qaldırır mənim naləmə.
Döyüş meydanında bəzən qələmə,
Bəzən də silaha sarılmışam mən.

Şinelim qar olub, papağım alov,
Dəyanətim zamin, taleyim girov,
İdealım dustaq, tərənəm buxov,
Zənn etmə yolundan burulmuşam mən.

Yox! Məslək uğrunda ömür qoymuşam,
Demə yaşamaqdan daha doymuşam,
İnsan ürəyini təzə duymuşam,
Həyata yenidən vurulmuşam mən.

1986.

YAZACAĞAM

Mən bir siməm! Öz ilham
Tarıma çəkilmişəm.
Təpədən-dırnağadək
Tarıma çəkilmişəm.

Ürəyim də gərgindir,
Dodağım da gərgindir.
Qələmim də gərgindir,
Barmağım da gərgindir.

Yaz buludu gərilsə
Şimşək gurlar içində.
Şair qəlbi gərilsə
Əsər parlar içində.

Duyğusuz, həyəcansız,
Tələtüksüz bir ömür,
Nəfəsi olsa belə,
Ya daşdır, ya da dəmir.

Bilinmir ki, dünyada
Yaşayır, yaşamayır?
Ürəyində bir arzu
Daşırır, daşımayır?

Mən havası ətirli
Doğma torpaqda, daşda,
Şeirlə nəfəs aldım
Həm yazda, həm də qışda...

Saç ağardı, qəmlənib
Düşüncəyə dalmadım.
Qaş ağardı, yaşımı
Nəzərimə almadım.

Yazdım ilham qaynayıb
Çağladıqca sinədə.
İlhamım kükrədikcə
Yazacağam yenə də!

Sanma ki, şair ömrü
Yanıb-sönən şimşəkdir.
Şairə bir ömür yox,
Neçə ömür gərəkdir.

Gündən-günə artdıqca
Şairin misraları,
Ömrünün günlərinin
Azalır sıraları...

O gərək ürəyincə
Yaza bilə dünyada.
Səcdəsinə zamanın
Özü gələ dünyada.

Mən ağ saçımda nə qar,
Nə qrov gəzdirirəm.
Gəncliyimdən yadigar
Ağ alov gəzdirirəm.

İnsanlar qocaldıqca
Qopurmu arxasından?
Yox! İkiəlli tutur
Dünyanın yaxasından.

Mən də müdrik dünyada
Xəyala dala-dala,
İnamlı ilhamımdan
Təzə söz ala-ala,

Yazacağam gözümün
Qarası bozarınca.
Diləyimin günəşi
Üfüqdə qızarınca.

İntizar çəkən adam
Ölməz yüz yaşında da.
İntizarı ağ çiçək
Açsa sıx qaşında da.

Başımda qalanan qar
Artsa da zaman-zaman,
Ürəyimin odunu
Söndürə bilməz, inan!

1986.

XALQIN SEVGİSİ

Yadların könlünə yanğınlar salan
Alovlu hirsimdir xalqın sevgisi!
Təşnə dostlarıma şələlə olan
Şeirimdə nəsimdir xalqın sevgisi!

Döyüş məktəbində ilkin aldığım,
İradə, cəsarət, təskin aldığım,
Əqidə, hərarət, təmkin aldığım
İnqilab dərşimdir xalqın sevgisi!

Suala, nidaya, həycana dönən,
Mahnıya, nağıla, dastana dönən,
Tətilə, qiyama, üsyana dönən,
Azadlıq səşimdir xalqın sevgisi!

Mən nəğməli sazam, çalanı elim,
Vətən torpağından yoğrulmuş telim,
Qoy dünya bilsin ki, bayramda zilim,
Matəmdə pəşimdir xalqın sevgisi!

Yaxşılıq peşəmdir, sadəlik dəbim,
Babəkım, Koroğlum, Sərdarım, Nəbim,
Pardaxlanan arzum, qaynayan təbim,
Çağlayan hissəmdir xalqın sevgisi!

Məğrur görkəmiylə dağı andıran,
Buzu alıqdıran, odu donduran,
Mərmi parçalayan, süngü sındıran
Zirehli köksümdür xalqın sevgisi!

Kim desə gözəldir canlı sənətin,
İndi ki, belədir şair qüdrətin,
Hanı mükafatın, hanı xələtin?
Deyərəm bəşimdir xalqın sevgisi!

Haçan ki, az qaldı mən yoxa çıxam,
Alovlarda yanam, sellərdə axam,
Dərindən duydum ki, ən böyük arxam,
Ən yaxın kəşimdir xalqın sevgisi!

Bir zaman yandısa tonqalda şeirim,
Təzədən cücərdi mahalda şeirim,
Dodaqda ünvanım, xəyalda şeirim,
Ürəkdə əksimdir xalqın sevgisi!

Vüsali gözlədim intizar kimi,
Zəmanət görmədim etibar kimi,
Oğluma, qızıma yadigar kimi
Müqəddəs irsimdir xalqın sevgisi!

1986.

VAXT VARDI

Demirəm dünyada daim yaz ola,
İnsan da nə tufan, nə saxta görə.
Deyirəm duyğu sim, ürək saz ola,
Ülfəti nə süni, nə saxta görə.

Vaxt vardı bir məğrur cavandım mən də,
Nadir gözəlliyə heyrandım mən də,
Təzə şöhrətlənən ozandım mən də,
Yazmazdım nə ada, nə baxta görə.

Yazardım vətəndaş nəğməkar kimi,
Xalqa, yalnız xalqa havadar kimi,
İndi dünya görmüş sənətkar kimi
Gəncliyi sevirəm o vaxta görə...

1987.

MƏN SAÇ AĞARTDIM Kİ...

Bir vaxt Savalanın güneylərində
Lalə al geyəndə dağ qızı kimi,
Ağ güllüyə bənzər quzeylərində
Ağ qar uyuyardı ağ quzu kimi.

Mən o peşmək qara baxdıqca ancaq
Yanğılı ürəyim sərirləşərdi.
Ağ quzu gözünü andıran irmaq
Ağ nabata dönüb şirinləşərdi.

Çəməndə şehlərin səfinə baxan
Gözlərim daha da büllurlaşardı.
Qayada qartalın dalınca qalxan
Xəyalım daha da məğrurlaşardı.

Zirvədən-zirvəyə qalxan ürəyim
Rahat otaqlarda töyşüyür indi.
Qar üstə şimşək tək çaxan ürəyim
Ağ saçıma baxıb üşüyür indi.

Üşüyür! Köksümü döyəndə sazaq
Altında təlatüm qoparan ürək!
Özü qaranlıqda çırpınıb, ancaq
Məni al günəşə aparın ürək!

Göz o göz deyildir, bədən o bədən,
Çəşməklə oxuyub yazıram daha.
Cığır-cığır olub Vətənə gedən
Misralar içində azıram daha.

Altıncı onluğu xırd eyləmişəm
İndi gümüş saçlı qızıl ömürdə.
Ancaq nəfəsimi od eyləmişəm,
Əriyə yaxına düşsə dəmir də...

Bəli! Dik başımda qalandıqca qar,
Sinəmdə şiddətlə yanır bir ocaq...
Qara tüstüləri qalxır o ki var,
“Ağ qar”ı qaralda bilməyir ancaq.

Məni qrimiylə qocaldan cahan
Köhnə peşəsiylə öyünür bəlkə?
Daha öyünməsin! Bilsin ki, hər an
Özü də qocalır mənimlə birgə...

Yox! Yox! Səhv elədim... O qocalsa da
Mən gənc qalacağam əsərlərimdə.
Hər gələn nəsildən o bac alsada,
Mən ad alacağam əsərlərimdə.

İndi başımdakı bu qara, düzü
Yer tək minnətdaram bütün aləmdə.
Bu qarsız bu qədər misranın özü
Göyərə bilməzdi yanıq sinəmdə.

Mən saç ağartmadım ömrün yazında
Başımda qar donsun, dolu ağarsın!
Mən saç ağartdım ki, telli sazında
– Ağ gün! – deyənlərin yolu ağarsın!

Ancaq yol gözləyən Vətənin saçı
Övlad həsrətilə qara dönməsin.
Zümrüd Savalanın tək almas tacı
Məğrur zirvəsindən yerə enməsin!

Yoxsa çay axmasa büllur yoluyla
Çəmənlər şehlərlə yaşillaşarmı?
Zəmini qucmasa gümüş qoluyla
Dən dolu sünbüllər qızıllaşarmı?

Vətən torpağının sükutu varsa,
Vətən bulağının sükutu yoxdur.
Vətənin özünün hüdudu varsa,
Vətənin eşqinin hüdudu yoxdur.

Hüsnü şeiriyyətlə dolu Vətənin
Əyni də insandır, donu da insan.
Tarixin özündən ulu Vətənin
İlki də insandır, sonu da insan!

Haçan, harda, necə yaşasa insan,
Vətən özgə deyil, yenə Vətəndir.
Vətəni həm beşik, həm məzar sanan,
Həm də ki, gəzdirən sinə Vətəndir.

Qoy göyün şimşəyi, yerin tufanı
Çox baş aparmasın! Üstümə gəlsin!
Dünyada bir dəhşət varmı, insanı
Vətən həsrəti tək sarsıda bilsin?

Vətənin ətrini çəkməyə nə var,
Yanğılı dərini çəkəsən gərək!
Vətənçin şirin dil tökməyə nə var,
Acı göz yaşları tökəsən gərək!

Vətənin çiyində rahat yaşayan
Düşəcək Vətənin sərt ayağına.
Vətəni çiyində özü daşıyan
Dönəcək Vətənin öz bayrağına.

1986.

SANIRAM

Qarını başıma səpdikcə zaman
Sanıram ağ saçlı ülviyyətəm mən!
Həmişə, hər yerdə mayası insan,
Bahar hərarətli şeiriyyətəm mən!

Bəli! Gəncləşdirir ilhamlar məni,
Miz dalına çəkir axşamlar məni.
Maraqla oxuyur adamlar məni,
Kitablar dolusu ünsiyyətəm mən!

Gəzdim Savalanın ətəklərində,
Dilini öyrəndim çiçəklərin də.
Mehriban dostların ürəklərində
Günəşdən yağrulmuş məhəbbətəm mən!

Nə zaman ki, düşür söz Vətənimdən,
Quş xəyalım keçir düz Vətənimdən...
Hər şeirim danışır öz Vətənimdən,
Öz Vətənim boyda əzəmətəm mən!

Yanğınlara göl yox, dəniz əndərin,
Odun özünü də suya döndərin,
Harda haq tapdansa məni göndərin,
Təpədən-dırnağa həqiqətəm mən!

Gözümə buz pərdə çəksə də tufan,
Uçrumu-uçruma tiksə də tufan,
Yolumda xəterlər əksə də tufan,
Yolumdan dönmərəm, qətiyyətəm mən!

İldırım çaxsa da başımda mənim,
Duman eşilsə də qaşımda mənim,
Zirvələr əyilər qarşımda mənim,
Qələbə bayraqlı cəsarətəm mən!

Deməyin əbədi deyil dözüüm də,
Bir zaman qurtarar mənim sözüm də.
Xeyr! İlham çeşməm çağlar gözümdə
Şeir süfrəsində bərəkətəm mən!

Alnım büzüşsə də yarpaqlar kimi,
Qırıqlar artsa da zolaqlar kimi,
Üzüm yazılsa da varaqlar kimi,
Sənət dəmətimlə tərəvətəm mən!

Yolu gödəksə də qanadlarımın,
Sonu görünməyir muradlarımın...
Dünyada ağ günlü övladlarımın
Qara gözlərində səadətəm mən!

1987.

AZADLIQ ABİDƏSİ

Yazın bu şairin işinin üstdə
Bilsinlər hardanam, görsünlər kiməm?
Vətənin yaralı döşünün üstdə
Təbriz – nəğməli tar, mən sarı siməm!

Odlu nəğməsinə öz mizrabıyla
Başqa simdə deyil, məndə çalır o.
Sənət dünyasında söz mizrabıyla
Daş ürəklərə də alov salır o.

Sən yaşa, püxtələş, yaz, yarat – deyə
Məni ürəyimə tapşırıb Vətən!
Get, salamat qayıt, salamat! – deyə
Məni diləyimə tapşırıb Vətən!

Günəşin özünü qoparıb düzü
Şairin döşünə taxsa da “şöhrət”,
Dəyəri haqqında sonuncu sözü
Günəş yox, öz şeiri deyəcək fəqət.

Haçan misralarım varaqlar üstə
Sevinc-kədər yüklü karvana döndü,
Səyyar qələmim də torpaqlar üstə
Yorulmaq bilməyən sarbana döndü.

Aramsız işləyən bir saat kimi
Nə gündüz dincəldim, nə də gecə mən.
Qaynayıb çağladım bu həyat kimi,
İlhamda od gəzdim, sözdə qönçə mən.

Daim vüsal! – deyən ürək çalışdı
Bircə vurğusu da xeyrə yarısın!
O mənim sinəmdə elə alışdı,
Araza atsalar, Araz qurusun!

Haçan unuduldum, şikayət dolu
Ürəyim yeganə qəhmərim oldu.
Yox! Yox! Neçə-neçə ləyaqət dolu
Oxucu məktubu dəyərim oldu.

Vətən həsrətilə qələm çaldıqca
Füzuli qürbətdə qocaldı... Ancaq
Mən özüm Vətənə həsrət qaldıqca
Vətəndə qocaldım vaxtından qabaq.

Həsrət yangılıdır! Oddan qopub o,
Yanıram... Tüstüsü gileyimdədir.
Mənim bədənimə elə hopub o,
Yarsalar görərlər iliyimdədir!

Mən saç ağartdım ki, hər qara kölgə
Tarixin çarxını çəkməsin geri.
Mənim ağ saçımda ağarsın bəlkə
Doğma Vətənimin azad dan yeri.

Zirvədən-zirvəyə qalxsə sənətim,
Bir fəhlə qələmin ustadlığıdır.
Mənim mükafatım, mənim xələtim
Təbrizin əbədi azadlığıdır.

Azadlıq yolunda bilir hər mahal,
Ən böyük ziyan da Təbrizə olub.
Bəs niyə Təbrizin halaldan halal
Azadlığı indi möcüzə olub?

Olsun! İndi müdrik ağıl önündə
Sirlı möcüzə də adıləşibdir.
Son zirvəyə gedən oğul önündə
Daşlı yol özü də qətiləşibdir.

Bilirəm, o əziz, o gözəl şəhər
Basılmaz zamanın iradəsi tək!
Şərqi sinəsində o qədim əsər
Ucalar azadlıq abidəsi tək!..

1986.

AYAQLARIM

Başım göyə dəysə mənim dayağım
Öz ayaqlarımdır, öz ayaqlarım.
Dağ kürsüm olanda, çəmən varağım
Yazıb neçə-neçə söz ayaqlarım.

Döyüşdə od-alov ayaqlayanda,
Səngəri səngərə calaqlayanda,
Azadlıq gününü soraqlayanda
Qoşa köz olubdur, köz ayaqlarım.

Düşmənlər çıxanda qarşıma mənim,
Qıyanda gəncdən gənc yaşına mənim,
Güllə yağdıranda başıma mənim,
Məni qurtarıbdır tez ayaqlarım.

Kəndim Savalanın böyrü olsa da,
Qonşunun qonşuya xeyri olsa da,
Mənim uzun yolum əyri olsa da,
Addımım düz olub, düz ayaqlarım!

Deyin azmı yatdıq tayalar üstə,
Gəzdik nərlər üstə, mayalar üstə,
Hələ iz düşməyən qayalar üstə
Cığırılar açmışıq biz, ayaqlarım!

Möhtəşəm addımlar atmasaq da biz,
Yolları yollara qatmasaq da biz,
Sabahdan-sabaha çatmasaq da biz,
Qoyaq bu gündəcə iz ayaqlarım!

Dumanlı Təbrizdə güləndə bahar,
Mənə – gəl! – deyəndə günəşli diyar,
Nə məşin gərəkdir, nə də ki, qatar,
Məni siz aparın, siz ayaqlarım!

1987.

SƏXAVƏT

Qafil! Müvəqqəti əmanət kimi
Mənə verdiyini alır təbiət.
Ömür ucaltmışam imarət kimi,
Gündə bir daşımı salır təbiət.

Mənsə məsləkimin yolunda, qafil,
Nəyim var, xalqıma töhfə vermişəm!
Gecələr bir masa dalında, qafil,
Neçə şeir, dastan, nəğmə vermişəm!

Ancaq mənim töhfəm öz hikmətilə
Geriye dönməyən bir əmanətdir.
Sən də fikirləş ki, öz hümmətilə
Səxavətli mənəm, ya təbiətdir?

1989.

DÖVRAN

Demə dövrən bir simalı sərtlərin yox,
Min simalı yaltaqların dövrənidir.
Dağ başına pərvazlanan mərdlərin yox,
Ayaq öpən alçaqların dövrənidir.

Qayğı-düyük ürəyindir, qaşların yox,
Sevinc-kədər gözlərinizdir, yaşların yox,
Zirvələrlə tən dayanan başların yox,
Ətəkləşən ayaqların dövrənidir.

Qışın oğlan çağında da yaz istəyən,
Bayramda da, matəmdə də saz istəyən,
Özü naza möhtacdən da naz istəyən,
Qəlb duymayan şiltaqların dövrənidir.

Xeyr! Dövrən bir görkəmli üzlərilə,
Arzu, zəhmət, uğur dolu sözlərilə,
Zirvələşən vüqarıyla, günəşləşən gözlərilə
İstiqbala dayaqların dövrənidir!

Mavi dəniz qüdsiyyətli rübablarla,
Yaşıl yaylaq təravətli rübablarla,
Əlvan sənət əzəmətli rübablarla
Nəğmələşən dodaqların dövrənidir!

Qaliblərin başı üstə həyat deyə,
Qeyrət deyə, qürur deyə, səbat deyə,
Əməl deyə, zəfər deyə, büsat deyə
Qucaqlaşan bayraqların dövrənidir!

1987.

OD NƏĞMƏLƏRİ

I

Mən odu sevnələrə
Baş əyirəm doğrusu.
Fəqət təəssüflərlə
Vay deyirəm doğrusu,
Odların dolaşanların
Hələ isti yoluna.
Alışanda günahsız
Yananların halına.

II

Döyüş odlarında biz
Elə qaynayıb daşdıq,
Neçə dərədən qalxıb,
Neçə tərədən aşdıq.
Qalxdıq! Dik yolumuzdan
Nə döndük, nə qayıtdıq,
Yuxulu zirvələri
Səsimizlə ayıltıq...

III

Qardaş! Nə od, nə alov,
Nə köz əritdi məni.
Uzun sənət yolunda
Tək söz əritdi məni.
Yandım – Təzə söz! – deyə
Arzu dolu otaqda.
Sözlərim ulduz-ulduz
Şölələndi varaqda.

Can evim nursuz qaldı,
Şəfəqləndi uzaqlar.
Axı öz diblərinə
İşıq salmır çıraqlar.
Ey ilhamım! Sən elə
Yandın ki, öz odunda,
Alovunla məni də
Yandırdın söz odunda.
Elə yandıq ki, odda
İkimiz də kül olduq...
Yox! Sənətin döşündə
Bir cüt qızılgül olduq!

IV

O şeir yazsın deyə
Kağızları qalayır.
Dalbadal papirosu
Papirosa calayır.
Sanır şeiri papiros
Odu ilə yoğrulur.
Ancaq özü papiros
Tüstüsündə boğulur.
O bilməyir ki, gərək
Həqiqi sənətkarın,
Günün nəğmələrini
Yaradan nəğməkarın,
Öz işıqlı zəkası
Alışa barmaq üstə.
Misraların yoluna
Nur səpə varaq üstə.

Ürəyi sevən ola,
Xəyalı isə anan!
Papirosundan qabaq
Sənət eşqiylə yanan
Canından çıxıa tüstü,
Lay-lay buluda dönə.
Təbi də, duyğusu da,
Şeiri də oda dönə...

V

Dünyada kimlərin ki,
Dövrən başından döyür,
Əyiləni əyməyir,
Əyilməyəni əyir.
İgid odur döyüşdə
Oddan da diri çıxıa,
Düşmən yanıb köz olan
Ölüsündən də qorxa.
Od yanıb kül olsa da
Təkcə hərarət sevir.
Yox! Tüstülər içində
Həm də qüdsiyyət sevir.
Murdar əski görəndə
Təmasda yadlanır od.
Buna görə həyatda
Müqəddəs adlanır od!

1985.

SƏN

Şairlik fikrinə düşəsi olsan,
Bacar deyilməmiş söz deyəsən sən.
Sənət döyüşündə qələbə çalsan,
Özünü nə çəkib, nə öyəsən sən.

Bil ki, min şeirlə dəyişən şeirin,
İnsanı inamla dəyişən şeirin,
Sən gücünə qədər döyüşən şeirin,
Beşiyi başında bir dayəsən sən.

Hər neyli məclisdə bəh-bəh arama,
Şərab doldurmağa qədəh arama,
Həzin mahnılarda fərəh arama,
Kövrəl, şeriklikdə qəm yeyəsən sən.

İlhamlı ürəkdə söz buta olsa,
Axır pardaxlanar nə xata olsa,
Kimsəsiz bir ana, bir ata olsa
Tələs, yalqızlara sən dəyəsən, sən.

Döyüş meydanının sən harasında,
Qalsan da od ilə su arasında,
Unutma, mərdlərin ön sırasında
Həm qələm, həm silah, həm qayəsən sən.

Adın parlamamış adlar içində,
Gərək şölən gəzə yadlar içində.
Yanan Vətəninə odlar içində
Oddan qurtarmaqçın od geyəsən sən.

Çalış sabaha da təməl qoyasan,
Hətta bugünkündən gözəl qoyasan,
Arzudan yağrulmuş əməl qoyasan,
Dəmir yumruğunla daş döyəsən sən!

Qadir hünərinlə cəsur olsan da,
Nadir sənətinlə məşhur olsan da,
Zirvə vüqarınla məğrur olsan da,
Gərək xalq önündə baş əyəsən sən!

1987.

HƏYAT ÖZÜ DESƏ

Şair! Bürkü yerdə açsa torunu,
Sanma uzaqlarda sərin yaxşıdır.
Xeyr! Günəş göydən töksə qorunu,
Arazın qəşəngdir, Kürün yaxşıdır.

İnsan kasıb deyil, gözləri toxsa,
Diləyi ucasa, hörməti çoxsa...
Sirrini saxlayan sirdaşın yoxsa,
Ürəyində qalsa sirin yaxşıdır.

Sevginin dodağı neyli gözəldir,
Vüsali səsləmək meyli gözəldir.
Nadir görkəmiylə Leyli gözəldir,
Həcər qəhrəmandır, Şirin yaxşıdır.

Göz var, gizli-gizli qəm yatır orda,
Göz var, bəxtiyarlıq naz satır orda,
Göz var, günəş doğur, ay batır orda,
Gözlər arasında dərin yaxşıdır...

Yaz! Şeirə od-alov yağsın qələmdən,
Şam nədir? Yanmağı öyrən Kərəmdən...
Güllərin üstəki soyuq şəbnəmdən
Alnını isidən tərini yaxşıdır.

Misraların olsun yazı zamanı
Sənət yolundakı dəvə karvanı...
Salamat keçərsə neçə yarığarı,
Bilərsən, qabaqda nərini yaxşıdır.

Yaşat gözəlliyi təbiət kimi,
Yerdəki, göydəki şeiriyyət kimi...
Könüllərə dolsan məhəbbət kimi,
Yaxından duyarsan yerin yaxşıdır.

Baş müəllim xalqdır, mərd tələbə sən,
Nə rahatlıq istə, nə dəbdəbə sən...
Bil ki, yüksəlersən bir mərtəbə sən,
Həyat özü desə şeirin yaxşıdır!

1987.

SƏHHƏT – SƏNƏT

Qardaş! Fikirsiz baş, arzusuz ürək
Bir dənsiz sünbüldür, ətirsiz çiçək...
Hələ ağ sinəsi boş qalan varaq
Bir susuz bulaqdır, işıqsız çırağ...
Təbliğət getsə də güzəştə fəqət
Nə hörmət sənətdir, nə yalan şöhrət!
Buludlu-günəşli zəmanəmizdə,
Tufanlı-atəşli zəmanəmizdə
Gərək od olasan odla döyüşdə,
Gərək yad olasan yadla döyüşdə...
Sanma ki, fikrin də yükü yüngüldür,
Yox! Yox! Daşınması başda müşküldür...
O gül yarpağından taxsa da qanad,
Kürək şələsindən ağırdır qat-qat...
Köhnə nəğmələrdən yorulmuş ürək,
Təzə nəğmələrə vurulmuş ürək;
Deyir ki, söz axtar sən, təzə-tər söz,
Yoxsa ki, sənətdə deyilmiş hər söz
Baltayla kəsilmiş ağac kimidir,
Gülləylə vurulmuş turac kimidir...

Mən də dahilərin öz torpağında
Gəzirəm təzə-tər söz sorağında...
Başımın başına müsibət gəlir,
Ömrümün ömrünə bərəkət gəlir...
Bilirəm ki, uğur həycansız deyil,
Yanğısız, ağrısız, qurbansız deyil,
Səhhət olan yerdə sənət olmayır,
Sənət olan yerdə səhhət olmayır.

1985.

SƏNƏT YOLU

O yerdə ki, insan, ömür, həyat var,
Ocaq odsuz olmaz, ağac çətirsiz!
O yerdə ki, şeir, rübab, büsat var,
Ürək hissiz olmaz! Beyin fikirsiz!

Sanma söz köhnəlmir, dağda-aranda,
Əbədi ulduza çevrilir gözdə.
Yox! İnsan təzə-tər həyat quranda
Köhnəlir ulduza bənzəyən söz də!

Günəş öz evində yanıb... Gecə mən
Yorğun gözlərimi çırağ etmişəm.
Sümbül sözlərimi bircə-bircə mən
Sənət zəmisində başaq etmişəm.

Kim bilmir süfrədə öz ləzzətilə
Daha gözəl olur başaq çörəyi?
Şeirdir öz ətri, öz hikmətilə
Mənim də süfrəmdə qonaq çörəyi!

Şeir oxuyanda könlümdə düzü
Gah həycan duyuram, gah hərarət mən.
Təzədən yazıram sanki hər sözü,
Təzədən duyuram məsuliyyət mən.

Öz məğrur başını qınına çəksə,
Qoltuqlar altında qalar sənətkar.
Nəğməli ağzından dürlər də töksə,
Özgələr möhtacı olar sənətkar.

Demirəm döyüşən şairin yolu
Bahara düşsə də ətirsiz olur.
Yox! Yox! Deyirəm ki, güllərlə dolu
Rahat yol sənətdə qədirsiz olur!

Kim duysa şairin fəryadlarında
Tələtüm hansıdır, sahil hansıdır,
Görər ürəyinin muradlarında
Təntənə hansıdır, nişgil hansıdır!

Həyatda dağ boyda insanları da
Aparan ölümlər nadir deyildir.
Sənətdə əl boyda divanları da
Zaman öldürməyə qadir deyildir.

Təzə bir surəti yaradan zaman
Şair təzələyir sözlərini də.
Tarixə dönəcək surətdə inan
Yaşadır özünün izlərini də...

Hünərsiz, qüdrətsiz sənətkar ancaq
Qılıqda, məqamda gəzir şöhrəti.
Ricasız, minnətsiz sənətkar ancaq
Sənətdə, ilhamda gəzir şöhrəti.

Naşılar da bilir bu həqiqəti,
Təbliğat başqadır, sənət başqadır.
İstedada qatma sən “məharət”i,
Tələbat başqadır, hörmət başqadır.

Kimin qızıl taxta qalxıb sözləri,
Sənət dünyasının şahı deyilmi?
Kimin istiqbala axıb sözləri,
Elə sağlığında dahi deyilmi?

Ey sönməz dühalar! Ölməz şəhidlər!
Sizin adınıza biz qoyduq heykəl...
Bu gün qönçəsində solsa ümidlər,
Bizi xatırlarmı sabah bir gözəl?

Axı, unudulur arabir mənə,
Məlum ünvanlar da dəyişik düşür.
Eh, dilsiz əsərlər qalsın bir yana,
Canlı insanlar da dəyişik düşür.

Ən qatı cəhalət haqqın adından
Dünyada tərəni dağa yozmaqdır.
Ən böyük qəbahət xalqın adından
Qərar çıxarmaqdır, fərman yazmaqdır!

1984.

YİYƏLİLƏR – YİYƏSİZLƏR

Yiyə yaxşı şeydir dünyada, qardaş,
Gül yiyəsiz qalsa, gülşəndə solar.
Hardasa toz basmış yiyəsiz daş-qaş
Gözü qamaşdırmaz, gözə toz salar.

Divarlar sədd olsa, sütunlar dayaq,
Yiyəsiz saray da uçub dağılar.
Bir aləm olsa da yiyəsiz uşaq
Elə doğulanda yetim doğular.

Sanardım uşağa dayəsiz olmaq
Dünyada ən ağır məşəqqət imiş.
Sən demə yaşlıya yiyəsiz olmaq
Dünyada ən böyük fəlakət imiş.

Yiyəsi olarsa insan gözündə
Xaliya çevrilər adi palaz da.
Yiyəsi olmazsa cahan gözündə
Kösövə çevrilər sədəfli saz da.

Yiyə sayəsində bağlar qoynunda
Yaşıl bayraq olar əl boyda yarpaq.
Yiyə tapılmasa dağlar qoynunda
Quruyar şaqqaşaq çağlayan bulaq.

Yiyəsi olarsa kəramətiylə
Bir iti qılınca çevrilər qın da.
Yiyəsi olmasa ətalətiylə
Ən iti qılınca da paslanar qında.

Qartal – Mənim yiyəm zirvədir! – deyər
Daha geniş açar qanadlarını.
Şimşək arxalanıb yiyəsi göyə
Buludlarda yazır muradlarını.

Sən demə Günəş də öz yanğısıyla
Yüksəlir ürəyi istəyən qədən.
Bu boyda kainat öz qayğısıyla
Günəşin yiyəsi deyildir məgər?

Gözəllik nəğməsi olsa da Günəş,
Mən qibtə etmirəm Günəşə, qardaş!
Dirilik çeşməsi olsa da Günəş,
Yiyəyə möhtacdır həmişə, qardaş!

Yox! Yox! Mən Günəşdən daha yüksəyə
Yiyəsiz uçan mərdə heyranam!
Sən də bir alqış de ülvəyə
Mən ki, bir də, bir də, bir də heyranam!

1984.

MƏNİ QINAMA ŞEİRİM!

Kimlənsə qohumu, vəzifəsi, tanışı,
Mənimsə istedadım durdu arxamda ancaq.
Könlümü isitdisə insanların alqışı,
Nə orden, nə də ulduz yandı yaxamda ancaq.

Mən bir şəhər itirdim gül dolu Təbriz kimi,
Qərbliksə yazda da qar ələdi tərəmə.
– Hanı doğmalar? – deyər çağladım dəniz kimi,
Sahillər qulaq asdı yangı dolu lərəmə...

Məni qınama şeirim! Uman yerdən küsərlər,
Sən də bu həqiqəti möhkəm as yaddaşından.
Qəribin də öz halal payı üstə əsərlər,
Haqqı batsa, inciyər qardaş da qardaşından.

1984.

ZİRVƏLƏRDƏ

Kim deyir yanıqlı bir nəğmə kimi
Günəş yeri-göyü yandırır-yaxır?
Yox! O şəfəq dolu bir çeşmə kimi
Dünyanın gözünə axdıqca-axır...

Dünyaya həmişə gərəkdir Günəş,
O, gecə göyü də Aysız qoymayır.
Sanki bərəkətli çörəkdir Günəş,
Dünyada heç kəsi paysız qoymayır.

Sən də öz başını ucada tut ki,
Günəşli zirvələr çoxdur dünyada.
Ancaq nə heyrətlən, nə də unut ki,
Qar yağmayan zirvə yoxdur dünyada.

Fərqi bundadır ki, qar zirvələrin
Birinə çox yağır, birinə az...
Bəli! Təhlükəsi var zirvələrin,
Çalış zirvələrdə nə yorul, nə az!

Demirəm ecazkar məharətimlə
Bəlkə də hamıdan başdım dünyada.
Deyirəm sarsılmaz cəsarətimlə
Özüm də zirvələr aşdım dünyada.

Tufan zirvələrdə çəkərək nərə,
Məni donduranda ülviyyətilə;
İnsanı isidən tonqallı dərə
Gözümdə ucaldı hərərətilə...

DÜNYA

Xətir-hörmət qoymuş hamı qonağa,
Mənə heç etina etmədi dünya.
– Bəli! – söyləsə də şıltaq uşağa,
Mənimlə heç yola getmədi dünya.

Hər dəfə bir hüsnü qopardı məndən,
Gözüm baxa-baxa apardı məndən,
Çox da etirazlar qabardı məndən,
Yanımdan əliboş ötmədi dünya.

Eh! Sayı artdıqca qalalarının,
Hücumu çoxaldı bələlərinin...
Ona əl uzadan balalarının
Əlinə əlini sürtmədi dünya.

Ən böyük kitab da dünya özüdür,
Asıman günəşli, Aylı üzüdür...
Torpaq varağıdır, insan sözüdür,
Sözlü varağını örtmədi dünya.

Oxu tarixini neçə mahalın,
Ovcunda çatdığı nəhəng tonqalın,
Qədim alovunda hansı qartalın
Məğrur qanadını ütmədi dünya?

Nə qədər getsə də insan dərinə,
Mat qaldım dünyanın sonsuz sirrinə...
Zəhəri inadla şərbət yerinə
Kimin boğazına dürtmədi dünya?

Neçə-neçə qadir kəsi itirdi,
Neçə-neçə nadir səsi itirdi,
Eh, zili itirdi, pəsi itirdi,
İtki tünlüyündə itmədi dünya.

Yox! Həm qəmə batdı, həm də ki, kefə,
Gah başına döydü, gah da ki, dəfə...
Ancaq bir nəğməni ikinci dəfə
Öz sazında çalılıb ötmədi dünya.

Ürəklər yandıqca şimşəklər kimi,
Yağdı mısraları çiçəklər kimi...
Nəfəsi təngimiş küləklər kimi
Dalınca getdisə yetmədi dünya!

Yollarda qoydusa iz əmələndən,
Bir yüyrək doymadı yüz əmələndən,
Ancaq kim deyər ki, öz əmələndən
Axırda utanıb-pörtmədi dünya?

1984.

AYRILIQ

De görüm, vüsəlin önündə niyə
Sən sual olubsan, sual, ayrılıq?
Ələndən dad çəkər “– insafsız!” – deyər
Ovcunda çırpınan qartal, ayrılıq!

O qartal özüməm! Odda doğuldum,
Hər ürəkdə atəş, başda ağıldım,
Aylı gecələrdə şirin nağıldım,
Məni dinləyərdi mahal, ayrılıq!

Nə yaxın, nə uzaq bilməz səadət,
Qarıya havayı gəlməz səadət,
Varını bir kəslə bölməz səadət,
Şirin xəyal olar, xəyal, ayrılıq!

Duydum neçə-neçə əziyyəti mən,
Çəkdim neçə-neçə məşəqqəti mən.
Qanımla qazandım səadəti mən,
O mənə halaldı, halal, ayrılıq!

Hakimə çevrildi söz Vətənimdə,
Təbəssümlə dolu göz Vətənimdə...
Nağıl deyildimi öz Vətənimdə
Özüm yaratdığım cəlal, ayrılıq!

Məni nə düşündün, nə də ki, duyduñ,
De, kimə aldandın, de kimə uydun,
Gözəl səadəti de necə qıydın
Sən paymal elədin, paymal, ayrılıq!

Mən ana Təbrizin nəfəsi oldum,
Ata Savalanın zirvəsi oldum,
Dünyada bir həsrət nəğməsi oldum,
Arazsa ağ dilli royallı, ayrılıq!

Nə sənətkar boldur, nə sənət ucuz,
Kimi orden taxdı, kimi də ulduz...
Mənimsə yaxamda sən oldun yalnız,
Vətəndən yoğrulmuş medal, ayrılıq!

Üzünə gülsə də düşdüğü torpaq,
Gəldiyi torpağa qayıdar qonaq...
Sən elə, sən elə uzandın, ancaq
Mənə ifal oldun, ifal, ayrılıq!

İndi sən meydanda tək qalmısan, tək,
Qaldır qalxanını öz başına çək!
Səninlə döyüşə qoç Koroğlu tək
Qılıncıyla gəlir vüsəl, ayrılıq!

1987.

İTTİHAM

Deyirəm yaxşı ki, ana torpaqda
Kağız var, boya var, şəkil çəkən var.
Axı, bizə yaxın, bizdən uzaqda
Nə qədər gönlünə həsrət çəkən var.

İnsan var, dünyada illər boyunca
Əziz adamının fərağındadır.
Günəşi tutulan çöllər boyunca
Xəyalı bir görüş sorağındadır.

İntizarda qalan öz adamını
Yalnız şəkillərdə təsəvvür edir.
Qəlbində yaşadıb son inamını
Cansız cizgilərə təşəkkür edir.

Vətəndən aralı düşəndən bəri
Adi şəkillərə minnətdaram mən.
Bir an unutmuram o doğma yeri,
Böyük bir tayfadan yadigaram mən.

Hələ o zamandan dostdan, tanışdan
Məktublar içində şəkil alıram.
Gözlərim ayrılmır neçə baxışdan,
Bir-bir o üzləri yada salıram.

O doğma simalar, o tanış gözlər
Vətən torpağından salamlar deyir.
O cadar dodaqlar, o batmış gözlər
Niyə görüşməyir, adamlar deyir.

Yox! Yox! Deyib-gülən insan yerinə
Dilsiz-təbəssümsüz şəkil görürəm.
O yerdə baharlı dövran yerinə
Qəbirlər üstündə əklil görürəm.

Fəqət o şəkillər olmasa əgər,
Qaralar işıqlı yaddaşım mənim.
Gözün aynasından silinib gedər
Ən yaxın qohumum-qardaşım mənim.

Yol üstə son dəfə görüşdüyümüz
İndi xatırlanan kədərdir axı.
Kövrələ-kövrələ öpüşdüyümüz
Bir insan ömürü qədərdir axı.

Yəqin o tayda da qohum-əqraba
Mənim yolladığım əksimə baxır.
Sanki nöqtə qoyur sonsuz əzaba,
Sevincdən qabaran köksümə baxır.

Titrəyən əllərdə əsdikcə əksim
Mənim öz yerimə danışır orda.
Dodaqdan-dodağa gəzdikcə əksim,
Öpüş göz yaşına qarışır orda.

Bəs necə? Bəs necə? Zarafat deyil,
Haçandan-haçana görüşürük biz.
Doğrudur, bu görüş ixtilat deyil,
Şəkildə olsa da öpüşürük biz...

Ürəkdə məhəbbət, gözdə ehtiram
Yaşada-yaşada şəkil olmuşuq.
Taleyin üzünə ağır ittiham
Oxuya-oxuya vəkil olmuşuq.

Dünyada könülsüz gülüş xətrinə
Arxalı nisgili yenmək çətindir.
Hardasa bir anlıq görüş xətrinə
Diriykən şəkilə dönmək çətindir.

Bu şəkillər haqda düşündükcə mən,
Duyuram zamanın öz qərarı var.
Hicran şaxtasında üşündükcə mən,
Bilirəm hər qışın bir baharı var!

1978.

ŞƏKİLLƏR

Demə gəncliyimiz keçdi həsrətlə,
Nə nemətdən doyduq, nə də məzədən.
Gətir albomunu bir də diqqətlə
Hər səhifəsinə baxaq təzədən.

Həmin şəkillərə illər boyunca
Əriyə-əriyə köçüb həyatım.
Gətir, şəkillərə baxım doyunca,
Cansız varaqlardan keçib həyatım.

Demə tonqal-tonqal alısan ömrün
Soyuq duyğularımı daşıyır indi?
Demə səngərlərdə dolaşan ömrün
Dilsiz kağızdamı yaşayır indi?

Keçmişini görməzsən! Düşünmə nahaq,
Ya maşınla dolan, ya atla yeri.
Mən o şəkillərə baxanda ancaq
Gəldiyim yollarla dönürəm geri.

Əzizdən əzizdir mənə şəkillər,
Hərəsi bir kitab səhifəsidir.
O təzə şəkillər, köhnə şəkillər
Bir şair ömrünün xəritəsidir.

Bu şəkil yaranıb su qənsərində,
Axır daş novdana İsa bulağı...
Gözəllər gözəli dağ şəhərində
Meşə salamlayır iki qonağı...

Sərin su veririk bir-birimizə,
Bulağa bənzəyir daşan duyğumuz.
Özümüz həyanıq öz sirtimizə,
Nə dərdimiz vardır, nə də qayğımız.

Bu şəkildə necə? Qoşa durmuşuq,
Sanki çəkilmişik ucalığa biz.
Məğrur sinəmişlə hasar qurmuşuq
Baxıb-güldüyümüz qocalığa biz.

Bu şəkli kim isə sahildə çəkib,
Mən dost diyarına qalam deyirəm.
Gözlərimi gömgöy dənizə dikib
Xəzərdən Baltikə salam deyirəm.

Bu şəkli çəkirdim neçə il qabaq
O taya yadigar göndərim deyə.
Duruşum yaxşıdır, baxışım ancaq
Niyə kədərliyə bilmirəm, niyə?

Mənə söyləyirlər sən ki, bir zaman
Sevgi nəğmələri bəstələyərdin.
Nazlı gözəllərə şeirlər yazan
Öz yaşadılarını üstələyərdin.

Sanma gözəllərə şeir deməkdən
İllər axınında usanmışam mən.
Yox! Axıb gəlsə də sözlər ürəkdən,
Yalnız öz yaşımından utanmışam mən.

Bəli! Yaşlaşmışam, nə qədər şeiri
Çiyində qaldırmış öz adım mənim.
İndisə fikrimin gəzdiyi yeri
İsidi bilməyir öz odum mənim.

O gənclik, o döyüş, o qar, o qırov
Nənəmin dediyi nağıla dönür.
Şeirimdə alışan o od, o alov
Sanki hilə deyil, ağıla dönür...

1974.

TƏZADLAR

Ürəyin sinədə sərhədi varsa,
Xəyalda sərhədi yoxdur, sevgilim!
Ürəyin sabaha cığırı darsa,
Xatirə meydanı çoxdur, sevgilim!

Qonaq qabağına salmaqdan ötrü
Bir süfrə deyildir vəfalı ürək.
Ancaq hikmətlərlə dolmaqdan ötrü
Ürək süfrəyə də çevrilsin gərək!

Bir bərəkət dolu geniş mənzilin
Səninlə yanaşı təməl daşıyam.
Bir göyün altında sən bu sahilin,
Mənsə o sahilin vətəndaşıyam.

Yaz naxış salanda torpağa, gülüm,
Günəşli zirvələr buludlu olmaz!
Açaq qapımızı qonağa, gülüm,
Qonaqlı mənzillər sükutlu olmaz!

Dağ çayı hər yerdə uçuş külək tək,
Yalnız bir dərədə o nəfəs dərir.
Sanki zağlı qılinc odlu şimşək tək
Döyüşəndən sonra qınına girir.

Təəssüf etməyəm şafəq çeşməli
Dünyada nə Günəş, nə də Ayıq biz,
Yox! Yox! Məmnunam ki, həyat nəğməli
Bir dənizə axan iki çayıq biz.

İnsandan sabaha çatmasa bir ün,
Bir ömürlük sözü bir şərqə olmaz.
İstər dünən ölsün, istərsə bu gün,
Min illik ölüdən heç fərqi olmaz.

Deyirlər haçansa alışsa torpaq,
Nə yarpaq göyərdər, nə də ki, çiçək.
Mənim alovlanan könlümdə ancaq
Nəğmə dəmətinə dönür hər dilək.

Dəniz də şairi çox alqışlayar,
Sən məni necə az alqışlayıbsan.
Yox! Sevən sevənə gül bağışlayar,
Sən mənə ömrünü bağışlayıbsan.

Nadir qız doğulur adi anadan,
Aşırı fikir çəkən, təlaş edəndir.
Sevgi dünyasında başdan-binadan
Ürək sirr saxlayan, göz faş edəndir.

İnsan sirr verməsin yada içindən,
Yox! Qapalı qalsın sözlü divan tək.
Gərəksiz şeyləri o da içindən
Çıxarıb tullasın coşan ümman tək.

Gözəllər qarşımda dayandı dünən,
Gözucu baxmadım özgəsinə mən.
Elə mehribandır sənin öz sinən,
Diləyə bilmərəm özgə sinə mən.

Küləklər saçını qoxlayır, gülüm,
Səndə gözü vardır çiçəklərin də.
Bilinmir qaranlıq çağlayır, gülüm,
Yoxsa dan sökülür bəbəklərində?

Haçan göz yaşların gövhərlər kimi
Ovcunun içinə düşmək istəyir,
Uzun kirpiklərin neşətlər kimi
Göz bəbəklərimi deşmək istəyir.

Qoyma səni boğan əkiz gözlərin
İncidən düzəlmiş qatarı olsun.
Odlu yaşı sən boğ! Dəniz gözlərin
İnci qatarının məzarı olsun!

Demə tənhalıqdan usanıram mən,
Bülbüllər qızılgül dolu lək gəzər.
Bir həqiqəti də unutma ki, sən,
Qarğa dəstə ilə, qartal tək gəzər.

Qayığы qayığa qoşan ümmanın
Yelləri də olar, yelkənləri də.
Dağ dağ üstünə qoyan insanın
Dostları da olar, düşmənləri də.

Düşmənin gülüşü şəfqətdir məgər,
Yox! Yox! O gülüşə nə uy, nə inan.
Ovu parçalamaq istəsə əgər,
Əvvəl dişlərini ağardar aslan.

Dünyada tək bircə sözüylə pislər
İnsanın qanını qaraltmaq istər.
Əsarət gətirib özüylə pislər
Bu boyda dünyanı daraltmaq istər.

Arzusu, sevgisi, odu olmasa
Dünyada bir parça ətdir ürək də.
Rəngi, rəyihəsi, adı olmasa
Otlardan seçilməz çöldə çiçək də.

Sevgilim! Qaralan ocaq daşında
Qızaran gözlər də zinət kimidir.
Nemətlərlə dolu süfrə başında
Qonağın özü də nemət kimidir!

Tale ağrıtsa da, ağrıtmasa da
Çoxdan zərrə-zərrə arıdıb məni.
Dünyada heç nədən yaratmasa da
Həsərdən doyunca yaradıb məni.

Yanğılı həsrətlə yaşa dolsa da
Zəifləyə bilməz sevən bir ürək.
Qaranlıq yuvada yalnız qalsa da
Bəzən bulud olar, bəzən də şimşək.

Sinəm çalxandıqca bir ümman təki
Çırpınan balığa dönür ürəyim.
Bəs nədən alovlu bir kaman təki
Yanıqlı-yanıqlı dinir ürəyim?

Yolumu ulduzla dolduran ilham
Ayağımın altda qabarlaşır da.
Məni zirvələrə qaldıran ilham
Məni yora-yora qəddarlaşır da.

Şair öz şeirini sənətkar kimi
İstər bəmdə desin, istərsə zildə,
Şeir gözəldirsə, nəğməkar kimi
Min avazla dinər ağzıda, dildə...

Şair dastanını öz sözüylə yox,
Millətin sözüylə bağlamalıdır.
Vətənin dərdinə öz gözüylə yox,
Vətənin gözüylə ağlamalıdır!

Demirəm yer üstdə bir günəşəm mən,
Sazımda alovlu tellər oynayır.
Təpədən-dırnağa bir atəşəm mən,
Ümmana atsalar ümman qaynayar.

Dözüm imtahandır! Qışın özündə
Tufana aparın yol da saxlansın!
Yalnız – Vüsal! – deyən dünya üzündə
Ayrılığa gedən iz də bağlansın!

Gecə qatar-qatar yanan ulduzlar
Göy çəmənə düşmüş şəbnəm təkidir.
Təkliyi fəlakət sanan ulduzlar
Göydə bir-birinə həmdəm təkidir.

Başında ağaran dumanlarıyla
Zirvələr daha da nəhəng görünür.
Qızılgül qoruqçu tikanlarıyla
Yarpaqlar içində qəşəng görünür.

Bulağa heyranam! Bir sirdir bulaq!
Səsi nə cığıra, nə yola çatar.
Bəs nədən gecələr o boyda yaylaq
Bulağın çaldığı laylayla yatar.

İnsan, səyyar insan dalğınlaşdıqca
Öz yerində donub sükunətləşir.
Şair təbiətə yaxınlaşdıqca
Ürəyi dil açıb şeiriyyətləşir.

Döşündə şimşəklər açsa da deşik,
Qışda da al-əlvan bahardır torpaq!
Həmişə dünyaya gələnə-beşik,
Dünyadan gedənə məzardır torpaq!

Kədəri alın qırışlarında
Zərrədən də asan gizlətmək olar.
Sevinc yarıyanın baxışlarında
Dünyaya şəfəq də, səda da salar.

Yorulub düşürsə əldən-ayaqdan,
Bil ki, mehribanlıq yaltaqlıq deyil!
Könüllü keçirsə neçə növrəqdan,
Bil ki, fədakarlıq qorxaqlıq deyil!

Bir döyüş meydanı olan dünyada
Kimi orden alır, kimi də yara.
Əlvan nemətlərlə dolan dünyada
Kiminin günü ağ, kiminin qara...

Ümid yaxşı şeydir, gözəl fidan tək
Həsərlə açılan ovucda bitmə.
Ümid yaman şeydir, sonsuz zaman tək
Səni yora-yora uzanıb getsə.

Qəribə zamandır, çöküb dərinə
Şahə qalxan dəniz “dincəlir” indi.
Ləyaqətsiz kəslər biri-birinə
Əyilə-əyilə “yüksəlir” indi.

Ən mahir, ən müdrik rejissor kimi
İnsanı dəyişir zaman dünyada.
Arzusu uğrunda aktyor kimi
Roldan-rola girir insan dünyada...

Dəhşətdir, sənətdə mülayim sözü
Mübariz olmağa çağıran adam,
Sonra mütiləşib həyatda özü
Mübariz olmağı unuda tamam.

Müşkülü taxtıdan devirənlərin
“– Uğur olsun!”unu xalqı deyibdir.
Xalqa arxasını çevirənlərin
Arxası həmişə yerə deyibdir.

Naşı bir şairin çəşmiş gözü də
“Hikmətdən dərs deyir” öz millətinə.
Görmür ki, milləti adi sözü də
Qaldırmış hikmətin ülviyyətinə.

Mən beş barmağımı batırıb bala
Bir nankor adamın ağızına qoydum.
O elə dişlədi nə ola, ola,
Mənsə dəhşəti də şəfqətdə duydum.

– Uca olmalıdır baş! – deyən adam
Başını ucaldır bir qoçaq kimi.
Mənimsə məsləkim hər səhər-axşam
Başım üstə gəzir bir bayraq kimi.

Mən – Vətənim! – deyə döyüşdüm mərd tək,
Silahım alovlu sənətim oldu!
Saçımın ağılığı ağ olan dərd tək
Mənim xiffətim yox, şöhrətim oldu!

Bulağa bənzədim təbiətimdə
Çağladım, bir yerdə donub qalmadım.
Ancaq insanlarla ünsiyyətimdə
Çağlayan bulaq tək soyuq olmadım.

Bir baba mahnısı çalsam da neydə,
Sanma: – Gənclik! – deyə pərişanam mən.
Dünən bir ulduzdum sonu yox göydə,
Bu gün ulduz dolu kəhkəşanam mən!

Nahaq böyütməsin hər səhər-axşam
Qızılgül, qərənfil, nərgiz çətrini.
Gül dolu dünyada anasız adam
Günəşlə də tapmaz ana ətrini.

Dənizin dalğası zümrüd tacı tək,
Üstündə al-əlvan daş-qaş yığılır.
Nadir bir gözəlin mavi saçı tək
Bəs niyə sahilə dəyib dağılır?

Buludlanan gözlər kölgə salmasa
Yerə iynə düşsə tapılar gecə.
Pusquda dayanan oğru olmasa
Qıfılı neyləyir qapılar gecə.

Sədlər çəkilsə də sanma ki, tufan
İstədiyi yerə soxula bilməz.
Ümidin əlindən yapışan insan
Tufan zərbəsindən yığıla bilməz!

Dini paslı qandal sanan ürəyin
İlham tanrısıdır, şeir məbədi!
Dağları titrədən odlu şimşəyin
Ömrü ötürür, izi əbədi...

– Torpaq müqəddəsdir! – demiş hər nəsil,
Həqiqət şimşəkdi, ürəkdə çaxar.
O başını əyib torpağa deyil,
Gözünü qaldırıb Günəşə baxar.

Həqiqət camdakı zəhər kimidir,
Acısı uzaqdan yaşardar gözü.
İçdinmi? Duyarsan şəkər kimidir,
Şərbətə döndərər ağzında sözü.

Bəzən canlar alan nadir gözəl də
Çirkinin qisməti olur dünyada.
Yazı yaşatmağa qadir gözəl də
Qışın nəfəsilə solur dünyada.

Yağına döndükcə göz yarasında
Bir qız gözlərindən yaşlar töküdü.
Yox! Zalım taleylə öz arasında
Büllur göz yaşıyla pərdə çəkirdi.

Kimsə ağlayanı ovudur hədə,
Quru təsəlliylə əzizlənir o.
Eh, ürəyi yanan bilməyir məgər
Göz yaşı içində təmizlənir o?

Sevgilər də çaydır! Axıb dərindən
Bir dənizə doğru yol gedər ancaq.
Dünyada sevənlər biri-birindən
Ürəyi diləməz, fəth edər ancaq.

Birinin qisməti ayaqlananda
Dodaq haray salar: – Hanı bəs insaf?
Sinən qiymət üçün varaqlananda
Sən də ürəyində insaf gəz, insaf!

Sən söz qatarımı yandırdın şam-şam,
Alovundan gəldi saçının ətri.
Sən ki, könlümdəsən hər səhər-axşam,
Niyə qəribsəyib o səndən ötrü?

İnsan bir yolçudur, fikri bir kölgə,
Qarşıda gah günəş, gah duman olur.
Duyğular sarbanı insanla birgə
Təzadlar hər yerdə, hər zaman olur...

1985.

HEYKƏLTƏRAŞ

Elə heykəltəraş olub dünyada,
Neçə nəhəng heykəl ucaldıb göyə.
Özünün nə büstü qalıb dünyada,
Nə adı yazılıb oxunsun deyə.

Yox! Yox! İnsanların baxışlarında
O da zirvələşib əməllərilə!
Ömür günlərinin yağışlarında
Tuncdan yoğurduğu heykəllərilə...

Bəli! Karvan çəkən bir sarban kimi
İtsə də yolların dumanında o,
Min uca mənzilli bir insan kimi
Yaşayır heykəllər ünvanında o...

1986.

SARI SİM

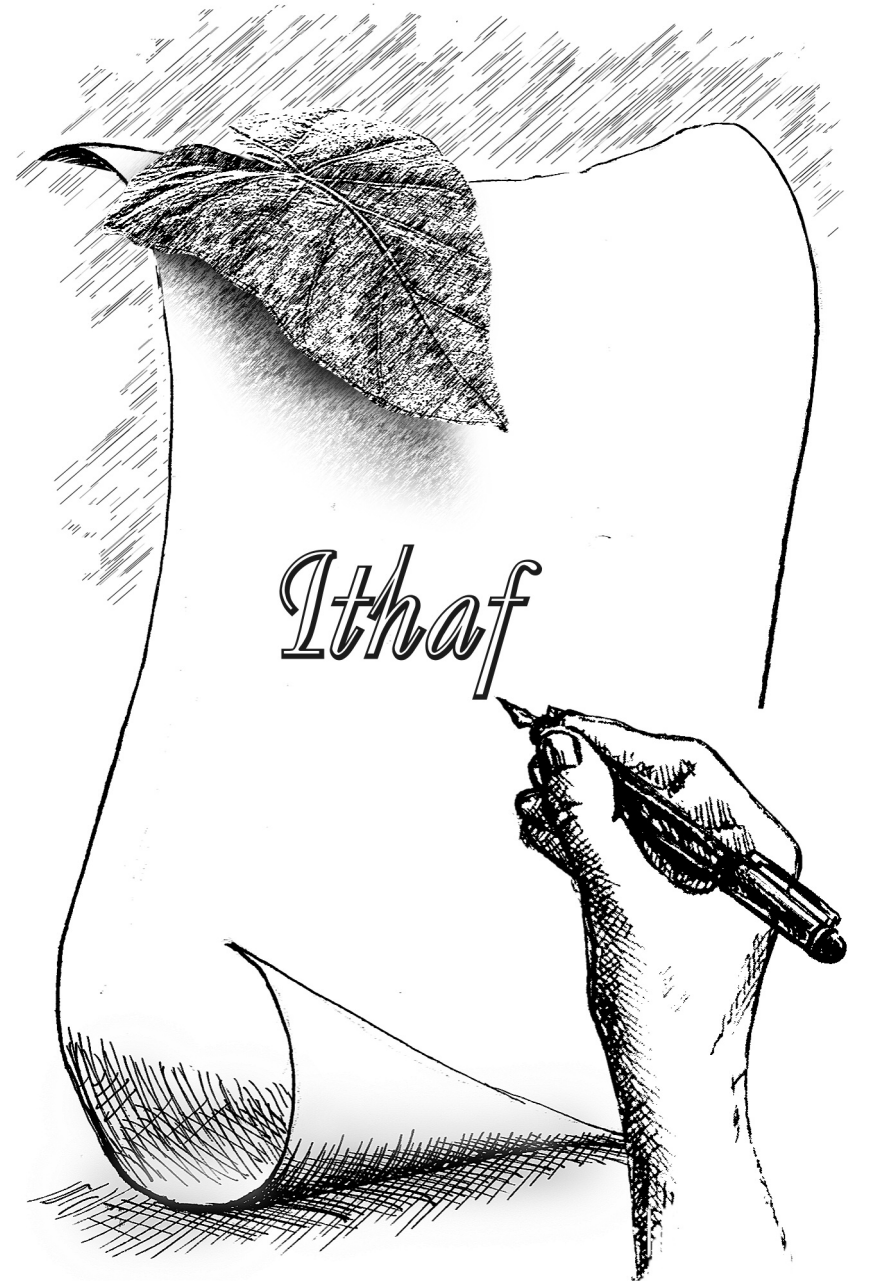
Tar üstə yaşayar sarı sim ancaq
Titrəyişli, həssas, yanıqlı, kövrək.
Mizrab sarı simə toxunsa haçaq,
Tələtümə gələr nə qədər ürək!

Mənim həsrət dolu ürəyimin də
Gözə görünməyən sarı simi var.
Mənim şəfqət dolu ürəyimin də
Neçə sevinci var, neçə qəmi var!

Düşmənin səfini pozarsa hər kəs,
O sim qəhrəmanı salama gələr.
Azad vətəmindən yazarsa hər kəs,
O sim dalğa-dalğa ilhama gələr.

Kim dilə gətirsə diləyimdəki
Səadət carçısı söz rübabını,
Qələmini deyil, ürəyimdəki
Sarı simə vurur öz mizrabını...

1973.

NƏĞMƏKAR ALOVUN HEYKƏLİ

Ağ qızılgülə bax! Bəlkə dünyanın
Ən iri, ən parlaq almasıdır o.
Yox! Sanki Füzuli adlı dühanın
Ağ nurdan yaranmış çalmasıdır o.

Gecə ulduzlarla dolu olsa da,
Üzünü ağardan o nurdur, o nur.
Yolun tələsənlər yolu olsa da,
Sən də ayaq saxla, tamaşaya dur!

Sonra fərağa bax, uzaq fərağa,
Gözünə Füzuli göründü bəlkə.
Sən ona baxdıqca başdan-ayağa
Vücudun hikmətə büründü bəlkə.

Şair sənətində nədir? Bir Sarban!
Ardındakı karvan söz qatarıdır.
Təzə hikmətlərlə yüklənən karvan
Başqasının deyil, öz qatarıdır.

Kim səsi adiyə, şeiri küləyə
Əsil şair deyər? Yox! Deməz nahaq.
Əsil şairlərin səsi şimşəyə,
Şeirisə tufana bənzəyər ancaq.

Müdrək dahini də heyrətə salan
Az söz, hikmətli söz dilin yüküdür.
Nəhəng arxivi də dəhşətə salan
Çox söz, hikmətsiz söz belin yüküdür.

Dədə Füzulinin dodağında
Bir sözdə bir neçə hikmət çağladı.
Şair əməyinə qabağında
Həzin-həzin yanan şamlar ağladı.

Füzuli rübablı Azərbaycanın
Məhəbbət şairi, dərd şairiydi.
Füzuli əzablı Azərbaycanın
Hər müşkülə dözən mərd şairiydi.

Gözəl deyildisə Füzuli özü,
Ləyaqətlə yazdı öz gözəlindən.
Sözdən də gözəllik umanda gözü,
Gözəllik boylandı hər qəzəldən.

Möcüzəyə dönən dəyanətilə
Sədaqət aradı gözəldə şair.
Canıyanan şamı şeiriyyətilə
Aydan üstün tutdu qəzəldə şair.

Yorğun gözlərini çıraq eləyib,
Saçını, qaşını, düm ağ eləyib,
Neçə-neçə dərdi bayraq eləyib
Başının üstündən asdı Füzuli.

Vətəndən qürbətə düşənlərin də,
Ülfətdən həsrətə düşənlərin də,
İşrətdən zillətə düşənlərin də
Dərdini nisgilə yazdı Füzuli.

O nəhəng palıddı öz binəsində,
Min pöhrə göyərdi hər dənəsində...
Qürbət Kərbəlanın lal sinəsində
Vətən tərənəli sazdı Füzuli.

Vətəndən sənətə ecazkar paydı,
Misrada sözü yox, hikməti saydı...
Vətən yolu üstdə parlayan aydı,
Qürbətın çənində azdı Füzuli.

Yox! Getdi şeirinin sıralarıyla,
Öyündü könlünün yaralarıyla,
Şimşək-şimşək çaxan misralarıyla
Günəşin özünü qarardı Füzuli.

Qəzəli neylidir, nizəli deyil,
Ağlın pardaxıdır, xəzəli deyil,
Yuxuda sevdiyi gözəli deyil,
Vətəni bağrına basdı Füzuli.

Füzuli qəzəli ülviyyətilə
Zirvəyə qaldırdı muğamatı da.
Füzuli qəzəli hərarətilə
Yanğıya döndərdi xatiratı da.

Sən təzadına bax vahid dünyanın,
Dahini vaxtıdan qabaq qocaldır.
Özündən gileyli gedən dühanın
Adına özündə heykəl ucaldır.

Füzuli qocaldı... Günəşli bir yaz
Səsi də titrədi barmaqları tək.
Çöhrəsinin rəngi saraldı bir az,
Öz divanlarının varaqları tək.

Titrək barmaqların arasındakı
Qələm bir anlıq da titrəmədi, yox!
Sənət yürüşünün sırasındakı
Hikmət ruhlu sözlər büdrəmədi, yox!

Füzuli yaratdı... Fikrə gedəndə
O baş da sındırdı bir dürrün üstdə.
Bildiyən Günəş qürub edəndə
Hərərəti qalır hər yerin üstdə.

Ölməz Füzuli də nemətlə dolu
Dünyadan razı yox, gileyli getdi.
Neçə yazılmamış surətlə dolu
Könlündə bir Məcnun, bir Leyli getdi.

Mən sözün tanrısı Füzuli kimi
Qəzəl yazmasam da dizimin üstdə,
Büllur çilçırağın övzülü kimi
Ağ şam yandırmışam mizimin üstə.

Göz yaşı axıdıb gilə-gilə şam,
Sanki Füzuliyə ağlayır indi.
Dahi itkisini bilə-bilə şam,
Sinəmi təzədən dağlayır indi.

Füzuli alovdu... Yazdığı əsər
Yeri yandırardı, göyü yaxardı.
Yanğını söndürsün deyər birtəhər,
Alovun gözündən yaş da axardı.

Sevgiyə vəfadan təməl qoysalar,
Sənətə ilhamdan heykəl qoysunlar!
Nəğməkar alova heykəl qoysalar,
Günəşdən yağrulmuş heykəl qoysunlar!

1988.

XANIN SƏSİ

Xan Şuşalıya

Bir yolla axışan səslər bir deyil,
Dünyada meh, külək, tufan səsi var.
Naşı uşağa da çoxdan sirr deyil,
Dünyada bulaq, çay, ümman səsi var.

Tacir çanaq-çanaq dürr quylayanda
Xanəndə özünü səsiylə öyüb.
Dövrən neçə-neçə səs paylayanda
Xanın qapısını zil səslə döyüb.

Xan lovğalanmayıb bəs aləmində?
Yox! Yox! O nə məğrur, nə lovğa olub.
Oxuya-oxuya səs aləmində
Ümmana dönəcək bir dalğa olub.

Xanın kürəyini tufan döyəndə
Ürəyi ilhamla isidilibdir.
Özü Şuşamızda nəğmə deyəndə
Səsi Bakımızda eşidilibdir.

O sonra Bakıda nadir səsiylə
Gah muğam oxuyub, gah daki şərqi.
Bahar şimşəyindən qadir səsiylə
Ölüm yuxusundan oyadıb şərqi.

Göz olan sənətlə vədələşibdir,
Onu qorumaqçın kirpikləşibdir.
Haçan danışdır sadələşibdir,
Haçan oxuyubdur müdrikləşibdir. 1988.

DİRİJOR

Maestro Niyaziyə

Yaraşlıq salonda nə öskürən, nə dinən,
Səhnəyə baxa-baxa xəyalə gedir adam.
Yox! Yox! Orkestrdən çox, oda-alova dönən
Dirijorun özünə tamaşa edir adam.

Rübəblər dünyasında adam yaşa dolsa da,
Deyir bəlkə o oddan-alovdan yoğrulubdur.
Şah əsərlər yaradan bir bəstəkar olsa da,
Anadan bir əvəzsiz dirijor doğulubdur.

Dirijorun ləngərlə ayrılan telləri də
Ovsunlu baxışının təzadları kimidir.
Dirijorun havada çırpınan əlləri də
Pərvazlanan qartalın qanadları kimidir.

O qanadlar duyduqca siqlətini sənətin,
Üstündə hikmət dolu bir dünyanı saxlayır.
Yerə, göyə yazdıqca qiymətini sənətin,
Avazında sevimli tərənələr çağlayır.

Naxışlı not varağı ulduzlu kəhkəşan tək...
O qanadlar notları ulduz-ulduz qoparır.
Sərhədlərin üstündən işıqlı ərmağan tək
Sabaha addımlayan insanlara aparır.

Bəli! Həssas qanadlar yalnız bir təmasıyla
Zirvələrə yönələn min yolu nizamlayır.
Bəstəkar başındakı mövzunun havasıyla
Nə yazsa, nə yaratsa, dirijor tamamlayır.

Mehriban, həssas, nakam ürəklərə təpilən
Səksəkələr dağılır, ümidlər nizamlanır.
Yaz niyyətli dünyaya çiçək-çiçək səpilən
İnsanlar sevinc dolu bəstəylə ilhamlanır.

Dinlikdən məhrum olsa ürəyi də, gözü də,
İlhamlı sənətkarlar bəxtiyardır həyatda!
Təkcə dinləyənlər yox, bəstəkarlar özü də
Fədakar dirijora minnətdardır həyatda.

1987.

TÜRK NƏĞMƏKARI

Əməl Sayına

Türk qızı oxuyur... Ömür bağında
Sanki tərəvətdən yoğrulmuşdur o.
Taleyin ilhama gələn çağında
Sanki şeiriyyətdən doğulmuşdur o.

O canlı insandır? Yoxsa mələkdir?
Mavi gözləri də az qalır dinə...
Özgə tərcüməçi nəyə gərəkdir,
Dili dilim qədər doğmadır mənə.

O qız çağlasa da mavi dəniz tək,
Nəğməsi şor deyil, şirin çeşmədir.
Dünyada əzizdən daha əziz tək
Dərin dənizdən də dərin çeşmədir!

Dinləyənlər bilmir oxuyan qızın
Ecazkar hüsnünə baxsın bu axşam,
Ya nəğmə çələngi toxuyan qızın
Çağlayan səsində axsın bu axşam.

Yox! Yox! Dinləyənlər heyrət içində
Yumşaq stullarda daşlara dönür.
O qız oxuduqca rıqqət içində
Sözlər gözlərində yaşlara dönür.

O bəlkə ağlayır hikmət uğrunda,
Yaşlar gözlərinin öz yaşlarıdır?
Yox! Yox! Möcüzəli sənət uğrunda
Yanan ürəyinin göz yaşlarıdır.

Qadir nəğməkara valehlər kimi
Gülüş də gözəllik, ah da gözəllik...
Heyran ürəkləri fətlələr kimi
Gah nəğmə fəth edir, gah da gözəllik.

Gözəllik! O nədir? İnsan üzündən
Kədər buludunu dağıdan günəş!
(Kaş ülfət yağanda məhrəm gözündən
Dostu ayıraydı yağdan günəş).

Dünyada hər şeyə dəyər gözəllik,
Ürəkdə gizlənsə, duyular yenə.
Qızıl olmasa da əgər gözəllik,
Sərvətlər sərvəti sayılar yenə...

Kim bilmir, gözəl səs gözəl nəğməni
Daha məharətlə pardaxlandırır.
Bəli! O andırır büllur çeşməni,
Quru hissləri də yarpaqlandırır...

Gözəl nəğmə necə? Şeiriyyətilə
İkiqat artırır hər gözəlliyi!
O, ətir saçdıqca tərəvətilə,
Sən gözəl misradan dər gözəlliyi!

Bir səs öyünsə də yüz nəğməsilə,
Bəyənə bilmədim hər sənətkarı.
Bu axşam öz hüsnü, öz nəğməsilə
Ürəyimə köçdü türk nəğməkarı...

1989.

TƏBİƏT GÖZƏTÇİSİ

Səttar Bəhlulzadəyə

Elə adam oldu ki,
Hüsnün qəsdinə durdu,
Anası təbiətin
Ömrünə balta vurdu.
Yandırdı göy meşəni,
Qurutdu büllur çayı,
Nədənsə nankor övlad
Unutdu haqqı-sayı...
Səttar – zəmanəsinin
Təbiət gözətçisi,
Tərəvət gözətçisi,
Şeiriyyət gözətçisi!
Səttar – zəmanəsinin
Rəngkarlıq bəstəkarı,
Gözəllik nəğməkarı,
Bakirlik fədakarı!
Təbiətin ömrünü
Bəlkə uzatsın deyə,
Ecazkar fırçasını
Batırıb yerə-göyə,
Təbiətin özündən
Gözəl lövhələr çəkdi.
Bir sənət ilhamıyla
O nələr, nələr çəkdi...

Övlad ana uğrunda
Taladı öz ömrünü.
Anasının ömrünə
Caladı öz ömrünü.
Sanma ki, yana-yana
Bir otaqda söndü o.
Sənət üfüqlərində
Bir günəşə döndü o.
Səhərlər dan yerindən
Təzədən doğmaq üçün.
Füsunkar təbiətin
Hüsnünə baxmaq üçün...
Bəli! O sənətilə
Məğlub edib həsrəti,
Anası təbiətə
Qovuşmuşdur əbədi.
Hələ də yaratdığı
Ölməz şəkillərdə o,
Təbiəti qoruyur
Bütün fəsillərdə o...

1989.

ALOVLU ŞƏRƏF

*Tələbəlik dostum
Vəli Məmmədovun
əziz xatirəsinə*

Səni düşünəndə xatirə dolu
Tələbəlik çağım düşür yadıma.
Deyirəm hanı o yaşıl yaz yolu?
Saralmış şəkillər çatır dadıma.

Birində təklikdə yaşayanlar tək
Tənhalıq gəlməsin deyə eynimə,
Qəmi də birlikdə daşıyanlar tək
Əlini qoyubsan mənim çiynimə.

Birində Yardımlı torpağındakı
Ata ocağında danışırıq biz.
Hələ də Bakının sorağındakı
Təbrizi andıqca alışıriq biz.

Birində yolları dolaşiq kimi
Buz külək dolmasın deyə qoynuma,
Sən yaz tərəvətli sarmaşiq kimi
Möhkəm sarılıbsan mənim boynuma.

Qardaşım! Bığ yerin tərləməmiş sən,
Mehriban ananın ev-eşiyiydin.
Ancaq bir sinifdə bilirdim ki, mən,
Sən böyük külfətin son beşiyiydin.

Sən necə sadəydin məsum uşaq tək
Dərin gözlərində günah batardı.
Sənə qızların da yaxın dayaq tək
Bir iş tapşırmağa ərki çatardı.

Həyatda sən elə istedadlıydın
Bir əlin dərsdəydi, bir əlin işdə.
İnamda sən elə etiqadlıydın
Sənlə böyüyürdü balaca iş də.

Hələ tələbəykən müdrik dövrandə
Səni gözləyirdi yüksək məqamlar.
Bəs səni yaşadan nəydi cahanda?
İnamlar, inamlar, yenə inamlar.

Elə aşmışdı ki, işin başından,
Üzünü görmək də çətinləşmişdi.
Heyrətli nə vardı? Gənclik yaşından
Əzmin zəhmətinlə mətinləşmişdi.

Sən kimdin? İlahi şəxsə yozduğum!
Səni tapmayırdım bəlkə görə mən.
Avtoqraf deyilən sözlər yazdığım
Təzə kitabımı sənə verəm mən.

Sən dağlar oğluydun, öz qeyrətinlə
Bulaq suyundan da təmizdin, qardaş!
Elə ona görə öz surətinlə
Öz müdrik xalqına əzizdin, qardaş!

Sənin ürəyində Azərbaycanın
İki yox, yalnız bir ünvanı vardı!
Sənin diləyində Azərbaycanın
Yarımçıq yox, bütöv dastanı vardı!

Könlüm dözməyəndə uzun həsrətə,
Bir soraq gözlədim doğma torpaqdan.
Sən özün apardın məni sərhədə,
Bəlkə Savalanı görə mən uzaqdan.

Bəli! Mənə yanan bir məhrəm təki
Əlindən o gəldi himmət naminə.
İmkanın olsaydı bir həmdəm təki
Sən nələr etməzdin şəfqət naminə.

Nə qədər başımdan basdısa tufan,
Bir yol baş əymədim qüdrətinə mən.
Hörmətlə baş əydim sənin hər zaman
Səmimiyyət dolu ülfətinə mən.

Yad sənın müqəddəs torpaqlarının
Çörəyini yeyib, suyunu içdi.
Sonra da silahsız oylaqlarının
Mərd insanlarını silahla biçdi.

Söz cəbhə sansa da öz dünyasını,
Döyüşdə silahla qorunar torpaq!
Silahsız olmağın ilk mənasını
Mən Təbrizdə bildim qırx beş il qabaq.

“Azadlıq meydanı” qaynadı-daşdı,
Fikirlər bişirən nəhəng qazan tək.
Ağ saçlı dalğalar sahili aşdı,
Azadlıq havası çaldı ozan tək.

Kimsə tamam yumub qanlı gözünü
Tanklara əmr etdi: – Kütləni biçin!
Sən tankın üstünə atıb özünü
Dedin əvvəl mənim üstümdən keçin.

Duysan da hər sözün təmtərağını,
Hər dərdə işinlə yarayırdın sən.
Doğmalar doğması Qarabağını
Yaddan Moskvada qoruyurdun sən.

Demə yatmamışmış kəmfürsət yad da,
Məqam gözləyirmiş dövrən içində.
O səni atəş tək yandırdı odda,
Dedilər “Yanıbsan duman içində”.

Yox! Yox! Sən mübariz yoldaşlarınla
Düşmən gülləsinin hədəfi oldun.
Göydə də öz məslək qardaşlarınla
Vətənin alovlu şərəfi oldun...

1991.

QULAQ ASA-ASA...

Nəriman Həsənzadəyə

Nəriman! Xalqımın nəğməkar oğlu,
Sinəsi çal-çarpaz yollarla dolu...
Yol var ki, enişli-yoxuşlu yoldu,
Bizim yol enişsiz bir yoxuş oldu.
Od qonşum, su qonşum, duz qonşum mənim,
Qışda görməsəm də, yaz qonşum mənim.
Araz ayırdısa sahilimizi,
Divar ayırmadı mənzilimizi.
Eyvanda əyləşib qabaq-qabağa,
Başladıq Vətəni varaqlamağa.
Qulaq asa-asa hər təsəlliyyə,
Mən altmışa çatdım, sənsə əlliyyə...
Ah, iki hissəli bir roman kimi,
Simi Araz notlu bir kaman kimi,
Təbrizdən də dedik, Bakıdan da biz,
Gəncədən nə dedik, Makudan da biz.
Gah qəmi sevincə qurbanlıq etdik,
Gah sevinci qəmə yavanlıq etdik.
Nələr danışmadı həqiqət bizə,
Təbiət, cəmiyyət, siyasət bizə?
Gündüz də, gecə də yaratdıqca biz,
Dünyanı nəğməylə oyatdıqca biz,
Bənzədik ömrünə ömür qatmışa,
Mən yetmişə çatdım, sənsə altmışa.
Ömür imarətdir! Yaşsa mərtəbə...
Sənətkar zəkası ülvə mətləbə
Mərtəbəylə çatır... Biz də gedirik,
Pillələrdə qoyub iz də gedirik.

Payızımız baxır gözlərimizə,
Sarı eynək taxır gözlərimizə.
Taxisın! Sədd də çəksin diləyimizdə!
Neçə gözümüz var ürəyimizdə,
Eynəksiz-filansız baxır dünyaya,
Nuru ulduz-ulduz axır dünyaya...
Təki dondurmasın qışımız bizi,
Yollarda qoymasın yaşımız bizi.
Gedək, yenə gedək, yenə gedək biz,
Bu qalan ömrü də fəda edək biz
Doğma xalqımızın ucalığına,
Halal haqqımızın ucalığına!
Gözə çarpmasa da böyüklüyümüz,
Dildə timsallaşsın müdrikliyimiz!

1994.

ÇƏKİ

İbrahim Göyçaylıya

Çıraqlar öz dibinə
İşıq salmır dedilər.
Görən öz qayğısına
Niyə qalmır dedilər.
Sən də özündən əvvəl
Başqasını düşündün.
Təzə əsərlər üstə
Gah yandın, gah üşündün.
Sənətdə yeni-yeni
Naxışlar aradın sən.
Sabahı da düz görən
Baxışlar aradın sən.

Bəli! Əsərlər üstə
Varaqlandın özün də,
Sözlər çıraqlandıqca
Çıraqlandın özün də.
Xəyala dala-dala
Sevindin qürurlara.
Hayıf ki arabir də
Acıdın qüsurlara.
Ancaq öz işığımla
Sən neçə sənətkarın,
Yazmağa, yaratmağa
Doğulmuş nəğməkarın,
Şöhrətini yaydıqca
Bu boyda dünyamıza,
Neçə gur çay axıtdın
Öz sənət dəryamıza.
Qədirbilən gözündə
Sənin ağır zəhmətin,
Sənə də şöhrət oldu
Tarixində sənətin.
Yox! Minnətsiz yaşadı
Sənin qadir qələmin.
Ürəyi istəyəni
Yazdı mahir qələmin.
Ancaq elə yazdı ki,
Ürəyə girə bilsin.
Sabahın özünə də
İmtahan verə bilsin.
Qardaş! Unutmadın sən
Vətən vəhdətini də,
Ürəyinə od salan
Cənub həsrətini də.

Xəyalın dolaşdıqca
Hər doğma mahal üstə,
Sən cənub həsrətini
Köklədin vüsal üstə.
Öz mübariz səsini
Eşitsin deyə Təbriz,
Bakıya qulaq asdı
Qəm yeyə-yeyə Təbriz.
Çəkin çəkilər içrə
Siqlətli çəki oldu,
Kiminin şöhrəti bir,
Səninki iki oldu...

1993.

“AZƏRBAYCAN” GƏMİSİ

Qartal uçuşuyla bir xəbər gəzir
Bakıda, Gəncədə, Xoyda, Təbrizdə.
“Azərbaycan” adlı bir gəmi üzür
Döşü ağ dalğalı Qara dənizdə.

Sanki parçalanmış Azərbaycanın
Dünyada bütövlük timsalıdır o.
İgid Koroğlunun, mərd Səttarxanın
Vüsal həsrətli xəyalıdır o.

Sanki dümağ gəmi öz görkəmilə
Dümağ Savalanın bir parçasıdır.
Sanki dik sinəsi, xoş qədəmilə
Sabahkı vüsala yol açasıdır.

– 152 –

İllərdən illərə qanad çalsa da
Ayrılıq sicimdir, Araz doğanaq.
Dünyada nə qədər uzun olsa da
Ayrılıq Arazdan keçmirmə ancaq?

Arazın altında birləşən torpaq
Arazın üstündə nədən ayrılır?
Arazın suyuyla dürləşən torpaq
İki bölündükcə Vətən ayrılır.

Bəli! Üstü lillə örtüklü Araz
Altda çabalayır dağ sularıyla.
– Birlik – deyən ağzı köpüklü Araz
Yaşıl nəğmə yazır ağ sularıyla.

Deyirəm bir nəğmə öz qanadında
Vüsal gətirəydi iki sahilə.
Mən fərəhdən uçub söz qanadında
– Əlvida! – deyəydim uzun nisgilə.

Hicran xəyalımdan uzaqlaşaydı,
Duman dağ başından sovuşan kimi.
O tayım, bu tayım qucaqlaşaydı
Arazım Kürümlə qovuşan kimi...

1985.

XOŞBƏXT

De, hansı bəstəkar, de, hansı nəqqaş
Həqiqət yaratmaz öz muradından?
Ancaq o sənətkar xoşbəxtidir, qardaş,
Doğrudan yarıyıb öz arvadından!

– 153 –

Möcüzə deyilsə sadə həyatım
Elə xoşbəxtlərdən biri də mənəm!
Sanıram şairdir həssas arvadım,
Qayğıyla yazdığı şeiri də mənəm!

Mənsə miz dalında bir ömür qədər
Uğurlu ilhamla qələm çalmışam.
Ancaq arvadıma layiq bir əsər
Yaza bilməmişəm, borclu qalmışam.

1984.

ŞAIR ARVADI

Dünyada ömürdən yazan şairin
Ömrünə növraqdır şair arvadı.
Sevgi ümmanında azan şairin
Yolunda mayaqdır şair arvadı.

Şair yüz obada, yüz eldə olar,
Yazdığı şeir də, qəzəl də olar.
Sevdiyi “çirkin” də, gözəl də olar,
Vəfada sınaqdır şair arvadı.

Şair nadir güldür doğma torpaqda
Hüsnü sözdə yaşar, ətri varaqda...
Onu gah bürküdə, gah da sazaqda
Qoruyan yarpaqdır şair arvadı.

Yandıqca – haqq! – deyən ud ürəyində,
Şair günəşləşər yurd ürəyində...
Bilər külə dönməz! Od ürəyində
Çağlayan bulaqdır şair arvadı.

– 154 –

Gecə uyusa da öz yatağında,
Yuxusuz ərinin iş otağında,
Hələ deyilməmiş söz sorağında
Alışan çıraqdır şair arvadı.

Döyüşdə arxasız qalan şairə,
Pərişan xəyalı talan şairə,
Ən yaxın dostları yalan şairə,
Ən möhkəm dayaqdır şair arvadı.

Hər batan axşamda, doğan səhərdə
Ərilə sevinc də duyar, kədər də.
Ovcu bəhərilə dolu zəfərdə
Ərinə ortaqdır şair arvadı.

Əridir səfərdə qanadı-qolu,
Özünün yoludur ərinin yolu...
Ərindən sonrasa xatirə dolu
Saralmış varaqdır şair arvadı.

1985.

ƏZİZİM

Gözündə yananda ulduz qatarı
Könlümdə dağılır duman, əzizim!
Bu eşqi, ülfəti, əhdi, ilqarı
Bizə çox görməsin zaman, əzizim!

Sevgi sayılsa da ən uca məqam,
Şəstini alçaldar qürursuz adam.
Mən də “şanlı məktub” yazıb hər axşam
Sənə göndərmədim pünhan, əzizim!

– 155 –

Yox! Yox! Çırpınmadı könlümüz darda,
Görüşə çıxmadıq quşbaşı qarda...
Özüm də bilmədim hardansa, harda,
Səni tale verdi nişan, əzizim!

Mən də inanaraq etibarına,
Həyatımı verdim ixtiyarına...
Sən də sadıq olsan vəfadarına,
Bizi ayırarmı hicran, əzizim!

O gün ki, evimə ayaq basdın sən,
Dedim ki, dünyada tək deyiləm mən.
Evim başa döndü... Sən də üzü şən,
Çiçəklərə oldun bağban, əzizim!

Bəli! Sən nə pəri, nə də mələksən,
Könlümdə boy atan məhrəm diləksən,
Hər yerdə, hər zaman mənə gərəksən,
İnsana arxadır insan, əzizim!

Gözlərin durulmuş qoşa bulaq tək,
Sinəm alovlanır doğma ocaq tək...
Dizinə baş qoyub yetim uşaq tək
Yuxuya gedərdim inan, əzizim!

İstərəm seviclə tutam əlindən,
Keçək Araz üstədən, Mərənd elindən...
Toplayım Təbrizin qızılgülündən
Deyəm al, bizimdir dövrən, əzizim!

1950.

ƏN UZUN YOL

Həyat yoldaşım Şəfiqə xanıma.

Bəxtiyarlıq haqqında
Düşünsə də çox adam,
Dünyada bəxtiyardır
Könlü-gözü tox adam.
Dərin uçruma düşsə
Sağ-salamat çıxar o.
Həyata qüdsiyyətin
Zirvəsindən baxar o.
Adamlar arasında
Belə adamam mən də!
Soyuq arxiv deyiləm,
Yanar ilhamam mən də!
Mənə – Əyil! – dedilər,
Qımışdım, əyilmədim.
Başıma yumruq yağdı,
Töyşüdü, döyülmədim.
Sanki bir zirvəymişəm,
Bir insan deyilmişəm.
Mən yalnız torpağımı
Öpəndə əyilmişəm!
Haqqımsa ayaq altda
Dönə-dönə tapdandı.
Dedim daha tapdanmaz,
Yenə, yenə tapdandı.
Qərəzlər bədənimə
Daraşdısa arı tək,
Ürəyim təmiz qaldı
Savalanın qarı tək.

Ancaq soyuq olmadı
Qışın tufanında da.
Yox! Yox! O yandı yazın
Çənli ünvanında da.
Dırnaq boyda bir gümüş
Verməsə də bəxt mənə,
Mən qızıl ürəyimi
Bağışlamışam sənə!
Dünyada ən uzun yol
Ömrün yoludur, gülüm!
Uğurlarla, səhvlərlə
O yol doludur, gülüm!
Demirəm ki, o yolda
Qış da elə yaz olsun.
Yox! Deyirəm ki, səhvlər
Uğurlardan az olsun.
O yolu nəğmələşən
Ləyaqətlə keçək biz.
Sevginin gözlərindən
Ürəyinə köçək biz.

1994.

BİR LAYLAY DE...

Yorulmuşam sevgilim,
Bir laylay de, yatım mən.
Çox uzandı mənzilim,
Bir laylay de, yatım mən.

Dəhşətdir yetim olmaq,
Erkən atasız qalmaq,
Açılmamışdan solmaq,
Bir laylay de, yatım mən.

Anasız qalan uşaq
Yola qoysa da ayaq,
Qayğı axtarar ancaq,
Bir laylay de, yatım mən.

Nənə nədir? Bir həyan!
Dolu sinəsi dastan...
Hanı o müdrik insan?
Bir laylay de, yatım mən.

Ürək nə deyir yenə?
Nə ana, nə də nənə
Laylay deməyib mənə,
Bir laylay de, yatım mən.

Döyüşlərdə o qədər
Yatmadım... Doğdu səhər.
Yenə alışdı səngər,
Bir laylay de, yatım mən.

Ay da sanki ağ undu,
Gecə başıma qondu...
Qara saçımda dondu,
Bir laylay de, yatım mən.

Dinlik uzaqdır məndən,
Şeirim soraqdır məndən,
Yuxu qaçaqdır məndən,
Bir laylay de, yatım mən.

Mən piyada, dərd şələ,
Hər addımda bir tələ,
Yeriməliyəm hələ,
Bir laylay de, yatım mən.

Nəvələr hələ qalsın,
Oyundan ləzzət alsın,
Sonra yuxuya dalsın,
Bir laylay de, yatım mən.

Saçımın ağ vaxtında,
Nehrəmin yağ vaxtında,
Arzumun çağ vaxtında,
Bir laylay de, yatım mən.

Mənə əzizdir ulum,
Vətənə gedən yolum...
Qoy bir də uşaq olum,
Bir laylay de, yatım mən.

1991.

ANA

Sanki hər ananı ana doğmayıb,
O dünyaya elə ana gəlibdir.
Hər deyilən sözdən mənə doğmayıb,
Sənətə anayla mənə gəlibdir.

Özünü atsa da yanan dəryaya,
Qəhrəman milyondan bir insan olar.
Anasa hər dəfə nənə dünyaya
Övlad gətirəndə qəhrəman olar.

Həyata övladlar gətirən ana
İkinci allahdır yer kürəsində!
Nəsili-nəsilə yetirən ana
Birinci səyyahdır yer kürəsində!

Fatehlər fatehi müzəffəri də
Ana bağışlayıb bəşəriyyətə.
Dahilər dahisi peyğəmbəri də
Ana bağışlayıb əbədiyyətə.

Körpənin gözünə bulud dolanda
Yağışı üzünə hopar ananın.
Yox! Ağlayan körpə kirpik çalanda
Köksündə təlatüm qopar ananın.

Dinləyin ananın məhrəm səsini,
Ana bir dənizdir, körpə bir ləpə.
Doğma anasının məlhəm səsini
Min səsin içindən tanıyar körpə.

Ağrısı-acısı bir anda keçər,
Açılar büzüşmüş dodaqları da.
Daha göz yaşı yox, təbəssüm içər
Həsrdədən saralan yanaqları da.

Nəğmədə tələbkar ürəyə yatan
Adi səs deyildir, mənə səsidir.
Ancaq ürəkdə də zirvəyə çatan
Hikmətdən yoğrulmuş ana səsidir.

Saçını süpürgə edib analar
Deyər təmiz yerdə yatsın övladım.
Düşməni qapısına gedib analar
Deyər muradına çatsın övladım.

Bu boyda dünyada limanlar kimi
Ən geniş ünsiyyət ana özüdür.
Ömürlər sınırsa gümanlar kimi
Ən möhkəm zəmanət ana özüdür.

Ana alovdursa, tale qisməti
Bala ya od, ya da közdür dünyada.
Övladın ən dəqiq, ən düz qiyməti
Ananın dediyi sözdür dünyada.

Ananın nə qədər övladı varsa,
Elə o qədər də ürəyi vardır.
Ananın nə qədər imdadı varsa,
Elə o qədər də köməyi vardır.

İlk güllə nə zaman atılıb görən,
Bilmirəm! Bir ömrü yeyib o güllə.
Tək onu bilirəm köksünü gərən
Ana ürəyinə dəyib o güllə.

Həmişə öz nadir təravətilə
İncədən incədir gözümdə ana.
Ancaq öz mübariz dəyanətilə
Möhkəmdən möhkəmdir dözümdə ana.

Hikmət dolu səsi zərif ananın
Harayı tufandan heybətli olur.
Rıqqət dolu canı zəif ananın
Vüqarı qayadan siqlətli olur.

Vəhdət sorağına düşməsin heç kəs,
Ananın bayrağı altındadır o.
Cənnət sorağına düşməsin heç kəs,
Ananın ayağı altındadır o.

Analar xeyirxah mələklər təki
Yaxşılıq daşıyır qanadlarında.
Özləri solsa da çiçəklər təki
Ətirləri qalır övladlarında.

Anaya elə bir heykəl qurun ki,
Görünsün dünyanın hər yerindən o.
Daim keşiyində sayıq durun ki,
Qorunsun zamanın hər şərindən o.

1989.

ANA SÜDÜ

Körpə ömrün yazılmayan
Varağıdır ana südü!
Çağladıqca azalmayan
Bulağıdır ana südü.

– 164 –

Yaşıl bağlar xışiltılı,
Coşğun çaylar qıjiltılı...
Məhəbbətin pıçiltılı
Dodağıdır ana südü!

İnsan məsum, tale zorlu,
Uzun gecə qara torlu...
Ağ səhərin ılıq nurlu
Sorağıdır ana südü!

Xeyr! İnsan bir əzəmət,
Bir ülviyyət, bir qüdsiyyət!
Can evinin əbədiyyət
Suvağıdır ana südü!

Həqiqətin, cəsarətin,
Qətiyyətin, sədaqətin,
Təravətin, ləyaqətin
Qaynağıdır ana südü!

Ümman həyat hər qılıqlı,
Həm tufanlı, həm qayğılı...
Dinc sahilin ağ işıqlı
Mayağıdır ana südü!

Göy ulduzlu, yer çiçəkli,
Göz buludlu, səs şimşəkli,
Səyyar sülhün ağ köynəkli
Bayrağıdır ana südü!

1987.

– 165 –

ANA LAYLASI

Min tərənə doğulsa,
Başdır ana laylası!
Şimşəkdən də yoğrulsa,
Xoşdur ana laylası!

O ürəkdən dərilmiş,
Gül dodaqda sərilmiş.
Fikirlərlə gərilmiş
Qaşdır ana laylası!

Fəryad da çəkər, ah da,
Qul da sarsıdar, şah da...
Gözdə gah gülüş, gah da
Yaşdır ana laylası!

Beşik üstə çırpınan,
Dəstə-dəstə çırpınan,
Zildə-pəsdə çırpınan
Quşdur ana laylası!

Hikmətlər kitab-kitab,
Həm sualdır, həm cavab...
Üzüyə dönsə rübab,
Qaşdır ana laylası!

Zirvənin yolu çiskin,
Zirvəsiz ömür miskin,
Zirvə yolunda ilkin
Marşdır ana laylası!

1987.

ANAMIN LAYLASI

Dünyada ən şirin şey
Nədir? Bilmir çoxusu.
Bir ana laylasıdır,
Bir də səhər yuxusu.

Bir ana laylasını
Tale mənə çox görüb.
Gözəl anam bir gözəl
Sözdən az ömür sürüb.

Bəs səhərin yuxusu,
Şirin mehrlı qonaq?
Onu özüm özümə
Haram etmişəm ancaq.

Mən yatağımdan qalxıb
Keçəndə miz dalına,
Təəssüflə o baxıb
Bir şairin halına.

İnsanın dinlədiyi
İlk tərənə layladır.
Bir körpə çıraqdırsa,
Bir pərvanə layladır!

Laylay tək körpəyə yox,
Cahıla da gərəkdir.
Yuxusu qaçaq düşən
Ahıla da gərəkdir.

Mən bir zaman ataydım,
İndi isə babayam.
Bəli! Övladlarımla
Özüm də bir obayam.

Bəs niyə möhkəm kök yox,
Kövrək budaq kimiyəm.
Bir ana laylasına
Möhtac uşaq kimiyəm.

Gecələr ulduzlar da
Gözünü yumub yatır.
Ay da uyusun deyə
Daha hardasa batır.

Yataqda kirpiklərim
Yovuşmaq istəməyir.
Biri-birindən küsüb
Qovuşmaq istəməyir.

Anamın laylasını
Bir an yad edirəm mən.
Sonra o laylay ilə
Yuxuya gedirəm mən.

Hər laylada bir ana
Südünün öz ətri var.
Bir “ana dastanı”nın
Neçə-neçə sətri var.

Anadan laylay umar
Övladlar neçə yaşda.
Bir ana laylasıyla
Kövrələr qara daş da!

Kim deyər indi mənə
O laylay boş xəyaldır?
Yox! O yorğun könlümə
Həm təskin, həm sığaldır...

1990.

ANA ÜRƏYİ

Mehriban nəfəsli məhəbbətində
Kim deyər xəsisdir ana ürəyi?
Xeyr, tükənməyən səxavətində
Üfüqsüz dənizdir ana ürəyi!

Bəzən od-alovlu şimşəyə bənzər,
Bəzən bir yanıqlı tütəyə bənzər.
Bəzən təzə-yumşaq ipreyə bənzər,
Əzizdən əzizdir ana ürəyi!

Yansa mənzil-mənzil işıq yayar o,
Soyusa övladı yetim qoyar o.
Yanmaqdan nə bezər, nə də doyar o,
Günəşlə əkizdir ana ürəyi!

Dəysə ayağına bir çayır daşı,
Göynəyər ananın qəlbinin başı...
Yıxılsan, yaranı yuyar göz yaşı,
Büllurdan təmizdir ana ürəyi!

Səndən zaman-zaman uzaqda gəzsə,
Aranda dolaşsa, yaylaqda gəzsə,
Bürküdə, yağışda, sazaqda gəzsə,
Demə ki sənsizdir ana ürəyi!

O böyük ürəyi nə sıx, nə yax sən,
Ana əməyinə hörmətlə bax sən!
Nə tala, nə xərclə, nə də ki, sağ sən,
Nə qul, nə kənizdir ana ürəyi!

O bir nəərə çəksə döyüşdə əgər,
Dağlar, qarlı dağlar baş-başa dəyər.
Ay donar yerində, ulduz göz döyər,
Sanma ki acizdir ana ürəyi!

Odur kəhkəşanı bütün zamanın,
Bizik ulduzları o kəhkəşanın...
Doğma sinəsində Azərbaycanın
Bakıdır, Təbrizdir ana ürəyi!

1970.

ANA ŞƏFQƏTİ

Pulla dəyişilər su da, çörək də,
Alınıb-satılmaz ana şəfqəti!
Yaşayar ürəkdə, ölər ürəkdə,
Torpağa qatılmaz ana şəfqəti!

O elə töhfədir, elə nemətdir,
Dünyada hər kəsin əlinə düşməz!
O elə nəğmədir, elə hikmətdir,
Yalnız nankorların dilinə düşməz!

Şəkərdən yoğrulmuş şirin söhbəti,
Laylası cahandır, nağılı aləm!
Nədir döyüslərdə ana şəfqəti?
Loğman sağaltmayan yaraya məlhəm!

Ürək ağrısını, göz ağrısını
Ana balasıyla yarı çəkəndir!
Yox! Yox! Unudaraq öz ağrısını
Övladın yerinə ağrı çəkəndir!

O gül nəfəsiylə yaşayan yerdə
Nə hicran, nə müşkül, nə kədər yaşar!
O qayğı karvanı daşıyan yerdə
Nə möhnət, nə azar, nə qəhər yaşar!

Bir təsəlli ilə toxunsa haçaq
Övladın çiyindən dağ götürər o.
Ömründən hicrana pay verər, ancaq
Sabahkı vüsaldan hay götürər o.

Anasız həyatda nə meyvə dəyər,
Nə sünbül yetişər, nə çiçək bitər.
Ömrün qarısını tufanlar döyər,
İştah da, dinclik də, yuxu da itər.

Ağ saçlı sərkərdə uşaqlar kimi
Başını söykəyər ana qoynuna.
Süd qoxusu gələn dodaqlar kimi
Bütün təqsirini alar boynuna.

Müzəffər ordudur ana şəfqəti,
Baxışı hücumdur, sözü silahdır!
Odlu nəfəsinlə yarıb zülməti
Sən günəşə dönsən, anan sabahdır!

Deyirəm ya səhər, ya da ki axşam
Nəvaziş duymayan könül talandır.
Bəlkə də ən bədbəxt, ən yalqız adam
Ana şəfqətindən məhrum olandır!

Anan sən dünyaya gələne qədər
Min arzu bəsləyər, min tədbir tökər.
Sənin addımına, ölənə qədər
Özü uğur dilər, gözü yol çəkər...

Ömür fəsil-fəsil... O payızdır,
Sən bahar nəfəsli nadir neməti!
Tale üfüyündə dan ulduzudur
Ana məhəbbəti, ana şəfqəti!

1972.

ANA XEYİR-DUASI

Hər övlada gərəkdir
Ana xeyir-duası!
Arzu dolu ürəkdir
Ana xeyir-duası!

Qışı yaza döndərər,
Daşı toza döndərər,
Yolu saza döndərər
Ana xeyir-duası!

Bürküdə buz bulaqdır,
Tufanda gur ocaqdır,
Zirvədə al bayraqdır
Ana xeyir-duası!

Misranı dastan eylər,
Damlanı ümman eylər,
Havanı dərman eylər
Ana xeyir-duası!

Qıtlıqda çörək olar,
Təklidə kömək olar,
Mərdlikdə örnək olar
Ana xeyir-duası!

– 172 –

Müşküldə qalmaz naçar,
Gah yol olar, gah açar,
Bağlı qapılar açar
Ana xeyir-duası!

Müdrüklərin sözüdür,
Sərrafların gözüdür,
Uğurların özüdür
Ana xeyir-duası!

1987.

ANA ƏZƏMƏTİ

Ananın saçındaki
Təzə yağın qarmıdır?
Ananın ürəyindən
Böyük ürək varmıdır?
O dünyadır! İçində
Neçə-neçə dünya var.
Hələ pardaxlanmamış
Qönçə-qönçə dünya var.
Hər qönçə öz ətriylə,
Öz hüsnüylə seçilir.
Geyimi parçadan yox,
Məhəbbətdən biçilir.
Ana beşik başında
Dursa da yalnız kimi,
Gecə səhərə qədər
Yanır bir ulduz kimi.

– 173 –

Bəlkə laylay dediyi
Beşik işıqla dola.
Yox! Yox! Ana nəfəsli
Məhrəm qılıqla dola.
Sonra qürurla dönə
Qüdsiyyət guşəsinə,
Təravət guşəsinə,
Şeiriyyət guşəsinə.
Mələklər heyran qalıb
Ana məharətində,
O ecazkar guşənin
Gələ ziyarətində.
Ana şəxsiyyətində
Qəribə ziddiyyət var.
Əzəmətində qəm var,
Qəmində əzəmət var...
O övlad uğuruyla
Açıqlar könül kimi.
Övlad intizarıyla
Saralar sünbül kimi.
Ana coşğun övlada
Zirvələr zirvəsidir.
Ana yorğun övlada
Qüvvələr qüvvəsidir.
Ana başdan-ayağa
Təməllər təməlidir.
Ana qocalanda da
Gözəllər gözəlidir.
Yer üzündə ən dahi
Şair ana özüdür.
Yer üzündə ən mahir
Nasir ana özüdür.

Yer üzündə ən müdrik
Alim ana özüdür.
Yer üzündə ən həssas
Həkim ana özüdür.
Yer üzündə ən gözəl
Nəqqaş ana özüdür.
Yer üzündə ən munis
Sirdaş ana özüdür.
Yer üzündə ən ustad
Memar ana özüdür.
Yer üzündə ən yaxşı
Nəccar ana özüdür.
Yer üzündə ən böyük
Dastan ana özüdür.
Yer üzündə ən məşhur
Sarban ana özüdür.
Axı hər istedadı
Ana yetirir, ana!
Qiyət meydanlarına
Ana gətirir, ana!
İndi qüsur sayılmır
Qürura göz yummaq da.
Dəbdədir min ünvandan
Bir mərhəmət ummaq da.
Mərhəmət dedikləri
Yaxşı şey deyil, fəqət
Ana mərhəmətinə
Sığınsın bütün millət!
Çiyində daşsa da
Ömrün məşəqqətini,
Ana övlad başına
Qaxmaz mərhəmətini.

Ən ulu təvazökar
Dünyada kimdir? Ana!
İddia bir yanadır,
Ana isə bir yana.
Kiçik nəvazişi də
Məhəbbətdir ananın.
Kövrək təsəllisi də
Dəyanətdir ananın.
O qayğı dünyasında
Səxavətdir, səxavət!
O meyar dünyasında
Əzəmətdir, əzəmət!

1991.

MƏNİM

Mən sadə bir atayam,
Təbəssümlü, kədərli...
Ürəyi təlatümlü,
Baxışları səhərli.
Mehriban şeirlərim
Körpələrimdir mənim.

Mən coşğun bir dənizəm,
Səhər-axşam çağlaram.
Sevinənlə sevinmə,
Ağlayanla ağlaram.
Axıcı misralarım
Ləpələrimdir mənim.

Mən igid bir millətin
Sevinciyəm, qəmiyəm!
Düşmən səngərlərinə
Atdığı bir mərmiyəm.
Alovlı kəlmələrim
Qəlpələrimdir mənim.

Mən qayalı bir dağam,
Həm qarlı, həm çiçəkli...
Bir tərəfi günəşli,
Bir tərəfi şimşəkli...
Nəğməli kitablarım
Təpələrimdir mənim.

Mən gümrəh bir yolçuyam,
Dilimdə doğma sözlər...
Bu sənət dünyasında
Açdığım təzə izlər –
Naxışları sayrışan
Gəbələrimdir mənim.

Mən mərd bir nəğməkaram,
Dinləyir fars, kürd, ərəb...
Dalğalı səsimdəki
Nifrət, həyəcan, qəzəb -
Yağların başına
Zərbələrimdir mənim.

1968.

HƏYATIN GÜLÜ

Ana təbiətin nə qədər əlvən
Təzə-tər gülünü insan qoparır.
Hansı dost evinə gedirsə mehman,
O gül dəmətini töhfə aparır.

Həyatın gülüsə uşaqdır, uşaq!
Bu güllə talelər naxışlayır o.
Ən nadir, ən əziz töhfəni ancaq
Sevən insanlara bağışlayır o.

Uşaq canlı güldür azad baharda,
Saçı, yumşaq saçı çəmən kimidir.
Hər uşaq bağçası doğma diyarda
Gülləri sayrışan gülşən kimidir.

Uşaqdır gəncliyin yaz havasında
Sevgidən yoğrulmuş ləçək topası!
Uşaqdır ülfətin ilk yuvasında
Uçuşa müntəzir qartal çolpası!

Uşaqdır qanadlı cəsəratilə
Qaynarlıq, çeviklik, azadlıq rəmzi!
Uşaqdır ətirli tərəvətilə
Sağlamlıq, gözəllik, abadlıq rəmzi!

Uşaq dedikləri yarımçıq lövhə,
Hələ oxunmamış təzə kitabdır!
Uşaq dedikləri bitməmiş nəğmə,
Hələ gurlaşmamış incə rübəbdir!

Nəfəsi günəşin qızıl közündən
Həm yaxın, həm isti, həm də munisdir!
Gözləri bir gümüş bulaq gözündən
Həm duru, həm aydın, həm də təmizdir!

Elə bil gümüşlü baxışlarıyla
Ürəkdən qəzəbi oyub aparır.
Elə bil şəfəqli yağışlarıyla
Nə günahı varsa, yuyub aparır.

Sevincin yer üstə təcəssümü tək
Qoy kövrək qədəmi uğurlu olsun!
Gözlərində doğan təbəssümü tək
Hər gələn sabahı qoy nurlu olsun!

Dörd övlad böyüdən insan olsam da,
Harda körpə görsəm körpələşirəm.
Özüm bir sahilsiz ümman olsam da,
Ləpələr yanında ləpələşirəm!

Uşaq! Müqəddəs torpağımızda
Dinc, gümrah, bəxtiyar, şən böyüyün siz!
Axı ata-baba ocağımızda
Sizin bəxtinizə cavabdehik biz!

Mehriban nəfəsli hər yeni fəslin
Siz də öz ətrini alacaqsınız.
Arxanızca gələn bir təzə nəslin
Bəxtinə cavabdeh olacaqsınız!

1979.

QAYĞILAR

Dörd övlad böyütdüm, dördü də murad!
Bəzən kövrək oldum, bəzən də mətin...
Özgəni bilmirəm... Mənimçin həyat
Bəzən asan oldu, bəzən də çətin...

İstədim sözlərim mənalar kimi
Maraqla oxunsun bu torpaq üstə.
Göyün mirvarisi durnalar kimi
Nizama düzilsün ağ varaq üstə.

Baharı həsrətlə gözləyənlərə
Bahardan fərəhli soraq aparsın.
Günəşi yer üstə izləyənlərə
Dünyanı isidən ocaq aparsın!

Sinəmi döydükcə söz dolu ümman,
Bir dinclik aradım duyğularımda.
Könlümdə arxayın dedi ki, güman,
Daha azalacaq qayğılarım da...

Mən hardan biləydim sonsuz qayğılar
İnsanı həmişə izləyəcəkdir?
Yollara səpilən ulduz qayğılar
Ümid günəşini gözləyəcəkdir.

Bir qəm bir fərəhin üstə düşəndə,
Qoşa saralacaq bir sünbül kimi.
Bir gülüzlü nəvəm xəstə düşəndə,
Könlüm çırpınacaq bir bülbül kimi.

Yox! Yox! Bu dünyada gərək biləm ki,
Yenə də qayğılar daşıyıram mən.
Özümü bir ulu kömək biləm ki,
İndi nəvələrçin yaşayıram mən!

Qayğılar deyilən neçə ehtiyac
İnsanın əbədi yol yoldaşdır.
Təmasa, şəfqətə, sevincə möhtac
Gözlərin təşəkkür dolu yaşdır!

1987.

ATA ÜRƏYİ

Məhəbbət nəğməli, sabah diləkli
Qaynayan bulaqdır ata ürəyi.
Minnətdar övladın gecə köynəkli
Yolunda mayaqdır ata ürəyi.

Axar ömürlərə ömrünün çoxu,
Gah intizar çəkər, gah da ki qorxu.
Yorğun gözlərinə dolsa da yuxu,
Həmişə oyaqdır ata ürəyi.

O qiymətli qaşdır, ailə üzük,
Nə qanı soyuqdur, nə üzü dönük,
Ülfət zamanında böyüklə böyük,
Uşaqla uşaqdır ata ürəyi.

Bəxtinə babalar yurdu yazılmış,
Ətri, bərəkəti, odu yazılmış...
Doğma balaların adı yazılmış
Möhürlü varaqdır ata ürəyi.

Qış hücumu keçsə yazının üstə,
Düşünməz taleyin nazının üstə.
Ancaq öz oğlunun-qızının üstə
Titrəyən yarpaqdır ata ürəyi!

Təqsirkar övladı anlayanda da,
Gözlərdən qıraqda yanlayanda da,
Nəsihət eyləyib danlayanda da
İpəkdən yumşaqdır ata ürəyi.

Alar balaları qanadlarına,
İnamla çatdırar muradlarına.
Həyatda yüksələn övladlarına
Qranit dayaqdır ata ürəyi.

Soraq tuta-tuta tanışlarından,
Mərd çıxar dövrənin yarışlarından.
Umu-küsü yağsa baxışlarından
Sanma ki, şiltaqdır ata ürəyi.

Sonuncu ümidi sənə qalanda,
Atanı incitmə yaşa dolanda.
Günəş baxışını duman alanda
Gedəri qonaqdır ata ürəyi.

O ürək təmizdir aynalar kimi,
O köçəri deyil durnalar kimi,
Neçə ömürdəki mənalar kimi
Bir nəslə növraqdır ata ürəyi.

1977.

BİR XEYİRXAH ADAM KİMİ

Bu dünyada nə mülküm var, nə borcum var,
Balalarım! Yalnız sizə borcluyam mən.
Bu dünyada nə qorxum var, nə suçum var,
Təkcə sizin qarşınızda suçluyam mən.

Bu doğrudur, nə qəhətlik, nə əziyyət
Duymayıbsız həyatınız boyunca siz.
Ancaq məndən nə nəvaziş, nə məhəbbət
Görməyibsiz evimizdə doyunca siz.

Kim deyər ki, hər şeiri dörd övladımın
Dinliyinin hesabına yazmamışam?
Hər narahat gecəsini həyatımın,
Səadətin kitabına yazmamışam?

Odlu yayın istisindən usanıbsız,
Təngiyibsiz bürkü dolan mənəzildə siz.
Açıq-aşkar bildirməyə utanıbsız
Atanızla gəzəsiniz sahilə siz.

Mən o dəmdə öz masamın arxasında
İstəmişəm ilhamıma qulaq asım.
Alov yağan boz səhranın yaxasında
Tər axıdan qəhrəmana nəğmə yazım.

Teatrda bir tamaşa gedən axşam
Mənə baxaq deyə-deyə yorulubsuz.
Doğmalarım! Siz kimsiniz? Adi adam!
Nə dəmirdən, nə poladdan yoğrulubsuz.

Məni “Təbriz tamaşası” çağırmışdır,
Düşmən asmış neçə həyat aşiğini.
Ağ saçlarım bir qədər də ağarmışdır,
Yorğun gözüm azaltmışdır işığını.

Sizə baxıb təbəssümlü anınızda
Doluxsunub uzaqları düşünmüşəm.
Sizdən gizli, təkbəşimə, yanınızda
Milyonlarla uşaqları düşünmüşəm.

Mat qalmışam sənətdəki sirrə bəzən,
Bir yarımçıq şeirim kəsib qabağımı.
Mat qalmışam sənətdəki sirrə bəzən
Dost evinə basmamışam ayağımı.

Bəli! Başım yazılara qarışanda,
Tək sizi yox, unutmuşam özümü də!
Könlüm şeir həvəsilə alışıanda
Öz oduyla işıqladıb gözümü də!

Gecə yarı çarpayımdan qalxmışam mən,
Bir misranı yazım deyə bir varaqda.
Ayağıma yumşaq başmaq taxmışam mən,
Səsdən yenə oyanıbsız siz yataqda.

Doldurmuşam siqarımın tüstüsüylə
Mışıl-mışıl yatdığımız otaqları.
İsinmişəm ilhamımın istisiylə,
Yaza-yaza qaraltmışam varaqları.

Ağ varaqlar naxışlanmış zolaq-zolaq,
Mənim kiçik masam üstə dağ olmuşdur.
Qara gecə asta-asta keçmiş... Ancaq
Xalq yanında mənim üzüm ağ olmuşdur.

Bəlkə... bəlkə sizdən qabaq şeirə hopub
Ehtiramım, nəvazişim, məhəbbətim?
Bəlkə ömrün yollarında məndən qopub
Səhər-axşam şeirləşən təbiətim?

O müqəddəs nemətləri sizdən bəlkə
Oğurlayıb sənətimə vermişəm mən.
Yox! Şahiddir həyatıma bütün ölkə,
Hamınızı öz şeirimdə görmüşəm mən.

Bal yuxunuz səpələnən hər nəğməmdə
Bir şərqli hava çalan kamança var!
Şeirimdə yaşa dolan hər kəlməmdə
Sizin körpə ömrünüzdən bir parça var!

İstəmirəm sonra mənə balam kimi
“Bir narahat ata” deyib yanasınız.
İstəyirəm bir xeyirxah adam kimi
Məni şirin xatirəylə anasınız...

Sağ olun ki, dözübsünüz zəhmətimə,
Mümkündürsə bağışlayın günahımı!
Necə ki mən bağışladım sənətimə
Dünənimi, bu günümü, sabahımı...

1978.

TƏMİZ AD

Həyat nələr çalır simsiz tarıyla,
Ömür qanadlanır, gün gedir yenə.
Kimi şöhrətilə, kimi varıyla,
Kimi arxasıyla fəxr edir yenə.

Mən dolaşmasam da kürreyi-ərzi,
Yaxşını, yamanı dünyada gördüm.
Naz-nemət içində yaşayan kəsi
Zəhmətin yolunda piyada gördüm.

Oğlum! Kimi mənəşəb, kimi təmtəraq,
Mən isə bir təmiz ad qazanmışam.
Sənət cıdır olub, istedad çıraq,
Neçə dost tapmışam, “yad” qazanmışam.

Sirli poeziya aləmində mən
Uğurlu addımlar atmışam toxtaq.
Demişəm ki, şair, büdrəsən də sən,
Şeirin axsamasın yürüşdə ancaq.

Səmada ay batıb, ulduzlar sönüb,
Mənsə ulduz-ulduz qəlpələnmişəm.
Hərərətlə dolu nəğməyə dönüb
Varaqlar üstünə səpələnmişəm.

Özüm köhnə geyib, təzə paltarı
Yazdığım şeirimə geyindirmişəm.
Şairlər anası qədim diyarı
Yeni duyğularla sevindirmişəm.

Tufanlı döyüşə gedənlər kimi
Kim deyər, soyuğa düşməmişəm mən?
Fəqət öz xeyrini güdənlər kimi
Odu qabağıma eşməmişəm mən.

Haqqımı neçəsi tapdamış bəzən,
Kim deyər, nahaqdan döyülməmişəm.
Lakin əməlimdə bir nöqsan gəzən
Nadanlar önündə əyilməmişəm.

Adam var, öz paxıl niyyəti ilə,
Mən qüdsiyyətimlə məğrurlaşmışam!
Adam var, öz köhnə şöhrəti ilə,
Mən məharətimlə məşhurlaşmışam!

Sanma ki, atanı məğrurlaşdıran
Şeirinin ətridir, ömrünün bağı.
Yox, sadə adımları məşhurlaşdıran
Könlümün odudur, saçımın ağı!

Ömrüm bir ləkəsiz yaz səhəridir,
Mənim təmiz adım qızıl günəşi!
Ömrüm bir şairin şah əsəridir,
Mənim təmiz adım odu-atəşi!

Ömrüm nəğmə deyən yaşıl zəmidir,
Mənim təmiz adım ayna bulağı!
Ömrüm dalğalarda üzən gəmidir,
Mənim təmiz adım zəfər bayrağı!

Yaman bənzəyirik bir-birimizə,
Sanki bir almanın paralarıyıq.
Məhəbbət bəsləyək öz yerimizə,
Bəlkə də vətənin çarələriyik.

Odlu bir inqilab mahnısıyam mən,
Tamam yazılmamış kağız deyiləm.
Vətəndən uzağam, ancaq bil ki, sən,
Dostlar arasında yalnız deyiləm.

Heç ayrı düşməsin ikicə göz də,
Kimsəyə tənhalıq nəsib olmasın!
Balıqlar dənizdə, ceyranlar düzdə,
Aslanlar meşədə qərib olmasın!

Gedirəm nə qədər şəhərə, kəndə,
Ürək fərəhlənir məhəbbətindən.
Götürüb qələmi arabir mən də
Yazıram ilhamın bərəkətindən.

Deyirlər sinəsi duru bir bulaq
Suları bulanıq ümmana dəyər.
İlhamla yazılan adi bir varaq
Mən soyuq nəfəsli dastana dəyər.

1977.

DÖNƏ-DÖNƏ...

Oğul! Mən beş yaşında
İtirmişəm anamı.
Mən zorla xəyalıma
Gətirmişəm anamı.
– Ana hardasan? – deyər
Yollar kəsib ürəyim.
Biri – ana! – deyəndə
Tir-tir əsib ürəyim.

Bəli! Mən bilməmişəm
Ana nə təhər olar.
Bilmişəm bir uşaq da
Anasız gül tək solar.
Mən ananı bir evin
Külfətində görmüşəm.
Sənin doğma ananın
Surətində görmüşəm.
Anan sənin qayğına
Qaldıqca səhər-axşam,
Başın üstə xəyala
Daldıqca səhər-axşam,
Mən həsəd aparmışam
Sənə sözün doğrusu.
Ürəyimdə daşlaşan
Anasızlıq duyğusu
Sevinc yaşına dönüb
Gilələnmiş gözümdə.
Analı bir uşağa
Çevrilmişəm özüm də...
Aləm bilir tək gəldim
Mən o taydan bu taya.
Bir kənd dolusu nəslim
Qaldı qəm duya-duya...
İndi sən, bacıların
Ömür bəhərimsiniz.
Bəli! Yaxından-yaxın
Canım-ciyərimsiniz.

Mən sizi mənə verən
Anana minnətdaram!
Ailəni bir dünya
Sanana minnətdaram!
Sanma ana danlağı
Balasına zəhərdir.
Yox! Yox! Qabığı acı,
İçi şirin bəhərdir.
Ananın töhməti də
Dürdəndir, incidəndir.
Ən böyük günahkarsa
Ananı incidəndir.
Ata-ana ocaqdır,
Şölələri övladlar!
Ata-ana zirvədir,
Pillələri övladlar!
Mən azadlıq yolunda
Döyüşlərə girəndə,
Odlara-alovlara
Tunc sinəmi gərəndə,
Səngərimə axsaydı
Dağların çeşmələri,
Güllə yağışı altda
Susardı nəğmələri.
Görsəydi başım üstə
Od qılınclı şimşəyi,
Mahmı deyən bülbülün
Partlayardı ürəyi.

Mən səngərdə kürsüyə
Döndərib öz yerimi,
Alovlu ehtirasla
Oxudum hər şeirimi.
Ancaq bildim üzümü
Ağardan şeirim deyil.
Ürəyimdə alovum,
Alnımda tərüm deyil!
Yox! Anamın südüdür
Üzümü ağardan da.
Qaranlıq yollardakı
İzimi ağardan da!
Həmişəlik mənimlə
Qalsın deyə o nemət,
Qara saçıma qonub
– Mənəm! – dedi – hər hikmət!
Kişilər tanıyıram
Saçı-saqqalı dümağ,
Həyatda oğlu ata,
Qızı anadır... Ancaq
Gecələr ağrıtıyanda
Ya əli, ya ayağı,
Şirin yuxuda yenə
– Ana! – deyir dodağı.
Qızlar şah əsərini
Ana yaşında yazır.
Ürəyinin oduyla
Beşik başında yazır.

Bilir ana laylası
Körpəyə ərmağandır.
Hikmətli not varağı
Ulduzlu asimandır.
O laylay dalğa-dalğa
Çağlayanda hər dəfə,
Sanki qulaq kəsilib
Dağlar düzülür səfə.
Dərələr su yerinə
Laylanı içsin deyə,
Zümrüd dişli ağzını
İştahla açır göyə...
Kim deyir yorulanda
İnsan düşür daş kimi.
Təpər həvəsdən düşür
Üzükdəki qaş kimi.
Mən ki, şeirlərimi
Döyüşlərdə yazmışam.
Zirvələrə aparın
Yürüşlərdə yazmışam.
Karvan-karvan diləyim
Məndən alıbdır məni.
Yuxusuz gecələrim
Əldən salıbdır məni.
Bəs niyə qovuşmayır
Dik duran kirpiklərim.
Özümə gileylənir
Özumdən inciklərim.

Gözlərimdən asılır
Qələmdən ağır kimi.
Yox! Hərəsi bir yana
Ayrılan cığır kimi.
Nə olsun ki, başımda
Sənət tacım var mənim.
Bir ana laylasına
Ehtiyacım var mənim.
O səslənsin! Mən susum!
Göy də dinləsin yeri!
Çöllərə düşən yuxum
Bəlkə qayıtsın geri.
Bir az yatım, azalsın
Gözlərimin acısı!
Yazsın qələm! Vəfalı
İlhamımın bacısı!
Dönə-dönə yazmışam,
Yenə yazım anadan.
İlkin arzum anadan,
Axır arzum anadan...
Zamanı masasının
Arxasında qocaldan,
Zirvələr üstə ana
Heykəlini ucaldan,
Həssas ürəkli şair
Qəhrəmandır dünyada.
Çəlimsiz görünsə də,
Pəhləvandır dünyada.

1978.

QIZ SƏDAQƏTİ

Mehriban qızlarıma.

Demə ata evində
Qız da quşu andırır,
Bir gün uçub özgənin
Çırağını yandırır.
Qız eşitsə atası
Qaranlıqda qalıbdır,
Yollarına nə günəş,
Nə də ay nur salıbdır,
Ürəyini yandırır
Ağır olsa da xata,
Təki evində nura
Həsərət qalmasın ata!
Mən xoşbəxtəm! Üç qızım
Belə qızıdır təmasda.
Sanma haraya düşsə
Orda parlar almas da.
Yanıma! Əsil almas
Hər yana şölə salar.
Göydə ulduzlar sönər,
O yana-yana qalar.
Mənim üç qızım əsrin
Həssaslar həssasıdır.
Ailə xəzinəmin
Almaslar almasıdır.
Üç qızımın hər biri
Üç oğuldan artıqdır.
Mən xəyal dolu gözəm,
Qızlarımsa işıqdır.

Həm də analarına
Məhrəm sirdaşdır onlar.
Bircə qardaşlarına
Doqquz qardaşdır onlar.
Sanma qeyrət üç zərif
Xilqətə yaraşıqdır.
Yox! Yox! Qızlarım özü
Qeyrətə yaraşıqdır.

1978.

İNDİ

Ömrümü boş deyil, məna ilə dolu
Sənət yollarında keçirmişəm mən.
Mehriban ürəyi sevdə ilə dolu
Öz həkim qızımı köçürmüşəm mən.

Xoşbəxtlik nə cəlal, nə zinət deyil,
Cəlal da, zinət də solub dünyada.
Qızımın cehizi var-dövlət deyil,
Mənim xeyir-duam olub dünyada.

Könlüm uğur dolu ilhamla dindi,
Söz qoşdu bağında meyvələrimçin.
Qızım məndən ötrü darıxır indi,
Mən quzu nəfəsli nəvələrimçin...

1987.

BORC

Dünyada o ürək boşdur ki, inan,
Bir xeyirxah niyyət daşımır, qızım!
Həyatda qayğısız nəinki insan,
Hətta dilsiz gül də yaşamır, qızım!

Mən zəhmət çəkmişəm ananla birgə,
Sən gənclik yaşına dolana kimi.
Yaxşı duymamısan zəhməti bəlkə,
Sən zəhmətkeş ana olana kimi.

Sən harda tapıbsan doğma şəfqəti,
Ata qucağında, ana qoynunda!
Bir evin qayğıyla dolu zəhməti
Unudulmaz borcdur sənənin boynunda.

Demirəm müqəddəs olan borcunu
Səndən xeyir güdən evimə qaytar.
Deyirəm yığılıb-qalan borcunu
Bir cüt qayğı uman nəvəmə qaytar!

1986.

NİGAR

Nigar! Sənə tez-tez dəymirəmsə də,
Körpə həyatından xəbərdaram mən.
Həkimlik xalətə geymirəmsə də,
Könülləri duyan sənətkaram mən.

– 197 –

Quzum! Qulağında səsin var sənin,
Qoşa bəbəyimdə əksin var sənin,
Kövrək gülüşün var, hirsin var sənin,
Təzadlı halından intizam mən.

Kim deyir bu yaşda qışlayıram mən,
Günəşli baharı xoşlayıram mən,
Ömrümü təzədən başlayıram mən,
Nəvəmin ömründə novbaharam mən.

Zəhmətdən yoğrulan şeiri sevəli,
Nə ömür gənc qaldı, nə saç şəvəli...
Yox! Yenə oğullu, qızlı, nəvəli
Bir təzə ilhamlı nəgməkaram mən!

Sanma öz adınla yeni aləmsən,
Yalnız mən babayam, sən də nəvəmsən.
Həm də tarixləşən Nigar nənəmsən,
Nənəmlə, nəvəmlə bəxtiyaram mən!

1979.

NƏVƏLİ DÜNYAM

Tufan çalxaladıqca
Dünyamı nehrə kimi,
Günlərimi ildırım
İyində cəhrə kimi –
Günəşsiz də, aysız da
Gündüz-gecə əyirir.
Gözü yox, ürəyi yox,
Bilmir necə əyirir.

Mənim baxışlarımdan
Nigaranlıq tökülür.
Sənin təbəssümündən
Mehribanlıq tökülür.

Mən çinaram! Yolların
Ayrıcında durmuşam.
İllər məni yormayıb,
Mən illəri yormuşam.
İşıq dolu yarpağım
Ünsiyyət ulduzudur.
Təəssüf etmirəm ki,
Ömrümün payızdır.
Baharla doldurmuşam
Mən geniş qucağımı.
Gələcəyə uzanan
Yaşıl qol-budağımı –
Şimşəklər doğradıqca
Qızıl dəhrələr kimi;
Köksümdən nəvələrim
Qalxır pöhrələr kimi.

Bəli! Gümüşləşdikcə
Zümrüd zirvəli dünyam,
Əlvan gülüstan olur
Körpə nəvəli dünyam!
Sən nə qədər həssassan
Ay mənim Orxan balam,
Günəşin çiyni üstədən
Sabaha baxan balam!

Qızıl ki, var, dəyəri
Külçəsindən bilinir.
Gül ki, var, rayihəsi
Qönçəsindən bilinir.
Qızılların içində
Sən də külçəsən hələ.
Güllərin arasında
Sən də qönçəsən hələ.
Bir an içində baxır
Hardan hara gözlərin.
Təbriz gecələrindən
Daha qara gözlərin.
Sən də gərək doğrudub
Baba etimadını,
Əmələ döndərəsən
Bütün istedadını!
Dəyərini dəyərlər
İçində baş sayasan,
Rayihənlə baharın
Özünü mat qoyasan!

1985.

NƏVƏLƏR ARASINDA

Mən dağ deyiləm ki, dağ qala-qala
Dövrəyə alalar zirvələr məni.
Mənə bəs deyilmi tək ola-ola
Dövrəyə alıblar nəvələr məni.

Sevincimin üstə sevinc gətirdi
Nigarım, Fərizim, Orxanım mənim.
Qələm də bir təzə dastan bitirdi,
Demə yarımçıqmış dastanım mənim.

Nəvə rayihəli günlər görsəm də,
Nərmin də, Aygün də yoldadır hələ.
Koldan üç dəstə gül tapıb dərsəm də,
İki dəstə gül də koldadır hələ.

Güllər, dəstə güllər gözəl ətrilə
Payız həyatımı baharlandırır.
Doğma qılığıyla, əziz xətrilə
Sənət güllərimi qatarlandırır.

Nərmin də, Aygün də ünsiyyətilə
Yaşlılar içində körpədir hələ.
Həyat dənizində cəsarətilə
Dalğaya dönməyib, ləpədir hələ.

İki xalaqızı yanıma gəlib
Məndən təzə-təzə nağıl istəyir.
Bəlkə də indidən həyatı bilib
Müdrək babasından ağıl istəyir.

Dalaşa-dalaşa mənim üstümdə
Nəvələr ağlayır, mənə gülürəm.
Arada əriyib gedir şəstim də,
Özümü baba yox, uşaq bilirəm.

Gözüm ağlamaqdan elə qorxub ki,
Qıymaram bir nəvəm sığa gözünü.
Kırpiyimdən qopan gilə qorxub ki,
Üzümdə yandıra özü-özünü.

Bəli! Məni yaman ağlatdı dövrən,
Başım nələr çəkdi başlar içində.
Yaylığı gözümə aparan zaman
Gözümü tapmadım yaşlar içində.

İndi qəhqəhə yox, bir təbəssüm də
Göynəyən yarama nadir məlhəmdir.
Çox yox, bir misralıq şən tərənnüm də
Mənə səadətlə dolu aləmdir.

Siz də nəvələrim, gülsəniz bir az,
Bütün dərdlərimi unudaram mən.
Yoxsa xəyalımdan çəkildikcə yaz,
Yaşıl ilhamımı qurudaram mən.

Nağıl istəyirsiniz? Babanız özü
Təpədən-dırnağa canlı nağıldır.
Dediyi, yazdığı boylarda düzü
Karvan hisslərdirsə, sarban ağıldır. 1987.

QADİR GÖZ MUNCUĞU

Nəvəm Eminə.

Sən ki qundağında hələ çağasan,
Niyə gözlərimə baxıb gülürsən?
Yox! Sən özün boyda büllur dalğasan,
Mənim ürəyimə axıb gülürsən!

Üzünə maraqla baxan tanışlar
Mənə bənzəyirsən deyirlər, quzum!
Sanki qaynar gözlər, iti baxışlar
Donmuş laqeydliyi yeyirlər, quzum!

Ağacam! Arzumdu neçə nəvəmdən
Heç olmasa biri mənə bənzəsin.
Yox! Nə zərəri var? Körpə meyvəmdən
Mənə neçəsi də yenə bənzəsin.

Əkizi andırar dağ zirvələri,
Babayam! Nəvəmdə haqqım var mənim.
Müdrük babaları, mərd nəvələri
Bir-birinə bənzər xalqım var mənim.

Vətənin yangılı torpaqlarında
Ağ əlin süd dolu çeşmə kimidir.
Sədəfdən yoğrulmuş dırnaqların da
Çeşmə yaxasında düymə kimidir.

Mənsə çeşmə tapan yorğun təşnə tək
Sormağ istəyirəm barmaqlarını.
Bəlkə kirpiyim də qara iynə tək
Boş yaxama tikə dırnaqlarını.

Sənin dırnaqların hər səhər-axşam
Ulduz-ulduz yana mənim sinəmdə.
Dünya babaların köksünü tamam
Qüdsi ocaq sana mənim sinəmdə.

Dünya bir də duya baba olmaq da
Ən böyük arzudur, ən böyük şərəf!
Nəslin dastanına naxış salmaqda
Xələfi olmasa neyləyər sələf?

Sənin duyğuların yaman həssasdır,
Babanın şeiriyyət duyğuları tək.
Bəlkə gözlərin də qara almasıdır,
Parlayır qüdsiyyət duyğuları tək.

Ürək ünsiyyətin gədiklərinə
Hərərət yaymasa, duyğular buzlar.
Sənin uzun qara kirpiklərinə
Qibtə edəcəkdir yaşadın qızlar.

Anana deyirəm gözmuncuğu as
Eminin süd iyli ağ köynəyindən.
Ağ qızılgüldür o! Ağuşuna bas,
Qoru neçə-neçə göz şimşəyindən.

Nənən deyir Emin möhtac deyildir,
Elə qara gözü öz muncuğudur.
Bəli! Başqa muncuq əlac deyildir,
Öz gözü ən qadir gözmuncuğudur.

Böyü! Dünya görsün ünsiyyətini,
Unutma, adını mən qoymuşam, mən.
Sənin şənlik sevən təbiətini
Bəlkə ilkin dəfə mən duymuşam, mən.

Mənim Emin balam! Öz iqbalından
Gərək sən də məni əmin edəsən.
Uçuşlar keçdikcə quş xəyalından,
Məni uğurunla təmin edəsən.

Elə güləsən ki, bir soyuq bulud
Şəfəqli gözünə qona bilməsin!
Elə dinəsən ki, bir laqeyd sükut
Carçı dodağında dona bilməsin.

1992.

SÜTÜL ƏLLƏR

Vətən yaraşılı bağ,
Emin körpə fidandır.
Ünvanlar kitabına
Təzə düşmüş ünvandır.

Şəvə gözləri yanır,
Sanki qara çıraqdır.
Ürəyi ovcu boyda
Yazılmamış varaqdır.
Bəs mehriban əlləri?
Sanki ipək yarpaqdır.
Yox! Yox! İpək yarpaqdan
Bəlkə daha yumşaqdır.
Haçan o sütül əllər
Mənim üzümə deyir,
Sanki vağamlı üzüm
Təravətli don geyir.
Mən o doğma əlləri
Öpdükcə dönə-dönə,
Həssas Emin daha da
Möhkəm sığınmır mənə...

1992.

CİDDİ BAXIŞLAR

Qızım deyir hüsnüylə
Evi bəzəyir nəvən...
Ciddi baxışıylasa
Sənə bənzəyir nəvən.

Nə yaxşı! Körpəsə də,
Alqışa layiqdir o.
Demək hələ qundaqda
Sayıqdan sayıqdır o.

Bu həyat yaranandan
Zarafatı xoşlamır.
Şənlənən çağında da
İxtilatı xoşlamır.

İnsanı gah sınağa,
Gah imtahana çəkir.
Bəli! Gah düzənlüyə,
Gah burulğana çəkir.

İnsan hər burulğana
Ciddi baxmasa əgər,
İnsanı zarafatla
Burulğan udmaz mägər?

Mənim nəvəm laqeyd yox,
Həssas çıxsa yaxşıdır.
Bu həyata indidən
Ciddi baxsa yaxşıdır.

1992.

SƏN GƏLƏNDƏ, SƏN GEDƏNDƏ

Nəvəm Eminə.

Səni öpəndə tüküm
Üzünə batar deyə,
Məmnun təmasımıza
İnciklik qatar deyə,
Sən gələndə üzümü
Tərtəmiz qırxıram mən.
Yoluna baxmaq üçün
Eyvana çıxıram mən.

– 206 –

Kəpənək qanadıdır
Əllərin, ayaqların.
Qürurla uç üstündə
Bu doğma oylaqların.
Kəpənəklərin iki,
Sənin dörd qanadın var.
Bir də arzu yolundan
Dönməyən inadın var.
Unutma! Çox qalxacaq,
Enəcək qanadların.
Qartal qanadlarına
Dönəcək qanadların.
Sonra ləngərlərilə
Yaranda dumanları,
Qıyın susduracaqdır
Şimşəkli tufanları.
Sən gedəndə yenə də
Eyvana çıxıram mən.
Arxanca əl eləyib
Fərəhlə baxıram mən.
Əynindəki o xallı
Gödəkcəsə bu zaman,
Zürafə balasına
Bənzədir səni, inan.
Sənsə zürafədən də
Sayıqsan bu yaşında.
Eh, hələ sınaq dolu
İllər durur qarşında.

1993.

– 207 –

MÖHLƏT

Günləri keçsə də toyda-büsatda,
Niyə az yaşayır xilqət, a möhlət?
Bu qısa ömürdə, uzun həyatda
Mən səndən istərəm möhlət, a möhlət!

Ömür nə deməkdir? Canlı bir çiçək!
Bəzən yağış döyür, bəzən də şimşək...
Uşaqdan məsumdur, qocadan kövrək
Şair könlündəki həsrət, a möhlət!

Qərəzsiz yaşadım ünsiyyətimdə,
Kimsəyə dəymədi əziyyətim də...
Xeyirxah iqlimli təbiətimdə
Gül tək pardaxlandı niyyət, a möhlət!

Zəhmətlə qazandım ömrüm boyu mən,
Halal çörəyi mən, təmiz suyu mən...
Başımda ağaran tüklər sayı mən
Şeirdən yaratdım nemət, a möhlət!

Dolaşdım atamın doğma yerini,
Yazdım kənd şeirini, şəhər şeirini...
Gözlə gördüyümün mindən birini
Qələmlə yazmadım fəqət, a möhlət!

Çox da xalq yanında xətrim var mənim,
Dalğa-dalğa axan sətrim var mənim,
Dünyada öz dəniz ətrim var mənim,
Sonsuz bir ümmandır sənət, a möhlət!

Yoxdur bir kimsədən minnətim mənim,
Əsərə dönmüşdür zəhmətim mənim,
Öz sənət dünyamdır şöhrətim mənim,
Mənə gərək deyil şöhrət, a möhlət!

Sərt əyyam da sənsən, xoş dövrən da sən,
Al şəfəq də sənsən, boz duman da sən,
Mən hardan bilim ki, bu cahanda sən
Nələr eləyirsən xəlvət, a möhlət!

Bir vahid məbədsə Vətən torpağı,
Əzizdən əzizdir baba ocağı!..
Onsuz işıqlanmaz könül otağı,
Donar pəncərədə zülmət, a möhlət!

İstərəm Səhəndin yoxuşlarında,
Yuyunum baharın yağışlarında...
Mehriban xalqımın baxışlarında
Duyam sevinc dolu şəfqət, a möhlət!

İnsan – həyat! – demiş tarix boyu da,
Sevmiş Günəşi də, sevmiş Ayı da,
De, kim istəməz ki, nəvə toyu da
Ona qismət ola, qismət, a möhlət!

1987.

GÖRSƏNİZ...

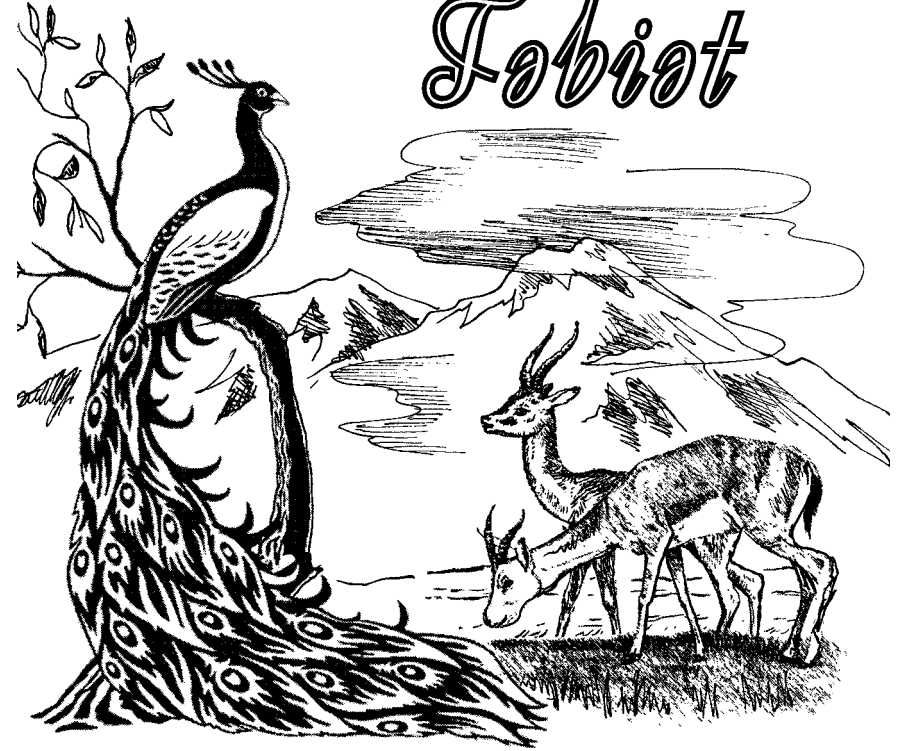
Ay mənim əziz oğlum,
Ay mehriban qızlarım,
Ömrümün qürubunda
Alışan ulduzlarım.

Görsəniz hicran yüklü
Dünyadan köçürəm mən,
Yol paltarımı yenə
Hicrandan biçirəm mən,
Üzümü son nəfəsdə
Çevirin Savalana!
Özüm yatsam da, ruhum
Zirvədə havalana!
Bilin ki, mən buluddan
Buluda yol açmışam.
Qanadlı da uçmuşam,
Qanadsız da uçmuşam.
Hələ parlamasa da
Zirvələrdə surətim,
Ətəklərdə yaşamaq
Olmamışdır adətim.

1987.

Fəbiət

TƏBİƏT

Dərin düşüncəli sənətkar kimi
Gündüzlər xəyala dalar təbiət.
Çağlayan hissini nəğməkar kimi
Gecələr qələmə alar təbiət.

Sən ona qarışıq bir əsər demə,
Hər rəngi lövhədir, hər səsi nəğmə!
Bir xalı olmasa hər əlvan ilmə,
Vaysına-vaysına qalar təbiət.

Həm al günəşi var, həm boz dumanı,
Həm də ulduz-ulduz ağ kəhkəşanı...
Nəhəng, əlvan, zəngin bir gülüstani
Mənim xatirimə salar təbiət.

İnsanlar güldükcə səadət ilə,
Bir qədər də artar ünsiyyətilə...
Hər yerdə, hər zaman kəramətilə
Həm həkim, həm dərman olar təbiət.

Şimşək salxım-salxım düşər gözünə,
Dolu qırma-qırma yağar üzünə,
Hər şeyə bir əncam çəkər... Özünə
Nə çarə, nə əlac qılar təbiət.

Güllər döşə qonar, şəfəqlər qaşa,
Tumlar bara dönər, küləklər quşa.
Gözəllik içində insanla qoşa
Kamillik yaşına dolar təbiət.

Hüsnünü duymasın gözəllər kimi,
Küsər, unudulmuş qəzəllər kimi,
Laqeyd nəfəsilə xəzəllər kimi
Yazda da saralıb solar təbiət.

Nə qədər gen olsa, nə qədər əlvan,
Ecazkar qoynuna sığsa da cahın,
Qayğıkeş insanlar olmasa, inan,
Həsret nəğmələri çalar təbiət.

1984.

DAĞLARIN YAŞI

Bu dağların yaşı yaşlı dünyanın
Baharı qədərdir, qışı qədərdir.
Torpaqlı dünyanın, daşlı dünyanın
Torpağı qədərdir, daşı qədərdir.

Axar dağ çayları hər addım başı,
Köksünü qabardar küləyə qarşı...
Bilirsən neçədir dağların yaşı?
Çayların gözünün yaşı qədərdir.

Döşündə meşələr nə təhər olar?
Hər ağac silahlı bir əsgər olar.
Bəs dağların yaşı nə qədər olar?
Yaşı ağacların başı qədərdir.

Övladı çeşmədir, güldür, qönçədir,
Yorğanı ulduzla dolu gecədir.
Dağlar qocadırsa, yaşı neçədir?
Anamız dünyanın yaşı qədərdir!

1978.

DAĞ HAVASI

Haçan ki nəfəsim yorulur tamam,
Yayın bürküsündə tənghiyrəm mən.
Sanki qanadlarım vurulur tamam,
Zirvəyə qalxmağa ləngiyirəm mən!

Kim deyir, zamanın öz axarında
İstədiyim qədər dincəlmişəm mən?
Vüsal sorağında, söz axarında
Üstəlik bir az da kövrəlmişəm mən.

Mənə dağ havası ver ki, aranda,
Ovuc-ovuc içim çeşmələr kimi.
Yağışda, küləkdə, qarda, boranda
Bərkiyim qartallı zirvələr kimi.

Demə günəş özü dağda donanda
Soyuğa düşənə əlacdır aran.
Yox! – Su! – deyə-deyə torpaq yananda
Sərin dağ mehinə möhtacdır aran.

Bəli! Dağ havası təbiətilə
Aciz adamı da məğrurlaşdırır!
Sularında axan şeiriyyətilə
Sönük misranı da büllurlaşdırır!

Sanki dağ hünəri, dağ əzəməti
Dağın havasından doğur cahana.
Sanki dağ ilqarı, dağ məhəbbəti
Dağın baxışından yağır cahana...

Qoy dağın iqlimi, dolaşsam harda,
Ciyərimə dolsun! Kəlamıma yox!
Yağış da, dolu da, külək də, qar da
Nəfəsimə dəysin! İlhamıma yox!

Yoxsa ürəyimdə soyuyan ilham
Oduyla yoğurmaz kəlamımı da.
Dağın havasında uyuyan ilham
Sabaha aparmaz salamımı da!

Hələ az şeirimdən hərarət yağır,
Yanmayır inqilab ocağı qədər.
Gərək xeyir verə açdığım cığır
Şumlanmış zəminin torpağı qədər.

Demirəm mənəni adda görüm mən,
Yaşayım şöhrətli qəhrəman tək.
Deyirəm gileysiz ömür sürüm mən
Özü şöhrət olan Savalan tək.

...Tələsik açırım iş otağımın
Dağlara boylanan pəncərəsini.
Yanında duyuram söz bulağımın
Küləkli dağların mənzərəsini...

Qatarı pozulur alın tərimin,
Xəyal rahatlanır daha sərində.
Hava dəyişsə də, mənim şeirim
Günəş hərarəti qalır yerində...

1977.

QAYA QÜRURU

Hər parlayan damla bir üzük qaş!
Gözündən düşdükcə məşhur qayanın,
O, yaman bozarır... Sanki göz yaşı
Şəstinə toxunur məğrur qayanın.

Qayaya kar demə sən ötkəm kimi,
Zilə də bələddir qaya, pəsə də...
Laqeydlər susanda, o məhrəm kimi
Əks-səda verir həzin səsə də...

Özü çevrilsə də bir tərənəyə,
Nə duyğusu vardır, nə də şüuru.
Ancaq kim deyər ki, min biganəyə
Bir nümunə olmaz qaya qüruru?

1989.

CEYRAN

Qışda yaraşıqdır, yazda təravət
Səması günəşli arana ceyran.
Bəlkə çalışmış ki, ana təbiət
Gözəldən də gözəl yarana ceyran?

Dizdəndir Göygölün qırağında ot,
Şehlidir ceyranın qabağında ot,
Yaşıl nəğmə yazır dodağında ot,
Bilmir ki, layiqdir dastana ceyran!

– 216 –

Necə də qəşəngdir məsum baxışlar,
Bəyaz dırnaqlarda əlvan naxışlar!
Qara gözlərindən işıq bağışlar
Mavi üfüqdəki torana ceyran!

Asta keç yanından, qıyma diksinə,
Üç güllə açılsa neylər tək sinə?
İstər şəffaf suda baxıb əksinə,
Güzgü qabağında darana ceyran!

Nə zaman ki, ovçu dalınca qaçar,
O axır nəfəsi qalınca qaçar...
Ayağı dəysə də qılınca, qaçar,
Göz yaşı səpələr yarığana ceyran!

Yox! Yox! Ovçu donar heyrət içində,
Ceyran heykəlləşər zinət içində...
Yazıq-yazıq baxar dəhşət içində
Ürəyi daşlaşmış insana ceyran...

Deyirəm unutmur zaman günahı,
Kimə bəlli deyil insan günahı?
Bir dəfə olubmu ceyran günahı?
Bənzəyir tərtemiz vicdana ceyran!

Sən ki şəfqətinlə Vətən torpağı,
Qartal yuvasısan, ceyran oylağı...
İndi qoruqlardan gəlir sorağı,
Dönübdür öz ciyərpəranə ceyran!

1985.

– 217 –

ARI VİCDANI

İnsan səadətın şirinliyini
Nəyə bənzətmişdir nisbətdə? Bala!
İnsan məhəbbətin şirinliyini
Nəyə bənzətmişdir ləzzətdə? Bala!

Yolu nəfəsiylə darayan arı
Gümandan doğulan inama döndü.
Al-əlvan çiçəklər arayan arı
Şairə, memara, rəssama döndü.

İnsan dəyərini xiridar kimi
İnsanın özündən artıq duydu o.
Kimdənsə, nədənsə intizar kimi
Baldan bəlalara sərhəd qoydu o.

İnsan, nankor insan arını nahaq
Həqarətlə vurdu bəhər zamanı.
Arı müdafiə xətrinə ancaq
Qızıl iynəsiylə sancdı insanı.

Yox! Əmək itirən laqeyd insanı
Kövrələ-kövrələ zəhərlədi o.
Ancaq neçə-neçə dərdin dərmanı
Çiçəklər içində qəhərlədi o.

Sən demə, kəhrəba balla yanaşı
Özüylə vicdan da gəzdirmiş arı.
Sakit ürəyini soran təlaş
Nə bildirmiş, nə də sezdirmiş arı.

Müqəddəs insanı incitdim deyə
Arı tez dəyişdi, tez dünyasını.
Çiçək sorağıyla ucalıb göyə
Dolaşa bilmədi öz dünyasını.

Bəli! Hər əzaba qatlaşan arı
Vicdan əzabına dözə bilmədi.
Şanın gözlərinə ömrünün varı
Balı damla-damla düzə bilmədi.

Şansa arı üçün ağladı... Fəqət
Gözlərindən yaş yox, bal axıtdı o.
Arının yığdığı balı bir müddət
Yanağı aşağı lal axıtdı o.

Məsum dünyamızda hələ canilər
Həm sədsiz yol kəsir, həm günahsız baş.
Deyirəm nolaydı elə canilər
Həssas arılara bənzəyəydi kaş!

1988.

TOVUZ QUŞU

Füsunkar tovuz quşu
İnsanın nəzərində
Canlı göy qurşağıdır
Torpağın üzərində.
O nə bağça, nə də bağ
Aramayır gözüylə.
Yox! Əlvan gülüstanı
Dolandırır özüylə.

Mənə elə gəlir ki,
Dahi rəssam təbiət
Deyir hər yerdə, hər an
Mənəm canlı şeiriyət.
O gözəlliklə dolu
Dünyaya təzə gələn,
Hələ nə könül açan,
Nə də ki gözə gələn
Dilsiz tovuz quşunu
Bəzəmişdir özü tək.
Nadir naxışlarını
Qorumuşdur gözü tək.
Ancaq heyrət doğuran
Möcüzələr içində,
Özü də həm köhnələr,
Həm təzələr içində
Möcüzə yaratsa da
Növrağında təbiət,
Çaşıb tovuz quşunun
Ayağında təbiət.
Ayaqlar əyri qalıb
Dümdüz torpaqlar üstə.
Gözəllik ucalıbdır
Kifir ayaqlar üstə.
Bəli! Bir anlıq qüsur
Gözəlliyə səd olub.
Məğrur tovuz quşuna
Ömrü boyu dərd olub.

1988.

SU HİKMƏTİ

Ehsançın neçə nemət
İrəliyə sürüblər.
Ancaq ehsançın suyu
Daha vacib görüblər.
İnsan yanır... İnsandan
Su diləyir həsrətlə.
– Oxxay! Deyib başına
Çəkir suyu ləzzətlə.
Sonra təşəkkürünü
Döndərib bir ümmana,
– Ömrün su qədər olsun
Deyir insan-insana.
Yanğılıya su vermək
Savabdan da savabdır.
Suyun hər damlasısa
Ecazkar bir rübabdır.
Qanlı başını əyib
Su içəndə bulaqdan,
Qanlısı o səhnəyə
Göz qoyanda qıraqdan,
İstəyib qanlısını
Odlaya ocaq kimi,
Ancaq əli tətikdə
Titrəyib yarpaq kimi.
Yox! Yox! Təpər susursa,
Günah tətikdə deyil.
Qəzəbli gözün üstə
Düşən kirpikdə deyil.

Dünyada günahı da,
Savabı da duyur su.
Dünyada ən amansız
Qəzəbi də yuyur su.
O nə edir baxışı?
Şəffafların şəffafı!
Bəlkə qəzəb ardından
Aydın görsün insafı.
Su həlim sığal çəkir
Vəhşi diləklərə də.
Mürüvvət aşılıyır
Qəddar ürəklərə də.
Qərarını dəyişir
Ədavət asta-asta.
Cinayəti əridir
Mərhəmət asta-asta.

1989.

AĞAC HEYKƏLİ

Bir ağac quruyubdur
Daş yolun qırağında.
Keşməkeşlərlə dolu
Dünyanın qucağında.
Ayrılib ömür adlı
Şirin nemətdən ağac.
Ya heyrətdən quruyub,
Ya da dəhşətdən ağac.
Zümrüd saçlı gözəlin
Taxtı-tacı devrilib.
İndi canlı ağacın
Heykəlinə çevrilib.

Ağac həsrət qalsa da
Təzə-tər bəhrələrə,
Yaxşı bax ətrafında
Göyərən pöhrələrə.
Pöhrələr o heykəli
Dövrələyib çəpər tək,
Zamanın tufanından
Qoruyurlar sipər tək...

1989.

AY ÇINAR

Ay çinar! Aç ələ yarpaqlarını,
Sarala-sarala kövrəltmə məni!
Yoxsa zümrüdləşmiş növraqlarını
İtirmək qorxusu saraldır səni?

Mən də bir çinardım... Budaqlarımı
Gah ıldırım döydü, gah da ki, tufan...
Ancaq yaşıl-yaşıl yarpaqlarımı
İtirdiyim zaman qorxmadım, inan!

Eh, sənə nə var ki... Xınalar kimi
Sarı boyasan da boz donlu yeri,
Baharda qayıdan durnalar kimi
Yaşıl yarpaqların dönəcək geri...

Axı öz hüsnüylə, öz bəhərilə
Bahar yaşılıqla qoşadır çinar!
Mənim ömür yolum öz səfərilə
Daha bahara yox, qışadır çinar!

Mən yenə qorxmuram... Niyə qorxum ki,
Baharlarla dolu kitablarım var.
Gözümdən çəkilsin şirin yuxum ki,
Hələ də ballaşan rübablarım var.

Müdrük nəğməkaram!.. Vətəndə mənə
Torpaq da doğmadır, daş da doğmadır!
Fərqi başqa-başqa olsa da yenə
Bahar da doğmadır, qış da doğmadır.

1989.

ÇINAR YARPAQLARI

Hanı elə ocaq məni hər zaman
Qızdırsın günəşin istisi kimi?
Yorğun gözlərimi yaşardır duman
Bir nəhəng qəlyanın tüstüsü kimi.

Duman qollarını açan zamanda
Dağ dağın dalında gizlənir birdən.
Mahir pəhləvandır bəlkə duman da,
Qalxır... Ayaqları üzölmür yerdən.

Kim istər unuda öz köməyini,
Küləklər başını əydirə gülün?
Yox, yox, hamı istər öz köynəyini
Çıxarıb əyninə geydirə gülün.

Gərək hamı udub təkəbbürünü
Güldən minnətdarlıq ummasın nahaq.
Gül məhəbbət dolu təşəkkürünü
Öz təbəssümüylə bildirir ancaq.

Neçə çalarlıdır, neçə naxışlı,
Göy-sarı yarpaqlı çinar ağacı!
Baxır yaz nəfəsli, payız baxışlı
Bir hünər, dəyanət, vüqar ağacı.

Sarılar ağacın daş-qaşlarımı?
Payızın əliylə yerindən qopur.
Kədərdən saralan göz yaşlarımı?
Titrəyə-titrəyə torpağa hopur.

Göylər sarıları yola saldıqca
Həzin pıçılıyla nəsə danışır.
Titrək budaqlarda yalnız qaldıqca
Bir sarı şöləli odla alışıır.

Haray qoparırmı barmaqlarında
Sarı daş-qaşları itirən çinar?
Yox, dözüür öz zümrüd budaqlarında
Hər yaz göy daş-qaşlar bitirən çinar.

Mən də bir çinaram səndən aralı,
Durmuşam tək qalan ayaqlar tək.
Ömrün payızında ağı-qaralı
Günlərim tökülür yarpaqlar tək...

Yolum bənzəsə də mərmər pilləyə,
Ağ günlər dursa da hələ önümdə,
Dönüb top ağzından çıxan gülləyə,
Geri dönməyəcək bircə günüm də.

Yox, mənim günlərim söz gülşənində
Təranə-təranə yarpaqlanacaq!
“Təravət” ünvanlı öz gülşənində
Yazda da, qışda da pardaxlanacaq!

Axı tərənəyə dönən günlərdə
Həm yazın, həm qışın “Vətən” şeiri var.
Sözdə rübab-rübab dinən günlərdə
Bir şair ömrünün alın təri var!

1988.

YARPAQLAR

Hanı budaqların əlvan düzümlü
Alması, heyvası, narı, yarpaqlar?
Leysana, doluya, yelə dözümlü
Ətirli-ləzzətli barı, yarpaqlar?

Meyvələr dəyməyir gözümə indi,
Sizsiniz dayanan düzümə indi,
Sazaqda bozaran üzümə indi,
Sarı işıq düşür, sarı, yarpaqlar!

O sarı işığı siz salırsınız,
Ömrün yollarına iz salırsınız...
Xəzəl tonqalından köz salırsınız,
Qışda da əritsin qarı, yarpaqlar!

Nə yastıyapalaq böcəklər gəlir,
Nə də uzundraz leyləklər gəlir.
İndi üstünüzə küləklər gəlir,
Dağıdır saralmış toru, yarpaqlar!

Sizi gah dalayır sazaqlar kimi,
Gah da döyəcləyir şallaqlar kimi,
Anaya sığınan uşaqlar kimi,
Uçursuz torpağa sarı, yarpaqlar!

Dodaqda titrəyən həzin neymisiz?
Qədəhdə çalxanan sarı meymisiz?
Biri-birinizə niyə dəymisiz?
Bəlkə sizi sancır arı, yarpaqlar?

Mavi göy bənzəyir sünbüllü çölə,
Dənli zəmiləri biçilmir hələ.
Deyin, ulduzlarını saralır elə,
Yoxsa səpələnmiş darı, yarpaqlar?

Qızıl həm sarıdır, həm də ki, parlaq,
Sərvətə meyardır, nemətə növraq...
Mənsə sarı rəngi sevmirəm ancaq,
Ömrüm olmuşsa da yarı, yarpaqlar!

Kim deyir qızıla vurğunluqdur o,
Tərəvət deyildir, solğunluqdur o,
Qəmginlik, xəstəlik, yorğunluqdur o,
Üzdə saralmırmı ağrı, yarpaqlar?

Açıq pəncərədə kimsə tar çalır,
Yanıqlı notunu payızdan alır...
Sarı payəndazlı yola səs salır
Yaşıl tərənəli tarı, yarpaqlar!

Yayda qorudunuz məni istidən,
Alnımda cərgəylə dondu isti dən...
Mənim də soyuqda sizi isidən
İlhamım olaydı barı, yarpaqlar!

1978.

NAR HARAYI

Bu dünyada şimşək də,
Həsərət də alovlandır.
Nə onun, nə də bunun
Ayağı buxovlandır.
O da, bu da ürəyi
İstəyən yolu seçir.
Ancaq şimşək buluddan,
Həsərət ürəkdən keçir...
Mən narların içində
Yarısam da bəzəkdən,
Budaq üstə sinəmi
Döyəcəyən küləkdən
Bağrım yarıldı deyə
Haray qoparmasın nar.
Yox! Alışa-alışa
Daha qabarmasın nar!
Bilsin, bağı həsrətdən
Yarılan insanlar var.
İçlərində alovlar
Püskürən vulkanlar var.
Ancaq cəfakeş insan
Həsərətə də alışır.
Dodaqlarında dözümlər
İstəhzayla qımışır...
Neyləsin? O vüsala
Baxsa da məbəd kimi,
Həsərət kəsir önünü
Hər yerdə sərhəd kimi.

1989.

LALƏ

Bəlkə qızılgülün qönçəsi qədər
Ətrin yoxdur deyə gözlərin dolub.
Taleyindən düşən bir damcı kədər
Qırmızı bağrında qara xal olub.

Yox! Füsunkar lalə, ətrin yoxsa da,
Bir oba isidən atəşin vardır!
Başında ulduzlu çətrin yoxsa da,
Yaqut taca dönən günəşin vardır!

Bəlkə sən Kərəmin Əsliyə məhrəm
Odlu ürəyisən elə yanırısan?
Dünyadan haçandır köçübdür Kərəm,
Sən hələ yanırısan, hələ yanırısan...

1985.

QƏRƏNFİL TƏSƏLLİSİ

Ulduzu xatırladır
Şeh gülşəndə, ulduzu!
Baxıram qızılgül də,
Qərənfil də qırmızı...
Sanki yangın düşübdür
Gülşənə səhər-səhər,
Çətirlər alovlanır
Gülşəndə birər-birər...
Alovlar dalğa-dalğa
Tamam çatsa da kama,
Bir şeh damlasını da
Quruda bilmir amma.

Bir şəh dolu qərənfil
Qoparıram yerindən,
Ətrini udum deyə
İyləyirəm dərinədən.
Bəs hanı qərənfilin
Ecazkar ətri, hanı?
Ətriylə ölçülmürmü
Gülün şöhrəti-şanı?
Demə ətri olmayıb
Qərənfilin müttəsil.
Onunçun xəcalətdən
Qızarıbdır qərənfil.
İndi o xəcalətlə
Yaşa dolur qərənfil.
Yaxşı ki şəhidlərə
Qismət olur qərənfil.
Təsəllidir gözləri
Yaş dolu gülə bu da.
Arzu itib-batanda
Təsəlli çatır dada.
Baxıram məzar üstə
Alışan qərənfilə,
Doğulduğu torpağa
Qarışan qərənfilə.
Sanki qanına batmış
Şəhiddir qərənfil də.
Ətri uğrunda ölən
İgiddir qərənfil də.
O alovlu döyüşdə
Ətir qazanmır... Fəqət
Şəhidliyə yarayan
Şöhrət qazanır, şöhrət.

O üvilik duyduqca
Bu yeni ünsiyyətdə,
Sanki qürura dönür
Üzündə xəcalət də...

1990.

GÜLDAN GÜLLƏRİ

Siz ey boynu bükülü
Mənim dibçək güllərim!
Hanı Savalandakı
Ləçək-ləçək güllərim?
Haçan Mehdixanlının
Qucağından keçərdim,
Haçan Qatar qayanın
Qabağından keçərdim,
Mənim ayaq səsindən
Ana kəklik hürkərdi.
Çil-çil fərələrilə
Daşdan-daşa səkərdi.
Dağ kəvəri ətriylə
Qabardardı sinəmi.
Mənsə sanki görməzdim
O füsunkar aləmi.
Gah yaşıl şallağımla
Şallaqlardım gülləri,
Gah şəhli ayağımla
Ayaqlardım gülləri.

Əzilmiş üçqulaqlar
Qalxardı qorxa-qorxa,
Arxamca təbəssümlə
Baxardı qorxa-qorxa...
Yolum üstə lalələr
Yanardı çıraq-çıraq.
Bircə yarpağına da
Nəzər salmazdım ancaq.
Lalələrsə qalardı
Həsərlə baxa-baxa,
Qapqara gözlərindən
Büllur yaş axa-axa...
İndi sizi mehrimlə
Bürüyürəm şəfqətə.
Mənimçin dönübsünüz
Bir təbərrik nemətə.
Mənim məskənim otaq,
Sizinkisə güldandır.
Bənzəyişli ömrümüz
Sanki əkiz dastandır.
Sizin ümidiniz mən,
Mənim gümanım da siz.
Sizin həmdəminiz mən,
Mənim həyanım da siz!
Şair məhəbbətiylə
Sevsəm də bu ülfəti,
Mən deməyə bilmərəm
Sadə bir həqiqəti.
Elə gül gözəldir ki,
Təbii, canlı ola!
Başı günəş çətirli,
Əyni yaz donlu ola!

Damcı-damcı udunca
Suyu güldan içində,
Başdan-ayağa qədər
Çimə leysan içində...
Nə qədər su versəm də
Siz yenə solğunsunuz.
Sanki yol gəlibsiniz,
Hələ də yorğunsunuz.
Gövdəniz irisə də
Yarpağınız cılızdır.
Yoxsa daha sizin də
Ömrünüzdə payızdır?
Elə ömür xoşdur ki,
Dərədə, dağda keçə!
Daş-kəsəkli yollardan
Yorğun da, çağ da keçə!
Nə qara, nə yağışa,
Nə də ki, selə baxa.
Yoxsa tumar çəkməyə
Uzanan ələ baxa?
Nazla keçən ömür də
Sığallansa tel kimi,
Qorxar, əsər, saralar
Güldandakı gül kimi...
Gərək mərdlik öyrənsən
Tufana da düşsən!
Gərək dözümlü öyrənsən
Şimşəkdə də bişsən!

TƏK HEYVA AĞACI

Payızın küləyi gəzir düzləri,
Meşkində* nə səs var, nə də izdiham.
Dibsiz üfün də mavi gözləri
Sanki o küləkdən qızarmış tamam...

Tək heyva ağacı qəfildən çıxan
Quldur qarşısında əsən kimidir.
Altına tökülən yarpaqlar əlvən,
Qızıl pul səpilən çəmən kimidir.

Özü sərt sazaqda ana torpağa
Paltar vermək üçün yarpaq çiləyir.
Çılpaq qollarıysa gəlib qabağa
Məndən elə bil ki, paltar diləyir.

Yazdığım şeirlər sərtsə də, nə qəm,
Ürəyim kövrəkdir! Nədir ki, paltar?
Yox! Yox! Paltarımı tək sənə versəm,
Məndən inciyərlər başqa ağaclar.

Bir az döz! Payızın iti qılıncı
Ovxardan düşərək girər qınına.
Bir səhər çiyində yaşıl yapıncı
Bahar özü gələr sənənin yanına.

1964.

* Cənubi Azərbaycanda yer adıdır.

TUFAN

Tufan! Qarlı tufan! Bu qış gecəsi
Sən bir orkestrdə min ahəngmisən?
Uzağa atılan mərmə nəfəsi,
Ağır yara alan bir pələngmisən?

Gurla! Dalğa-dalğa dolan hər yanı.
Şairə zərrəcə etməzsən əsər.
Mənim öz tufanım var! Sorsan – hanı?
Deyərəm, hər gecə yazdığım əsər!

Nəyi titrədirsən? De! Hüsni donuq
Buzlu gədikləri, boz ətəkləri...
Mənsə o sahilə səndən də soyuq,
Səndən də sərt olan daş ürəkləri!

Yanvar 1961.

QAR

Göydən noğul-noğul elə yağır ki,
Sanki ağ xonçalı məhəbbətdir qar.
Könüldə qərribə hisslər doğur ki,
Yuxudur? Nağıldır, rəvayətdir qar?

Vaxt vardı nadir qar belə yağardı,
Sanki göydən ağ-ağ şölə yağardı,
Elə sıxlaşardı, elə yağardı
İnsanlar deyərdi fəlakətdir qar.

Gecə ilk görüşə çıxan gənclərə,
Qar üstə göz-gözə baxan gənclərə,
Baxışı şaxtanı yaxan gənclərə
Sınaqdır, dözümdür, sədaqətdir qar.

Çox da ki, uludan uludu iqlim,
Yandırdı su yüklü buludu iqlim,
Dünyada o qədər qurudu iqlim
Dedik tozlasa da qənimətdir qar.

Axı, duz bağlamış şoranı yuyan,
Neçə düyün-düyün yaranı yuyan,
Yaylağı çimdirən, aranı yuyan,
Əyni ağ xalatlı təravətdir qar.

Sonsuz üfüq qədər əngin torpağa,
Mehriban, xeyirxah, zəngin torpağa,
Könlünün telləri gərgin torpağa
Dinlik müjdəçisi ünsiyyətdir qar.

Təmiz, aydın, duru baxışlarıyla,
Mahir fırçasının naxışlarıyla,
Peşmək güllərinin yarışlarıyla
Bir ağ gülüstanlı şeiriyyətdir qar.

Oyuna yollanan uşaqlara da,
Yüyürən, tullanan uşaqlara da,
Yanağı allanan uşaqlara da,
Həvəsdır, fərəhdır, səadətdir qar.

Üfüqdə ağ dəvə karvanı olan,
Boz bulud tayları boşalan-dolan,
İlləri gözləyib yol üstə qalan
İntizar baxışlı ülviyyətdir qar.

Gözişləməz göyə qürurla baxan,
Başının üstündə şimşəklər çaxan,
Yalnız təmiz qəlbli igidlər qalxan
Zirvələr qaşında qüdsiyyətdir qar.

Sıldırımlar üstə qala divarlı,
İnsan təbəssümlü, qaya vüqarlı,
Uca eyvanları axar-baxarlı,
Südlə boyanılmış imarətdir qar.

Dalğası axanda şux sünbüllərin,
Səsi çağlayanda şən bülbüllərin,
Yaqut lalələrin, qızılgüllərin
Al yanaqlarında hərərətdir qar.

1989.

GÜNƏŞ DƏ ÜRƏKDİR...

Pəncərə dalında durub bayaqdan
Küçəyə baxıram... Göydən qar yağır...
Düşünürəm günəş ötüb uzaqdan
Yenə də görəsən harada şaxır.

Deyirəm adam var, od-ocağıyla
Yaşadığı evi isidə bilmir.
Dünyanı süzsə də min marağıyla,
Hələ yaxşını da, pisi də bilmir.

Nə zaman qar yüklü qışın küləyi
Hardasa karvanı azdırır yolda,
Günəş – yerin-göyün yanar ürəyi
Hardasa karvanı qızdırır yolda.

1989.

ELƏ YAZ OLAYDI

Yaz elə yaşıldı, elə yaşıldı
Sanki qayalar da söyüdə döndü.
Yağış damlaları göydən asıldı,
Yerə qovuşmamış zümrüdə döndü.

Sənin çiçəklərin açıldı rəng-rəng,
Arzun açılmadı Vətən, ay Vətən!
Günəşin doğuldu al, uca, qəşəng,
Nuru saçılmadı Vətən, ay Vətən!

Elə yaz olaydı ürəkdən gələn
Həzin nəğmələrin şaqraqlanaydı!
Azadlıq yazında sevincdən gülən
Arzun qönçə-qönçə pardaxlanaydı!

1986.

TUMURCUQLAR

Öz meylini doğma yurdun qucağında
Al günəşə salacaqdır tumurcuqlar.
Büllur şəhli ağacların budağında
İlk şəfəqlə dolacaqdır tumurcuqlar.

Təbəssümlə açılmamış dodaqları,
Ulduz-ulduz bəzəməkçin budaqları.
Göy üzündə parıladaşan çıraqları,
Tamaşaya dalacaqdır tumurcuqlar.

– 238 –

Şehli ağac güllü yazın əllərində,
Bir royaldır doğma Vətən çöllərində,
Qış bozarsa, yaşıl-yaşıl tellərində
Yaz nəğməsi çalacaqdır tumurcuqlar.

Yox! Yazmayaq hələ uzaq diləklərdən,
Xəyallarda pardaxlanan çiçəklərdən.
Bəlkə sabah buz nəfəsli küləklərdən
Açılmamış solacaqdır tumurcuqlar.

Bir dastanlıq sözlər axsa dodağından,
Kim danışar sabahının növrəğından;
Kim qət edər qopacaqmı budağından,
Yoxsa möhkəm qalacaqdır tumurcuqlar.

Bu dünyanın gül-çiçəkli yollarında,
Bu dünyanın duz-çörəkli yollarında,
Bu dünyanın daş-kəsəkli yollarında
Görən necə olacaqdır tumurcuqlar?

1985.

KÖKLƏR

Ünsiyyət, məhəbbət, sədaqət dolu
Ağzını dayayar torpağa köklər.
Dönər mərd ananın qüdsiyyət dolu
Döşündən süd əmən uşağa köklər.

Vətənin özünü salamlamağa,
Dağını, düzünü salamlamağa,
Bütün yer üzünü salamlamağa,
Cəsarətlə qalxar ayağa köklər.

– 239 –

Başıyla yol açar budaqlarına,
Təzə-tər, yam-yaşıl yarpaqlarına,
Öz körpə, öz əziz uşaqlarına
Özünü döndərər dayağa köklər.

Qırılmaz ələnen qarın yükündən,
Qopmaz silkələnen yerin təkindən.
Nə qədər qalxsə da, şişməz ərkindən,
Düşməz binəsindən irağa köklər.

Öz yaşıl nəslini yola salanda,
Arada ayrılıq körpü olanda,
Sarala-sarala yalqız qalanda,
Bənzəyər boş qalmış qucağa köklər.

Yox! Yaşıl nəslini anar həmişə,
Özünü tək-tənha sanar həmişə,
Övlad həsrətilə yanar həmişə,
Dönər şölələnen ocağa köklər.

1985.

BƏNÖVŞƏ KÖÇÜ

Baharın uğrunda yanan günəşə
Donan zirvələr də səflə baş əyir.
Qarı yara-yara qalxan bənövşə
– Cihad! – deyə-deyə ağ kəfən geyir.

Gecikmiş bahardan küsüb bənövşə
Kənara çevirir yaşlı gözünü.
Bahar müjdəsilə axı həmişə
İlk o sevindirir bu yer üzünü.

Nə zaman ayazda üşüsə çöllər,
Özünü bir şölə edir bənövşə.
Dünyaya təzəcə gələndə güllər,
Dünyadan tələsik gedir bənövşə.

1988.

QUŞLAR NƏGMƏ DEYİR

Pəncərəm önündə dayanmış çinar,
Dənizlərdən sakit, dağlardan ağır.
Çinarın möhtəşəm boyundan vüqar,
Yaşıl yarpağından sərinlik yağır...

Neçə-neçə nəgmə dinlədim toyda,
Baxdım neçə-neçə gözəl oyuna,
Fəqət mat qalırım günəşli yayda
Nəgməkar quşların mağar hayına.

Heyranam! Nə olsun, ilk bahar deyil,
Gözümə nə tonqal, nə şimşək dəyir,
Mənim pəncərəmi yağışlar deyil,
Nəgməkar quşların nəgməsi döyür.

Nəgməkar bir qızın ipək saçı tək
Çöldə bir-birinə qarışır quşlar.
Yox! Yox! Nəgmə deyən neçə bacı tək
Sanki bir-birilə yarışır quşlar!

Bəli! Öz asudə anlarıyla da
Çırpına-çırpına oxuyur quşlar.
Tək səsləriylə yox, canlarıyla da
Əzəmətli nəgmə toxuyur quşlar.

Nə çoxdur dünyada gözəl müğənni
Sənətin şöhrəti sənətkar olsun!
Ancaq ustadından əvvəl müğənni
Nəğməkar quşlara minnətdar olsun!

Böyük hikmət yatır hər kiçik sirdə,
İlk dəfə oxuyan quş olub bəlkə.
Göy yağış səpsə də nəğməsiz yerdə
Şəlalə quruyub, gül solub bəlkə.

Quşlar nəğmə deyir! Notsuz bir hikmət
Yaraşığı olar neçə əsərin.
Günəşli səhərdir! Bilmirəm fəqət
Günəşin toyudur, yoxsa səhərin...

1986.

BAHAR GƏLİR

Müjdə verir yaxın-uzaq,
Bahar gəlir, bahar gəlir.
Gözün aydın, ana torpaq,
Təbiətə vüqar gəlir.

Dan yerinin yellərində
Ünvanı var çöllərin də...
Şəfəq dolu əllərində
Dağa-daşa tumar gəlir.

Şimşək çaxır göydə hərdən,
Boz buludlar yanır birdən...
Durna səfi qürbət yerdən
Uçub diyar-diyar gəlir...

Günəşdən tez dursun deyə,
Bağlara baş vursun deyə,
Bir yuvacıq qursun deyə,
Min qanadlı memar gəlir.

Torpaq soyuq, hava ilıq,
Yağış yağır qıyıq-qıyıq...
Sazla nəğmə deyir aşiq,
Sinəsində nə var, gəlir.

Susur notsuz yağış toyu,
Güləb olur şəffaf suyu,
İş üstünə yollar boyu
Qızlar qatar-qatar gəlir.

Günəşləşir boz guşələr,
Pıçıldaşır göy meşələr,
Şeh içmiş məst bənövşələr
Təsəvvürə xumar gəlir.

Axar suya dönür yazda
Peşmək qar da, taxta buz da...
Mərd oğlan da, gözəl qız da
Hər görüşə aşkar gəlir.

Bülbül ötür budaq üstə,
Kabab bişir ocaq üstə...
Şən məclisli bulaq üstə
Həm kamança, həm tar gəlir.

Cığır düşür dağ başına,
Zirvələrin ağ başına,
İstəyirsən qalx başına,
Yollar gözə hamar gəlir.

Bahar! Alqış cəlalına,
Mağarına, tonqalına.
İnsanların xəyalına
Dərəcəyi ilk bar gəlir.

Yerdə zanbaq çətirlənir,
Göydə hilal bədirlənir,
Yer də, göy də ətirlənir,
Süfrələrə nobar gəlir...

1986.

LEYSAN

Göydə şimşəklərin çaxıb-yananda
Mən sənə heyranam, leysan, a leysan!
Ulu bərəkətin yerə qonanda
Hüsnünə qurbanam, leysan, a leysan!

Ətir də, işıq da, dür də var səndə,
Dillənir kamança, qaval, tar səndə...
Yuyulub yük olsa neçə bar səndə,
De gümüş karvanam, leysan, a leysan!

Ürəyimdə doğan misralarımla,
Söz yox, inci yığan misralarımla,
Mərd dilimdən yağan misralarımla
Mən də bir leysanam, leysan, a leysan!

Qaçsa da həm dövlət, həm şöhrət məndən,
Küsməmiş nə ülfət, nə hörmət məndən.
Bir gül də görməmiş bir zillət məndən,
Ota da həyanam, leysan, a leysan!

Dağ dözə bilməyən dərdə dözmüşəm,
Həm də doğulduğum yerdə dözmüşəm.
Bəli! Arxalanıb mərdə dözmüşəm,
Gör necə insanam, leysan, a leysan!

Dünyada gah çökən, gah da qabaran,
Sahildən sahilə salam aparın,
İnamsız ürəkdən dərdi qoparan
Nəğməli ümmanam, leysan, a leysan!

Kimin ehtiyacı varsa köməyə,
Nə dumana baxsın, nə də küləyə.
Gəlsin diləyini özü deməyə,
Bir məşhur ünvanam, leysan, a leysan!

Yox! Yox! Qanad açıb göydə uçsam da,
Yerdə əlvən-əlvən güllər açsam da,
Səhər də, axşam da hikmət saçsam da,
Qapalı dastanam, leysan, a leysan!

Min dastan oxunmuş dünya üzündə,
Məni öyrənməmiş Vətən özündə.
Bəlkə ona görə naşı gözündə
Hələ də gümanam, leysan, a leysan!

Duyğular sürətlə dəyişir məndə,
Yaxşıyla yaman da əyişir məndə.
Vüsalla hicran da döyüşür məndə,
Mən canlı meydanam, leysan, a leysan!

Kim deyir mən daha yaşda qocayam,
Həm saçda, həm də ki qaşda qocayam?
Bəlkə müdrikləşən başda qocayam,
Ürəkdə cavanam, leysan, a leysan!

Əsgərlər döyüşə girər yazımla,
Bənnalar divarlar hörər yazımla,
Kim məni oxusa, görər yazımla
Mən bütöv dövrənam, leysan, a leysan!

1992.

Səni

tapmaq

istəyirəm

İLK MƏHƏBBƏTİM

Haçan ki, saçıma əllərin dəydi,
Dedim bəxtiyaram, ilk məhəbbətim!
Haçan ki, üzümə tellərin dəydi,
Dedim simli taram, ilk məhəbbətim!

Yazda ağ pərdəyə dönəndə duman,
Bu üzdə mən qaldım, o üzdə canan...
Düşündüm nə uzun çəkdi bu hicran,
Yaman intizaram, ilk məhəbbətim!

Axı uzun hicran görməmişdim mən,
Vətənsiz bir ömür sürməmişdim mən,
Saçımdan ağ çiçək dərməmişdim mən,
İndi ağ baharam, ilk məhəbbətim!

Mən azad Vətəndə güllər bitirdim,
Toy gülü yerinə bəs nə götürdüm?
Səni də Vətənlə birgə itirdim,
Sandım boş mağaram, ilk məhəbbətim!

Kim deyir ki, Zöhrə Tahirə qaldı,
Bizim sevgimiz də bakirə qaldı.
Sənin əzabın da şairə qaldı,
Nakam nəğməkaram, ilk məhəbbətim!

Ürəkdə hiss yandı, gözdə nəmsə yox,
Sarı sim dad çəkdi, adi simsə yox,
Səndən ayrılmaqda başqa kimsə yox,
Özüm günahkaram, ilk məhəbbətim!

Elə bir tufana döndü ki, fəraq,
Səndən nə ev qaldı, nə də ki, uşaq...
O nadir günlərdən həyatda ancaq
Bir mən yadigaram, ilk məhəbbətim!

Bir vaxt qan uddurdum şaha dünyada,
Sən görən deyiləm daha dünyada.
Havası insandan baha dünyada
Yorğun ixtiyaram, ilk məhəbbətim!

Yox! Sən yaşadırsan bəlkə də məni,
Döyüş tərənəli cərgədə məni,
Tanıyır doğma da, özgə də məni,
Necə fədakaram, ilk məhəbbətim!

Neçə gizli qalan sirmə görə,
Yanğılarla dolu şeirimə görə,
Sənət mülkündəki yerimə görə
Sənə minnətdaram, ilk məhəbbətim!

1984.

ƏSİR

Yadlar bir şöləli üzük qaşı tək
Məni dönə-dönə aldı araya.
Dözdüm bir ölkənin vətəndaşı tək
Hər dəfə aldığım ağır yaraya.

Canlı hasarını yarıb köksümlə
Əsiri olmadım düşmənlərimin.
Ancaq kim deyər ki, tanış əksimlə
Yadında qalmadım düşmənlərimin.

Daim gah fədai, gah ədib kimi
Döyüşə-döyüşə yaşa doldum mən.
Yalnız ürəyimi bir qalib kimi
Fəth edən gözələ əsir oldum mən.

1986.

QARŞILIQLI SEVGİ

Sevgilim! Bilirəm sən çiçək kimi
Bahar, ülfət, sevinc, işıq sevirsən.
Sədaqətlə dolu bir ürək kimi
Məni özündən də artıq sevirsən.

Gündüzlər sən dönsən coşğun bulağa,
Çağlayan duyğunda mənəm, sevgilim!
Gecələr sən girsən rahat yatağa,
Narahat yuxunda mənəm, sevgilim!

Kim öz sevdiyini qaygılı gözlə
Özündən də artıq sevməsə əgər,
Sinəsi dolanda de, hansı sözlə
Sevgidən danışar, sevgidən deyər?

“İnsan”a zinətsə “fədakar” sözü,
Sevgi qarşılıqlı olar dünyada.
Yağış yağdırmasa vəfanın gözü,
Sevgi də yanğından solar dünyada.

Mən də şəfəq dolu sərraf gözümlə
Özümdən də artıq sevirəm səni.
Ancaq istəmirəm canlı sözümlə
Nəfəssiz bir bütə çevirəm səni.

Nə meh pıçıldasın, nə də ki, yarpaq,
Özümüz danışaq öz yerimizə.
Biz bir-birimizi sevirik ancaq
Borc qaytarmayıq bir-birimizə.

1987.

QADIN SEVGİSİ

Unutma! Ürəkdə gizli qalsa da,
Gözlərdə zahirdir qadın sevgisi!
On uşaq böyüdən ana olsa da,
Yenə də bakirdir qadın sevgisi!

Hüsnü bir vergidir vergi içində,
Əksi bir sərgidir sərgi içində.
Bil ki, neçə-neçə sevgi içində
Nadirdən nadirdir qadın sevgisi!

Göylərdə şimşəyi cilovlamağa,
Yerlərdə dalğanı buxovlamağa,
Əri həm qovmağa, həm ovlamağa
Təmasda mahirdir qadın sevgisi!

Bir nəğməli çaydır! Bir büllur bulaq!
Yanan ürəklərə axar şaqqaşaq...
Sanma ki, bu yalqız dünyada ancaq
Qadına dairdir qadın sevgisi!

Xəyala qanaddır, gözə işıqdır,
Mehriban nəfəsdır, məhrəm qılıqdır.
Fırçalı rəssamdır, sazlı aşıqdır,
Qələmli şairdir qadın sevgisi!

Təbəssümlər yağar dodaqlarından,
Qızılgüllər baxar yanaqlarından...
Zamanın amansız sınaqlarından
Keçməyə hazırdır qadın sevgisi!

Zirvələr özünü gərək öyməyə,
Qadın köksündəki qəlbə dəyməyə,
Qayanı yıxmağa, dağı əyməyə
Dünyada qadirdir qadın sevgisi!

Sevinci, kədəri sevdininlə böl,
Sevdininlə yaşa, sevdininlə öl,
Genişlikdə Muğan, saflıqda Göygöl,
Vüqarda Pamirdir qadın sevgisi!

1987.

KİMSƏ DEMƏSİN Kİ...

Niyə ağ geyinibsən
Al baharın içində?
Bəlkə ağ qızılgülsən
Ağ paltarın içində?
Demirəm bu dünyada
Müdrək bir bağbanam mən,
Yalnız sənin ağıllı
Zövqünə heyranam mən!
Qarlı zirvələrdəki
Ülviyyət də ağ olur.
Odlu sevgilərdəki
Qüdsiyyət də ağ olur.
Gözümdən ürəyimə
Köçürmüşəm səni mən.
Bir kirayənişin yox,
Mənzil sahibisən sən.
İcazə ver, mən sənə
Kirayənişin olum.
Mehriban ülfətinlə
Yanımda yaşa dolum.

– 252 –

Kimsə deməsin ki mən
Ya qısqancam, ya dəli.
Dünyanı dağıdaram
Sənə dəysə yad əli...

1984.

SƏNİNLƏ...

De, nədir hər gözəl afət dünyada? –
Rayihəylə dolu təzə-tər çiçək!
Ürək bir yaranmış fəqət dünyada
Onun sevgisi də bir olsun gərək!

Səninlə göz-gözə, nəfəs-nəfəsə,
Əyləşmək mənimçin gözəl qismətdir.
Ancaq könlüm düşüb başqa həvəsə,
Zirvəyə qalxmaq da bir səadətdir!

Düşünü yardıqca yazın atəşi,
Pərən-pərən olur qalın buludlar.
Dağlarda əyninə geyib günəşi,
Qaçır ayaqları yalın buludlar.

Gözünün üstündən çək tellərini,
Gözünü görməsəm üşüyərəm mən.
Yoxuşda mənə ver ağ əllərini,
Yoxsa bu çağımnda tövşüyərəm mən.

Xeyirxah yaranmış dünyada insan,
Ürək dəyanətsiz ürək deyildir!
Gözündə kimisə böyütmək inan
Özünü kiçiltmək demək deyildir!

– 253 –

Gözünə dolsa da lopa-lopa qar,
Silmə! Ulduz-ulduz axsın üzündən,
Sənin ki, gözündə mənim əksim var,
Silsən öz əlinlə düşər gözündən...

1987.

YAZ AXŞAMINDA

Ulduzlarla dolu yaz axşamında
Bayaqdan üz-üzə əyləşmişik biz.
Yorğun ki, deyilik, gül bayramında
Bəs niyə, bəs niyə keyləşmişik biz?

Qədəhlər gül rəngli şərbətlə dolu...
Mənsə hər nemətdən keçmək istərəm.
Sənin gül təmaslı şəfqətlə dolu
Mehriban səsinə içmək istərəm.

Bəs səyyar xəyalın hara yayınıb,
Dalğın gözlərin də sanki yol gedir.
Nə qədər də ağsan! Yoxsa soyunub
Aydın işığında çimibsən nədir?

Ağlıq gözəllikdir! Ağ ol bir az da,
Fəqət ağ olmasın susmağın gülüm,
Danış, elə danış bu gözəl yazda
Səsinin ətrindən ilhama gəlim!

Sevgi dünyaya boyda tərəvətilə
Çirkin qızları da gözəlləşdirər.
Sükut kədər dolu ətalətilə
Gözəl qızları da heykəlləşdirər.

Danış! Elə danış, daş heykəllərin
Dilləri açılsın sənin səsinlə!
Gülüstan becərən şux gözəllərin
Gülləri açılsın sənin səsinlə!

Mən gölü, dənizi, çayı, bulağı
Yarışa çağırım sənin səsinlə. –
Bütün sevənlərin sussa dodağı,
– Xoşbəxtəm! – bağırım sənin səsinlə.

Sonra da səsinə nadir rübab tək
Hopdurum könlümün tellərinə mən.
Uğurlu sabaha odlu xitab tək
Qatım Savalanın yellərinə mən.

Gözəllik kamala dolsa da, ilki
Şeiriyətlə dolu tərəvətdədir.
Kim gözəl deyilsə, günahı bil ki,
Özündə deyildir, təbiətdədir.

Dünyada ən gözəl sənət əsəri
Qadın bədənidir, qadın bədəni!
O nədir? Tilsimlər açan bəşəri
Tilsiminə salan hüsnün məskəni!

Sənsə bəxtiyarsan! Anam təbiət
Səni gözəldən də gözəl yaradıb.
Sanki şairləşib rəssam təbiət
Gözəlliyə dair qəzəl yaradıb.

İndi təvazökar sənətkar kimi
Öz zövqünə deyil, sənə heyrandır.
Min qəzəl yaradıb nəğməkar kimi
Sənin hüsnünəsə yenə heyrandır...

1984.

KİRPİKLƏR

Gülüm! Haqqın yoxdur Günəşlə dolu
İstidən bu qədər gileylənəsən.
Mehriban baxışı atəşlə dolu
Güney ola-ola quzeylənəsən.

Dünyada kim, haçan kirpiklər görüb
İpəkdən yoğrulmuş kirpiklər kimi.
Qara qaşlar altda baş-başa verib
Ağ üzü yelləsin yelpiklər kimi.

Sənin yelpikləşən kirpiklərinin
Səfalı kölgəsi bir ömrə bəsdir.
Sənin körükləşən kirpiklərinin
Nizamlı cərgəsi bir ömrə bəsdir.

Zaman vəfasızdır! Tale güzgünü
Soyuq nəfəsilə qrovlandırır.
Körük kirpiklərin sönən sevgini
Ala gözlərində alovlandırır.

Qara, mavi, yaşıl, qonur gözlərə
Şeirlər yazıldı özləri sanı.
Kirpiklər keşikçi olur gözlərə,
Bəs kirpiklər haqda bir şeir hanı?

Uzun kirpiklərə söz sənətində
Kimisi ox dedi, kimisi nizə.
Kirpiklər sərtləşdi öz ülfətində,
Gah döşə sancıldı, gah da ki, gözə.

Fədakar kirpiklər lay-lay qalanan
Buludu daradı gözlərimizdə.
Gündüz də, gecə də aydın dolanan
Bir sevinc aradı gözlərimizdə.

Bəli! Gül kirpiklər, çiçək kirpiklər
Bəlanın önündə tikana döndü.
Eh! Od da götürdü ipək kirpiklər
Ən sadıq, ən cəsur həyana döndü.

Biz kövrəlmiş ömrün fəsilərini
Yazdıqca kövrəldi sözlərimiz də!
Uzaq doğmaların şəkillərini
Kirpiklər qorudu gözlərimizdə.

Haçan – Vüsal! – dedik səmimiyyətlə
Ürəyimiz düşdü ağır hallara.
Cəfakeş kirpiklər məmnuniyyətlə
Çevrildi Vüsala gedən yollara..

1987.

İSTƏMİRƏM

Mehribanım! Od oda
Qovuşanda gur yanar.
Əvvəl bütün dünyada
Özünü xoşbəxt sanar.
Sonra qara qanadlı
Tüstüyə dönüb gedər –
Gözlərində qovuşmaq
Arzusu sönüb gedər.
Qovuşmayan odlarsa
Daim yanar həsrətlə,
Elə biri-birini
Duyub anar həsrətlə...
Bəlkə biz də həsrətdə
Həmişə yanmaq üçün,
Məhrəm görüşümüzü
Xəyalda anmaq üçün,

Vüsəlin qucağında
Qovuşmasaq yaxşıdır.
Axı həsrət yanğının
Sınanmış naxışdır!
Səni bilmirəm... Ancaq
Sönmək istəmirəm mən.
Bir ovuc soyuq külə
Dönmək istəmirəm mən!

1984.

SƏN GÜL Kİ..

Sən mənim sinəmdə ocaq qaladın,
Şöləsi başımda ağardı dən-dən.
Könlümdə sevgimi elə taladın
Yerində nə özün iz tapdın, nə mən.

De, nəyə gərəkdir bu canlı tarac?
Nə mənə acıdın, nə də özünə.
İndi möhtac etmiş bizi ehtiyac
Özgənin təsəlli dolu sözünə.

Gözünün yaşımı yanağın boyu
Yandıra-yandıra çağlayıb gedir?
Bütün yer üzünün qaynanmış suyu
Sənin gözlərində toplanmış, nədir?

Biz ki, sevişirdik... Gəl, şirin dillə
Sevginin qədrini dərindən duyaq.
İki əl az olar! Yenə dörd əllə
Talanmış sevgini yerinə qoyaq!

Sevginin qədrini bilməkdən ötrü
Küsüb-barışmağın öz ləzzəti var.
Kədəri ürəkdən silməkdən ötrü
Sevincin öz mehri, öz şəfqəti var.

Mənim keşməkeşli ömrümün yolu
Bilmirəm aparır hayana məni.
Sənin ətir dolu, tərəvət dolu
Tellərin bağlayır cahana məni...

Kim deyir taleyin önündə əyil,
Tale bir kölədir, insan bir ağa!
Günəşli gözlərdən gərək yaş deyil,
Hikmətlərlə dolu fikirlər yağa!

Sən gül ki, səninlə açılısın dilim,
Ala gözlərindən yaş süzülməsin!
Ümid yollarından üzulsə əlim,
Sənin tellərindən qoy üzülməsin!

1985.

DEDİN....

Dedin sən unut məni
Anmağın nə mənası?
İki ömrü yarıtmaq
Bir ürəyin sevdası.
Mən ki, uca tutmuşdum
Sənin məhəbbətini,
Yerə sala bilməzdim
Sənin məsləhətini.
Çalışdım! Dedim səni
Unutdum bəlkə də mən.
Bəs nə gördüm, bu möhkəm
Yaddaşlı “ölkədə” mən?
Sənə söz qoşa-qoşa
Özümü unutmuşam.
Sanki səninçin nəğmə,
Özümçün sükutmuşam...

1984.

İKİ DAMLA YAŞ

Məhəbbətdən həyəcanla danışan dodaq
Tənha qalmış ağac üstə əsən yarpaqdır.
Məhəbbətsiz gün keçirən bir ürək ancaq
Bu yangılı dünyamızda susuz bulaqdır.

Hayıf olsun o bulağa munis bir kəsin
Surətini əks eləyən aynası yoxdur.
İnsan məsud yaşasa da, qoy zaman desin,
Məhəbbətsiz həyatının mənası yoxdur.

İki damla yaş olmuşam gözlərimdə mən,
Sanma hicran yollarına baxıb düşərəm.
Yox! Yox! Kirpik qatarını tərpətmə ki sən,
Mənə həsrət gözlərindən axıb düşərəm...

1985.

PAYIZ ÖMRÜN SEVGİSİ

“Gərək hissi sözə çevirəm” deyən
Yalnız dodaqlardan qopan səs deyil.
Məgər “Mən ki, səni sevirəm” deyən
Sakit baxışlarım sənə bəs deyil?

Əgər bəs deyilsə, onda bəs niyə
Sən də sakit-sakit mənə baxırsan?
Elə mən də səni sevirəm deyə
Sən yenə baxırsan, yenə baxırsan.

Günlər nə tez keçir? Günlərə nə var?
Dünyada nə sevgi, nə hicran duyur.
Könlündə dindikcə yangılı bir tar,
Sevgini, hicranı tək insan duyur.

Kirpiklərin nədir? Nazik mizrablar!
Nə zaman könlümdə tellərə dəyir,
Şeiriyətlə dolu həzin rübablar
– Tək səni, tək səni sevirəm deyir.

Sanma boz səhrada keçib həyatım,
Nə yarpaq, nə də ki, gül görmüşəm mən.
Pərdə istəyəndə gizli büsatım,
Bürküdən toxunmuş tül görmüşəm mən.

Yox! Yelin əlindən ünvan qapmışam,
Düşmüşəm nadir gül sorağına mən.
Axtardığım gülü indi tapmışam,
Minnətlə gəlmişəm ayağına mən.

Sükutdan qanadlar taxan buludlar
Zirvədən-zirvəyə aramla qalxar.
Ancaq bir-birinə baxan buludlar
Nə zaman toqquşsa, şimşəklər çaxar.

Biz də baxışıyıq... Sakit baxışlar
Sakit könlümü zə yangınlar salır.
Mötəbər baxışlar, sabit baxışlar
Dilin mövqeyini əlindən alır.

Nə yaxşı ki, alır! İstəmirəm mən,
Səni sevdiyimi car çəksin dilim.
Məni baxışımdan duya-duya sən,
Mətləb əvəzinə bal töksün dilim.

Söz nədir? Qönçədə qalan qızılgül!
Qürurla yaşayar bakirə kimi.
Qönçədən çıxdımı? Talan qızılgül,
Ya qalar, ya qalmaz xatirə kimi.

Gülüm! Qızılgülün kolunun üstdə
Gah duman, gah şəbnəm, gah ətir qalır.
Sevginin gül açmış yolunun üstdə
Yarpaqları solmuş bir çətir qalır.

Bilirəm ecazkar hüsnünə dalan
Təkcə mən deyiləm, neçəsi vardır.
Dərindən dərk edir səndən zövq alan,
Səndə bir gözəllik külçəsi vardır.

Demirəm hamıdan uzaq gəz, uzaq,
Sənə məndən başqa baxan olmasın.
Baxsın, təbəssümlü üzündə ancaq
Sözlü gözlərinin izi qalmasın.

Gözəllik dünyanın şöhrətidirsə,
Taleyi həm şirin, həm də acıdır.
Gözəllik qadının sərvətidirsə,
İsmət almazlarla dolu tacıdır.

Mənə çal deyənlər becə deyərlər,
O qədər deyildir yaşım dünyada.
Ancaq həssas dilbər, necə deyərlər
Daşdan-daşa dəyib başım dünyada.

Uzun kirpiklərin sancaqlar kimi
Az qalır bağrımın başını söksün.
Mənsə istərəm ki, daraqlar kimi
Könlümün dərdini darayıb töksün.

Bəlkə sevilibsən sən mənə qədər?
Deyə çəkməginən suala məni.
Doğrusu, sevgidən danışsam əgər,
Qorxuram sel gələ, su ala məni.

Yerli də, yersiz də coşan insanlar
Bilsin ki, nə çaydır, nə də bulaqdır.
Dərindən düşünsün çaşan insanlar,
Sevə bilməyəni sevmək nahaqdır.

Payız təbiətdə bəhər fəslidir,
Bəs mənim ömrümün payızı necə?
O payız olsa da, yaz nəfəslidir,
Yarısı pardaxdır, yarısı qönçə.

Mən bir alov idim! Döydükcə tufan
Tüstüyə çevrildim... Yetiş imdada!
Məni öz odunla mehriban insan,
Təzədən alova döndər dünyada!

Yurdum ümmanıdır qaynar dövrənin,
Savalanım boyda dağ dalğasıdır.
Mənim ağ saçım da coşğun ümmanın
Sanki şahə qalxmış ağ dalğasıdır.

Yolu bəzəndikcə gül naxışıyla,
Füsunkar həyatdan doymayır sevgi.
Cavana, qocaya öz baxışıyla
Heç zaman təfavüt qoymayır sevgi.

Biz də yaxın olaq qoşa köz təki
Qayğıyla sevişək ülfət içində.
Yoxsa ayrı düşmüş iki göz təki
Yanıb-yaxırlıq həsrət içində.

Gülüm! Gərək sənün üzündəki xal
Mənim həsrətimin nöqtəsi olsun!
Qoyma danışmağı bilməyən o lal
Telinin altında itəsi olsun!

Unutma, dağ boyda minnət içində
Bülbülü satırsa, gül də xaindir.
Şəvəylə yüklənən zülmət içində
Xalı gizləyirsə, tel də xaindir.

1988.

SƏNİ TAPMAQ İSTƏYİRƏM...

Haradasan mənim payız şəhli gülüm,
Səni tapmaq istəyirəm bu dünyada.
De, yanına hansı yerdən, necə gəlim,
Səni tapmaq istəyirəm bu dünyada.

Əlbəyaxa döyüşsəm də fəraqla mən,
Bir kimsəni gəzməmişəm soraqla mən...
İndi solğun-solğun yanan çıraqla mən,
Səni tapmaq istəyirəm bu dünyada.

Gəncliyimi ayrılıqda itirsəm də,
Xəyalınla günü başa yetirsəm də,
Saçlarımda ağ zanbaqlar bitirsəm də,
Səni tapmaq istəyirəm bu dünyada.

Hansı bəla dəhşətlidir de, həsrət tək?
Yaman çıxdın əllərimdən sən qismət tək.
Yuxuda da ən müqəddəs bir nemət tək
Səni tapmaq istəyirəm bu dünyada.

Söz qoşmağa səndən gözəl aləməm yox,
Sırr açmağa səndən yaxın məhrəməm yox,
Dərs almağa səndən müdrik həmdəməm yox,
Səni tapmaq istəyirəm bu dünyada.

Ürək dəniz... Arzuları çağa-çağa...
Qayğı dolu gözlərinə baxa-baxa,
Ürəyimi boşaltmaqçm dalğa-dalğa,
Səni tapmaq istəyirəm bu dünyada.

1988.

DÜNƏN SƏNİ GÖRDÜM

Harasa gecikən karvanlar kimi
Sevgi də yubanır mənzildə bəzən.
Daşda yarpaqlanan fidanlar kimi
Duyğu da göyərir könüldə bəzən.

Sevgi bir qurumuş budaq deyilsə
Yazın nəfəsilə gül açmalıdır.
Duyğu bir saralmış yarpaq deyilsə
Yaşıl nəğməsilə dil açmalıdır.

Dünən səni gördüm... Əyyam dəyişib,
Sən necə vardınsa, elə qalıbsan.
Neçə-neçə insan tamam dəyişib,
Sən yalnız bir qədər yaşa dolubsan.

Rəngi odlu sevgi rənginə çalan
Bir Günəş yanırdı qaynar qanında.
Səyyar xəyalları tilsimə salan
Hüsnün özündəydi, oğlun yanında.

Mən oğluna baxdım... Öz görkəmilə
Doğma atasını andırırdı o.
Yaşı az olsa da öz aləmilə
Ata çırağını yandırır o.

Sanki baxışıyla yanında səni
Nəzarət altında saxlayırdı o.
Sanki son imtahan anında səni
Doğma atasına bağlayırdı o.

Düşündüm bir özgə mələk deyilsən,
Bəlkə də ərinin öz bəxtisən sən.
Düşündüm bir kövrək dilək deyilsən,
Dünyada xoşbəxtlər xoşbəxtisən sən!

Sanki ürəyində əbədi toydu,
Tale pozmamışdı naxışlarını.
Mənə elə baxdın, qızım da duydu
Sənin ehtiraslı baxışlarını.

Mən qızıma baxdım... Öz görkəmilə
Doğma anasını andırırdı o.
Məsum görünsə də öz aləmilə
Səni korun-korun yandırırdı o.

Sanki baxışıyla yanında məni
Nəzarət altında saxlayırdı qız.
Sanki son imtahan anında məni
Gözəl anasına bağlayırdı qız.

Birdən pıçıltıyla dedi, ay ata,
Niyə elə baxdı o qadın sənə?
Baxmaq nə günahdır, nə də ki, xata,
Ancaq alov yaxdı o qadın sənə.

Həssasdan da həssas bir ürək təki
Narahat qızımı sən duydun o dəm.
Ehtiras da söndü bir şimşək təki,
İri gözlərində buludlandı qəm.

Bəli! Bir şimşəyin son hərarəti
Həsərlə soyudu... Mən də yanmadım.
Fəqət nağıllaşan bir həqiqəti
Nigaran balamdan daha danmadım.

Dedim ki, bu qadın qız vaxtında da
Mənə ehtirasla belə baxardı.
Çağlayan ömrünün yaz vaxtında da
Saçı dalğa-dalğa elə axardı.

Sonra səyyar fikrim min yerə getdi,
Tanış qız dəymədi daha gözümə.
Fikrim qayıtmamış, o ərə getdi,
Mən ömür yoldaşı gəzdim özümə.

Ay üzünə düşmüş telini çəkdi,
Sənin anan çıxdı qarşıma mənim.
O mehriban gözəl əlini çəkdi
Bu bəlalər çəkmiş başıma mənim.

Şəfəqlə yuyunan Vətən yazında
Bir ətirsiz güldür qadinsız kişi.
İlhamla köklənən sevgi sazında
Bir yanıqlı teldir qadinsız kişi.

Mən əziz qızımı sevdiyim qədər
Sən də oğlunu sev, ərinə bağlan!
Atalar haçansa deməyib məgər
Mininə baxsan da, birinə bağlan!

Gözləri dağınıq olan gözəlin
Yolu neçə rəngə çalar dünyada.
Hər evə bir alov salan gözəlin
Mənzili ocaqsız qalar dünyada.

İşığы olmasa Günəş körükdür,
Hüsnü alovundan duyulur odun.
Sərraflar gözündə qaşsız üzükdür
Almasdan don geyən kişisiz qadın.

1987.

GEÇİKƏN SEVGİ

Yarpaqlar ağacın göz yaşı kimi
Payızın ovcuna səpələnirdi.
Yox! Qızıl pulların şabaşı kimi
Zümrüd çəmən üstə təpələnirdi.
Sanma ki, dənizdə ayağa qalxan
Dalğalar suların yarışlarıydı.
Gəncləşən sahilə həsrətlə baxan
Dənizin alnının qırıqlarıydı.
Aysa irilənmiş yarpaq sayağı
Toranlı üfüqdən təzə qalxırdı.
Məclisə gecikən qonaq sayağı
Gənc yolçu arabir göyə baxırdı.
Göyün ulduzlarla dolu cəlalı
Bir çətir açsa da çiyində gəncin,
Yumağa bənzəyən fikri-xəyalı
Dolaşq düşmüşdü beynində gəncin.
O gecikən yolçu nə gördü birdən? –
Qarşısında durub bir qız, bir oğlan!
Baş aç bilmədi özü bu sirdən,
Gözü də heyrdən böyüdü, inan.
Düşündü görəsən bu gözəl kimdir?
Necə də can alan gözləri vardır!

Bəlkə də bir mizrab dəyməyən simdir,
Bəlkə də doyunca çalınan tardır.
Qızsa tək yarpaqlı bir budaq tək
Əlini o gəncə uzatdı bu dəm.
Güldü, elə güldü gur bulaq tək
Bir şaqraq tərənə yaratdı bu dəm.
Bir vəhdət olsa da ömrün cəlalı,
Öz aləmi vardır təzadların da!
Gəncin ağırlaşan fikri-xəyalı
Uçdu o gülüşün qanadlarında...
– Tanımadın? – deyə dindi o dilbər,
Heyrət bürümüşdü daha qızı da.
Dindirmək istədi sanki bir qədər
Gəncin xəyalında susan sazı da.
Yox! Gənc də tanıdı o gözəl qızı,
Bəs niyə təzədən heyrətə düşdü?
Könlündə indicə oyanan arzu
Qızın ayağına minnətə düşdü.
Ancaq tanış gözəl görmədi onu,
Yalnız duya bildi baxışlarından.
Qızın əynindəki gəlinlik donu
İslandı məhəbbət yağışlarından.
– Əvvəl tanımadım, sən adi qızıydın,
İndi gör necə də gözəlləşibsən!
– Sən də nəğmə dolu sədəfli sazдың,
İndi niyə belə heykəlləşibsən?
Qız demək istədi... Yox! Yox! O susdu,
Tanışına dikdi nəm gözlərini.
Sandı söhbətini kim isə pusdu,
Ürəyində dedi öz sözlərini.

– Gözəlliyyə baxmaq hünərdir məgər,
Baxasan, sonra da ləzzət alasan.
Yox! Yox! Göz yaşına baxmaqdır hünər,
Baxasan, dərdinə şerik olasan!
Vaxt vardı səninçin soyuq yataqda
İsti göz yaşları axıdardım mən.
Ümidim susanda laqeyd dodaqda
Yanğılı könlümü oxudardım mən.
Sən görə bilmirdin yanaqlarımda
Ulduz-ulduz yanan göz yaşlarımı.
Yaqutlara dönüb dodaqlarımda,
Sinəmdə düzülən “daş-qaşlarımı”.
Utancaq bir qızıdım! Lap gənc yaşında
Həm gözəl, həm zərif, həm incə idim.
Gül tək dayansam da sənin qarşında,
Hələ açılmamış bir qönçə idim.
Mehriban nəfəsli söhbətimizdə
Sən əziz tutsan da xətrimi mənim,
Bəs niyə hasarsız ülfətimizdə
Duya bilməyirdin ətrimi mənim?
Qaysaqlı yaradır xatirə, inan,
Qaysağı qoparsan, o dərinləşər.
İstiyə-soyuğa bölünər zaman,
Ürək gah alışar, gah sərinləşər.
Yanıdakı şəxsi təqdim edib qız:
– Həyat yoldaşımdır! – dedi – tanış ol!
Gəncin duyğuları buz bağladı, buz,
Bir sərhədə döndü aralıqda yol!
Bəli! Sərhəd üstədən bir ləyaqətlə
Əlini uzatdı o gənc irəli.

Bir yol ayrıcında ilk məhəbbətlə
Belə vidalaşdı Vətən gözəli.
Qızın gözlərinin dərinliyində
Gizli bir həsrət də yola düşürdü.
Axşamın nəm dolu sərinliyində
Tərləyib gənc haldan-hala düşürdü.
O istərdi alıb bir dəstə gül də,
Keçmişinə salsın bir də yolunu.
– Özüm günahkaram! – desə də dildə,
Dəyişə bilmirdi yerdə yolunu.
İndi, yalnız indi yada salırdı
Qaynar tələbək illərini o.
Yolda zildən deyil, bəmdən çalırdı
Sevgi kamanının tellərini o.
Qızın gözlərində çağlayan sellər
Gəncin gözlərində ləpələnirdi.
Ürəkdə sevgisiz qalanan illər
Yerə yarpaq-yarpaq səpələnirdi.
Gənc sarı xəzəlli torpağın üstə
Danışa-danışa addımlayırdı.
Sanki alovlanan ocağın üstə
Alışa-alışa addımlayırdı...
– Yaz elə bir gündə əyləşər taxtda,
Bir vaxtda açılmaz çiçəklər ancaq.
Ürəklər sevsə də, müxtəlif vaxtda
Körpə duyğuları iməklər ancaq.
Kim bilmir, sevgi də öz hikmətilə
Dünyada günəşli bahar kimidir.
Odlu busəsisə öz ləzzətilə
Ən şirin, ən ləziz nobar kimidir.

Nəğmədə ayrılan mənalar təki
Ürək də sevgidən irəğa düşər.
Səfərdən qayıdan durnalar təki
Sevğinin dalınca sorağa düşər...
Birdən o dayandı pərişan kimi
Qızın arxasınca həsrətlə baxdı.
Yox! Çiyinin üstədən peşiman kimi
Laqeyd keçmişinə hiddətlə baxdı.

1984.

SƏN MƏNİ DUYDUN Kİ, MƏN SƏNİ DUYAM?

Mən səndən həmişə ünsiyyət umdum,
Sən məni duydun ki, mən səni duyam?
Mən səndən həmişə məhəbbət umdum,
Sən məni duydun ki, mən səni duyam?

Könlümü könlünə ələdim bəzən,
Könlündən mərhəmət dilədim bəzən,
Dalınca az qala mələdim bəzən,
Sən məni duydun ki, mən səni duyam?

Səndən neçə-neçə nəğmə də yazdım,
Yolda, bağda, dağda, çeşmədə yazdım,
Bir neçə gileyli kəlmə də yazdım,
Sən məni duydun ki, mən səni duyam?

Gecələr yataqda yuxum qaçanda,
Həsrət qara saçda ağ qar saçanda,
Xəyalım qarını döyüb açanda
Sən məni duydun ki, mən səni duyam?

Bəzən öz yerimdən uzaqlaşanda,
Səni, yalnız səni soraqlaşanda,
Acı xatirənlə qucaqlaşanda
Sən məni duydun ki, mən səni duyam?

Dağ itər, günəşi çənə verəndə,
Çay susar, nəğməni ünə verəndə,
Bütün həyatımı sənə verəndə
Sən məni duydun ki, mən səni duyam?

1989.

XƏTİR

Mən nəyi sevmədim sənə xətrinə?
Sən məni istədin... Fəqət sevmədin.
Yağışda bürünüb özgə çətrinə
Getdin... Bir anlıq da zəhmət sevmədin.

Sanma ki, küləkdə dinən qamış tək
Səndən deyəcəyəm yenə dünyada.
Yox! Kim istər görsün köhnə tanış tək
Səni ya həyatda, ya da rüyada?

Gülşəndə sayrışan əlvan gülləri
Bir-birindən seçməz ətri duymayan.
Ömrü bəzəsə də sevda illəri,
Xatirəyə dönməz xətri duymayan.

1989.

OLUM

Mən nəğməylə dolu öz ürəyimi
Eşqinlə çalmışam, çalmamış olum.
Sənə bağışlayıb düz ürəyimi
Ürəksiz qalmışam, qalmamış olum.

Yanımdan yel ötcək xatakar kimi,
Yaman diksinibsən şivəkar kimi.
Mən isə qayğıkeş nəğməkar kimi
Qadanı almışam, almamış olum.

Sevgi gülşənindən dərməkçin səni,
Gəlinlik donunda görməkçin səni,
Vəfanın fəvqündə verməkçin səni,
Xəyala dalmışam, dalmamış olum.

Qar altda ağarmış yol da zirvə tək,
Hər şəpə görünmüş bir ağ dəvə tək...
Mənsə can evimdən sizin evədək
Cığırlar salmışam, salmamış olum.

Daş atıb ilk sevgi güzgüsünə sən,
Keçdin vəfasızlar cərgəsinə sən,
De, necə qovuşdun özgəsinə sən?
Heyrətlə dolmuşam, dolmamış olum.

Qədrini bilməsə yar aşığının,
Gözə xeyri nədir yar işığının?
Bağışla, işıqsız yaraşığının
Heyramı olmuşam, olmamış olum.

1988.

ZİRVƏ GÜLÜ

Sanma necə vardınsa,
İndi də eləsən sən.
Yox! Yox! Keçmişdə Aydın,
İndisə haləsən sən.

Daha mənə bir təzə
Maraq içində baxma.
Sonra bir ev gülünü
Bağlı yaxama taxma.

Gül gözəl kişiye də
Bir yaraşıqdır demə!
Gülün ətri yoxdursa
Kimə gərəkdir, kimə?

Bəli! Sənin gülün də
Ətirsizdir özün tək.
Bəlkə neçə üz görüb
O da sənin üzün tək.

İndi mənim yaxamda
Görünə bilməz gülün.
İndi mənim ətrimə
Bürünə bilməz gülün.

Axı başqa libasda
Görünmək əsil deyil.
Başqasının ətrinə
Bürünmək əsil deyil.

Mənə bir əl dəyməyən
Zirvə gülü gərəkdir!
Dodaqda təbəssümü,
Üzdə tülü gərəkdir.

O gül mənim yanıma
Gəlməsə də maraqla,
Mən gedərəm o gülün
Ünvanına soraqla.

1987.

ŞİRİN YUXU

Bağda qönçələrə yellər dəyəndə,
Açıb, pardaxlanıb, gözəlləşirlər.
Ancaq şux hüsnünə əllər dəyəndə,
Pardaxlar əpriyib xəzəlləşirlər.

Əlvan gülüstana dönən dünyada
Qadınlar güldürsə, qızlar qönçədir.
Hər notun üstündə dinən dünyada
Qızlar qadınlardan daha incədir.

Alqış o qızlara necəliyini
Ərin evində də yoxlaya bilir.
Qönçəlikdən qalan incəliyini
Yaşa dola-dola saxlaya bilir.

Qəribə olsa da dərindən duyur,
Gündüz ümitsizdir, gecə ümidli.
Ağ saçlı şairin şeirindən duyur,
Pardax ümitsizdir, qönçə ümidli.

Şəhərdə nə qədər istəsən çoxdur
Əksini gözümdə hördüyüm qızlar.
Hayıf ya qocalıb, ya da heç yoxdur
Mənim gəncliyimdə gördüyüm qızlar.

Sanki gül çöhrəli qızların toyu
Həqiqət deyilmiş, dərin yuxuymuş.
Dadı bir müddət yox, həyatım boyu
Damağımda qalan şirin yuxuymuş.

1988.

GİZLİ SEVGİ

Cahan gözəl olsa da,
Gah yoxuş, gah enişdir.
Döşündə izim qalan
Unudulmaz keçmişdir.
Mənim dalımca qızlar
Baxardı zaman-zaman.
Mənsə sən dalınca
Baxardım heyran-heyran...
Qürurun ucbatından
Etirafdan qaçardım.
Nə bir kəlmə kəsərdik,
Nə bir könül açardım.
Baxışımız dinsə də,
Dodağımız susardı.
Ürək döyüntümüzə
Yollar qulaq asardı...
Gözümüz görə-görə
Sanki azdıq dumanda.
Mən səni, sən də məni
İtirdik bu cahanda.
İtki var ki, unutmaq
Bəlkə də asan olur.
Ancaq sevgi itkisi
Yamandan yaman olur.
Yoxsa biz rastlaşanda
Ya yolda, ya bazarda,
Bir carçıya dönməzdü
Gizli sevgi aşkarda.

Bəli! Gileylənməzdik
Özümüz özümüzdən.
Peşmançılıq yağmazdı
Qəm dolu gözü müzdən.
Yox! Nə qədər gözəlsə
Gecikmiş diləyimiz,
Özümüzdə deyildir
Əvvəlki ürəyimiz.
Başqasına vermişik
Müqəddəs əmanət tək.
Ülvi bir nemət hanı
Cahanda sədaqət tək?

1984.

GECİKMİŞ VÜSAL

Nəslimizdə sən məndən
Cəmi beş yaş böyükdün.
Ancaq sən nə qədər də
Mehribandın, müdrikdin!
Mən hörmət xatirinə
Sənə baba deyərdim.
Qayğının qarşısında
Sənə baş da əyərdim.
Axı sən babamızın
Adını daşıyırdın.
Baba ocağımızda
Qürurla yaşayırdın.
İndi bilmirəm sənə
Cavad deyim, ya baba.
Bizi əmi oğlu yox,
Qardaş sanıb el-oba...
Sən mənə babamızın
Əvəzisən dünyada!
Hələ odu sönməyən
Nəfəsisən dünyada!
Yadımdan çıxmamışdır
Qırx ilin fərağında
Boz köynəkli torpağın
Yanğılı dodağında
Şaqraq ləpələrilə
Gülüşləşən Neştəri.
Qızıl günəşin altda
Gümüşləşən Neştəri.

Yaşıl sahillərində
Uzanıb gedən bağlar.
Dilsiz yarpaqları da
Nəğməkar edən bağlar.
Axşamlar ulduzlardan
Çətirlər toxuyardı.
Güllər pıçıldaşanda
Qızlar da oxuyardı:
Açıldı gül dünyünü...
Gülün də güldü günü.
Kim sübut eləyər, kim,
Könlümün güldüyünü?

Nə çılpaq, nə acam mən,
Bir zirvəyə tacam mən,
Dilin məni söysə də,
Səsinə möhtacam mən!

Düşmüşəm dərdə yanam,
Bir yandım, bir də yanam,
Gözləyirəm, gələsən,
Dediyin yerdə yanam.

Deyərdim bu qızların
Hüsnü göz qamaşdırır,
Qanadlı bayatısı
Xəyala dağ aşdırır.

Deyərdim bu qızların
Zəngin həyatı vardır.
Səsində sə dünyanın
Odlu fəryadı vardır.

Sən demə zəngin həyat
Nə toymuş, nə səadət.
Hər qızın ürəyində
Bir həsrət varmış, həsrət!
Həsrətlə alışdıqca
Qızlarının ürəyi,
Daha da ağardı
Savalanın birçəyi.
Baxıb övladlarına
Ana fikir çəkərdi.
Buludlu gözlərindən
Büllur yaşlar tökərdi.
Mənim də keşməkeşli
Vüsələn sual oldu.
– Vətən! – deyən həsrətim
Havalı qartal oldu.
Uçdu zirvələr üstə,
Qanad çaldıqca çaldı...
Mənim səadətimin
Üstünə kölgə saldı.
Həsrət şeirləşdikcə
Ürəyimdəki odda,
Mənə həsrət şairi
Dedi yaxın da, yad da...
Namərdlər hardan bilir
Nədir yanğılı həsrət?
Mən qırx il bu dünyada
Səni gəzmişəm... Fəqət

Telefon xətlərində
Səsini tapmışam mən.
Yox! Yox! Acgöz hicranın
Ağzından qapmışam mən.
Hər həftənin başında
Zəng vururdun mənə sən,
Nə gizlədim, zənginə
Yaman öyrənmişdim mən,
Həftə tamam olanda
Gah intizar çəkirdim,
Gah yorğun gözlərimi
Telefona dikirdim.
Sən deyirdin hər həftə
Ay mənim göz bəbəyim,
Səsini eşitməsəm,
Aram olmur ürəyim.
Səni rahat evində
Narahat etsəm də mən,
Gərək bağışlayasan
Nigaran babanı sən!
Ancaq bilmirdin özün
Mənə hər zəng edəndə,
Telefon telləri də
Hicranla cəng edəndə,
Ömrümün payızını
Yazla naxışlayırsan.
Mənə bir vüsəl dolu
Dünya bağışlayırsan!

Cavad! Bələd olsam da
Sənin ünsiyyətinə,
Heyran qaldım doğrusu
Sənin nəzakətinə.
Sən doğmaca əmimin
Balası ola-ola,
Qardaş məhəbbətilə
Könlümü ala-ala,
Məndən izn istəyirdin
Şeirdən söz düşəndə,
Mənim cilidlərimi
Çap etdirib Vətəndə,
Deyəsən ki, o taydan
Bu taya ərmağandır!
Hər söz vüsəl uğrunda
Döyüşən qəhrəmandır!
Yadımdadır, səninlə
Sonuncu söhbətimiz.
Telefon tellərində
Çırpınan həsrətimiz.
Gücümü boğazıma
Yığmağa çalışdığım.
Məni boğan qəhəri
Boğmağa çalışdığım.
Axşamdı, yer də, göy də
Yanırdı ulduz-ulduz...
Evimizdə qonaqdı
Bayram paltarlı novruz.

Tələtümə gəlmişdim
Sahilsiz ümman kimi,
Sinəm varaqlanırdı
Söz dolu dastan kimi.
Siyasəti unuttum,
Ehtiyatı unuttum,
Nəzarəti unuttum,
Kainatı unuttum.
Mən yalnız ədaləti
Saxladım yaddaşımda.
Daşlaşmış ürəkləri
Yoxladım yaddaşımda.
Dedim biz də insanıq,
Haqqımız var yaşayaq!
Ancaq gərək nə nakam,
Nə intizar yaşayaq!
Şəhərlərin, kəndlərin
Gözlədiyi azadlıq,
Milyon-milyon insanın
İzlədiyi azadlıq,
Yolda daha nə sussun,
Nə də dayansın deyə,
Qaranlıq istiqbalı
Nura boyansın deyə,
Döyüş meydanlarında
Günəşli qanlar axdı,
Sabahın gəlişinə.
Gözlər sevinclə baxdı...

Bir qətiyyət gurladı
Hər ümid dolu səsdə:
Dəhşətli səltənətin
Xarabaları üstə –
Sevinclə dolu dövrən
Yaradılsın ölkədə!
İstiqbalın üstünə
Düşməsin bir kölgə də!
Bəs niyə haradasa
Gecikir hələ sevinc?
Nə çeşmə-çeşmə gəlir,
Nə gilə-gilə sevinc.
Mən isə gözləyirəm,
Yaş gözləmir, yaş gedir.
Ürəyində ayrılıq,
Gözlərində yaş gedir.
Deyir hicran həqiqət,
Vüsal isə gümandır.
Yox! Yox! İndi hicran da
Əmələndən pəşmandır.
Bəli! O da qırx illik
Təmələndə laxlayır.
Sarı simin üstündə
– Vüsal! – deyə çağlayır...
Sən kövrəldin... Dedin ki,
Niyyətinə qurbanam!
Mən də hicran yolunun
Karvanına sarbanam!

İnşallah görüşərik
Yolların qovşağında,
Vüsal nəğməyə dönər
Təbinin dodağında...
Mən də yazdım səninlə
Telefon söhbətimi,
Sətirlərə çevirdim
Duyğumu, rıqqətimi...
Yazdığımı oxudu
Dostlar da, tanışlar da,
Özüm sə bir təsəlli
Oxudum baxışlarda...
Yaxın, uzaq diyardan
Məktublar axdı gəldi.
İradəli ümiddən
Qanadlar taxdı gəldi.
Məktub var, göz yaşları
Tufan qoparmış, tufan!
İri bir nöqtə olmuş
Hicran sözünə inan!
Məktub var, göz yaşları
Neçə kəlməni pozmuş,
Hicran sözünün üstədən
Vüsal sözünü yazmış.
Arzum çatmamış zəfər
Bayraqlı mənzilinə,
Özüm tələsik gəldim –
Arazın sahilinə...

Düşündüm ki, Arazda
Qabaran dalğa deyil.
Hamilə bir ananın
Dik qarnıdır elə bil.
Hər dəfə hicran doğan
Araza yandı cahan.
Dedi Araz bu dəfə
Vüsal doğacaq inan!
Araz doğdu... Diləklər
Çağlayan zaman doğdu.
Əfsus ki, bu dəfə də
Vüsal yox, hicran doğdu.
Qəribədir, başımdan
İldırımlar ötəndə,
Azadlığı gec tapıb,
Tez itirdim Vətəndə.
Səni də arzu dolu
Ayrılıq illərində,
Gec tapıb, tez itirdim
Telefon tellərində...
Elə bil taleyimin
Ünvanına yazılmış,
Elə bil həyatımın
Dastanına yazılmış,
Səadəti gec tapıb
Tez itirmək dünyada.
Min zəhmətlə gül əkib,
Vay götürmək dünyada.
Kim deyir ki, həyatda
Hər şey “yazı”dan doğur?
Ehtiyac ehtiyacdən,
Arzu arzudan doğur...

Bizim yurdumuzdasa
Döyüşlər ağırlaşır.
Ehtiyaclar doğsa da,
Arzular qısırlaşır.
Təbriz həmən Təbrizdir,
Tufanları təzədir!
Urmu həmən Urmudur,
Tüğyanları təzədir!
Zəncan həmən Zəncandır,
Şimşəkləri təzədir!
Mərənd həmən Mərənddir,
Küləkləri təzədir!
Səma həmən səmadır,
Leysanları təzədir.
Torpaq həmən torpaqdır,
Fidanları təzədir.
Ömür həmən ömürdür,
Qayğıları təzədir.
Ülfət həmən ülfətdir,
Duyğuları təzədir.
Karvan həmən karvandır,
Harayları təzədir.
Mənzil həmən mənzildir,
Dolayları təzədir.
Dəniz həmən dənizdir,
Dalğaları təzədir.
Zəncir həmən zəncirdir,
Halqaları təzədir.
Məslək həmən məsləkdir,
Qurbanları təzədir.
Ürək həmən ürəkdir,
Həycanları təzədir.

Vədə həməən vədədir,
Yalanları təzədir.
Hiylə həməən hiylədir,
İmkanları təzədir.
Meydan həməən meydandır,
Təbilləri təzədir.
Hakim həməən hakimdir,
“Dəlillər”i təzədir.
Cəbhə həməən cəbhədir,
Əsgərləri təzədir.
Hücum həməən hücumdur,
Xəbərləri təzədir.
Olsun! Biz necə vardıq,
Eləyik bu dünyada!
Bəli! Əbədi yanan
Şöleyik bu dünyada!
Ancaq inanırıq ki,
Günəş olacağıq biz!
Sabahın özünə də
İşıq salacağıq biz!
Mənsə gündə bir xəbər
Alan bir doğma kimi,
Doğmalardan nigaran
Qalan bir doğma kimi,
Qoymamışam dəyişsin
Telefonumun nömrəsi,
Demişəm öz babamın
Bəlkə isti nəfəsi
Yenə soyuq dəstəkdən
Dəydi üzümə mənim,
Təbəssümlü şəkili
Düşdü gözümə mənim.

Zəngini gözləmişəm
Yaz nəğməli quş təki.
Zənginsə yaman susub
Qara batmış daş təki.
Mənim telefonum da
Susub durur haçandır.
Telefon hardan bilir
Nigaranlıq yamandır?
Mən xəyal ümmanında
Baş vurduqca dərinə,
Sanki telefon qızarı
Namərdlərin yerinə...
Bəlkə qırmızı telefon
Həsrət dolu axşamda,
Bir qırmızı işıqdır,
Sənlə mənim aramda?
Yox! Yox! Qırmızı işıq
İntizarın gözüdür.
Ağ çalma qoyanların
Qanla dolu gözüdür.
Mən indi canlı həyat
Arada dura-dura,
Yuxuda görüşürəm
Sizinlə ara-sıra...
Sizi gah qoşa-qoşa,
Gah da tək-tək görürəm.
Elə öz gəncliyimdə
Gördüyüm tək görürəm.
Sizli yuxularına
İndi minnətdaram mən,
Axı sizi gördüyüm
Gecə bəxtiyaram mən!

Namərdlər deməsin ki,
Ümidimiz itəcək.
Yox! Daşlara çırpılsa,
Daşlarda da bitəcək!
Günəş tamam doğmamış
Zirvəni qar alsada,
Qönçələr tikanların
İçində sarılsa da,
Yaşllaşmış ovcunda
Vüsal deyilən nobar,
Dağlardan, dərələrdən
Addımlayacaq bahar!
Okeanda üzənin
Leysandan nə qorxusu?
Son sahilə zillənən
Gözlərin nə yuxusu?
O bahar bir millətin
Təntənəli günündə,
Əlvən nöqtə olacaq
Ayrılığın önündə!
Bizi alqışlamaqçın
O sevincli zamanda,
Ayağa qalxacaqdır
Bəyaz saçlı cahan da...

1987.

SEVGİ MƏKTUBLARI

Sən yazırsan:

Sevən ağır olar! – Sevirəm! – deyər
Sırrını heç kəsə açmaz dünyada.
Sevgi günəşini qaldırıb göyə,
Hər yana parıltı saçmaz dünyada.

Kim bilmir dünyada sədaqət dolu
Dözüm də, ümid də çoxdur sevgidə.
Təkcə qızıl ovcu bərəkət dolu
Günəş səxavəti yoxdur sevgidə.

Görüşə ürəksiz gəlməyən sevgi
Yalnız bir ürəyə yaxın munisdir.
Hüsnünü özgəylə bölməyən sevgi
Xəsislər içində yaman xəsisdir.

Bir alma ağacı deyil ki, sevgi
Divardan da aşı küləklər kimi?
Əyil qarşısında, əyil ki, sevgi
Əl dəysən tökülər çiçəklər kimi.

Yox! Sevgi zirvədir! Sevgi vüqardır,
Gərək kiçilməsin naxışlarıyla.
Sevgi tərəvətlə dolu bahardır,
Yuyulur gözlərin yağışlarıyla.

Sanma dəniz nəğmə, sahil sükutsa,
Sevgi də yuyulmuş qayadır ancaq.
Dünyada zirvəyə bəzək buludsa,
Sevginin zinəti həyadır ancaq.

Yandırar bir kəlmə söz ürəyini,
Ancaq çeşmələşən duyğusu çağlar.
Külə döndərsə də öz ürəyini,
“Sevirəm” cözünü köksündə saxlar.

Haçansa sevdiyi nadir oğlana
Deyər sevgisini öz baxışıyla.
Quş dili bilməyə qadir oğlana
Bir tərcüman olar göz baxışıyla.

Mən yazıram:

Demə başa çatdı dünənin yolu,
Xatirə yazmağın mənası nədir?
Yox! Sevinc gətirən uğurla dolu
Bu gün də sabaha bir xatirədir.

Qiyətli şeylərlə dolsa mənzilim,
Könlümün sərvəti xatirələrdir.
Bir ecazkar muzey olsa mənzilim,
Ömrümün zinəti xatirələrdir.

Biz ki zirvədəki çəndən xəbərsiz
Zümrüd çəmənlərdə yanaşı gəzdik.
Mən səndən, sən də ki məndən xəbərsiz
Xəyalda bir könül sirdaşı gəzdik.

Sən gülün başına dolanan zaman
Mən sənənin başına dolandım, gülüm.
Sən qəfil leysanda talanan zaman
Mən sənənin oduna qalandım, gülüm.

Leysan talanından qorunaq deyə,
Qayada sığındıq bir-birimizə.
Odlu gözlərimiz baxdıqca göyə
Göy də su caladı, su, yerimizə.

Bizsə tərpənmədik... Demə xəyalda
Sən məni gəzibsən bir həmdəm kimi.
Xəyalım uçanda doğma mahalda
Mən səni gəzmişəm bir məhrəm kimi.

Yanan nəfəsimiz hərarətilə
Havada qarışdı biri-birinə.
Mirvari damlalar qüdsiyyətilə
Döndü üzümüzə həya tərinə...

Yuyuldu güllərin çətirləri tək
Sənin ağ əllərin, incə əllərin.
Bir sevgi şeirinin sətirləri tək
Çiyinmə səpildi qara tellərin...

Sən yazırsan:

Aylı yaz axşamında
Bir zirvəyə qalxardıq.
Ulduzlar məclisinə
Heyran-heyran baxardıq.
Yox! Yox! Körpə sevinci
Bizə çox gördü dövrən,
Nə elə vüsal olsun,
Nə də ki, belə hicran.

Mən yanan ulduzlara
Baxa-baxa deyərdim.
Qarşımdakı uçurmdan
Qorxa-qorxa deyərdim:
– Ulduzlar parlarsa da
Daş-qaş şölələri tək,
Sanma nəhəng tənəyin
Büllur gilələri tək,
Bir-birindən ayrılmaz
Vəhdətdir ulduzlar da.
Yox! Adi bir görüşə
Həsretdir ulduzlar da.
Bəli! Ulduz-ulduza
Göz vursa da gecələr,
Görüşünə tamarzı
Qala-qala gecələr...
Həsretdən yana-yana
Yaşa dolar ulduzlar,
Boşluqda bir-birinə
Həyan olar ulduzlar.
Yaşayar... Bir ulduz yox,
Bir günəş inamıyla,
Haçansa, haradasa
Görüşmək məramıyla...

Mən yazıram:

Yadımdamı Savalanın
Zirvəsində gəzdiyimiz?
Odlu şəfəq içə-içə
Əsim-əsim əsdiyimiz?

Ayaqların soyuq şəhdə
Üşüyəndə deyindiyin,
Mənim qalın pencəyimi
Öz əyninə geyindiyin.
Sonra şəhli yanağımı
Nəfəsinlə qurutduğun,
Lalələrə baxa-baxa
Ocaqları unutduğun...
Əlvan güllər gözəllikdə
Bir-birilə yarışardı.
Gözlərində təbəssümlər
Ulduz-ulduz sayrışardı...
Ancaq o şux güllər üstə
Ayağımı qoymazdın sən.
Birini də öz yerindən
Qoparmağa qıymazdın sən.
Düşünərdin hər gülün də
Sevgilisi var yanında.
Çəmən üstə hicran qonsa
Yar ağlayar yar yanında...
Yaş dolu gül gözlərində
Çağlayanda təlatümlər,
Ulduz-ulduz sönüb gedər
Pardaxlanmış təbəssümlər...
Öz dərdini çəmən üstə
Yazmasa da qələm kimi,
Öz içindən yana-yana
Külə dönər Kərəm kimi...

Heyran-heyran baxardım mən
Sənin həssas ülfətinə.
Sonra özün gözlərimdə
Dönərdin gül surətinə...

Sən yazırsan:

Dedin harda olsam, gələrəm, inan,
Bəs niyə o gedən oldun, gəlmədin?
Dedin darda olsam, gələrəm, inan,
Yoxsa geri dönməz yoldun, gəlmədin.

Qaldım məhəbbətə möhtaclar kimi,
Niyyətim dağıldı taraclar kimi...
Sənsə rişə atan ağaclar kimi
De, harda bəhərə doldun, gəlmədin?

Mərhəmət ummadım buz ürəklərdən,
Keçdim gah sellərdən, gah şimşəklərdən...
Mənim sorağımı həm küləklərdən,
Həm də durnalardan aldın, gəlmədin.

Mən alışıb-yandım həsrət odunda,
Sən də nəğmə yazdın “hicran” – adında.
Sazını kökləyib nisgil notunda,
Araz qırağında çaldın, gəlmədin.

Gəl! Ömrüm mənzildir, eyvanı sənsən,
Ürəyim yalqızdır, həyanı sənsən.
Xəyalım gəmidir, limanı sənsən,
Sən harda bəs lövbər saldın, gəlmədin.

Saçıma rübabla dolu saz dedin,
Gətir, dik sinəmin üstədən as dedin,
Sənə gətirərəm güllü yaz dedin,
Bəlkə özün gül tək soldun, gəlmədin.

Mən yazıram:

Nə zaman ki, gözlərin
Çəməndə gülə baxdı,
Gülün yanaqlarından
Şeh deyil, gülab axdı.
Mən isə ayrılıqda
Baxdım güllü düzlərə,
Əlvida da demədim
Giley dolu gözlərə.
Qorxdum bəbəklərində
Alovlu şimşək çaxa,
Yanaqların boyunca
Gülab yox, leysan axa.
Baxtın əli sürüşüb
Düşdüsə kürəyimdən,
Yapışdım özümdən də
Vəfalı ürəyimdən...
Bildim mənim arxamca
Nə kimsə su atacaq,
Nə də yolumun üstə
Güllər bayraq tutacaq.
Yeridim... Zirvələşdim
Sel batan sıldırımında.
Buluddan salxım-salxım
Atılan ildırım da

Mənim yorğun üzümə
Dəydisə neçə kərə,
Qoymadım həsrət yüklü
Kürəyim dəysin yerə...
Sən bu geniş dünyanın
Gəzsən də harasında,
Körpü var, arzu ilə
Əməlin arasında.
Bu körpüdən uğurla
Keçənlər xoşbəxt olur,
Sonsuz körpülər üstə
İnsanlar yaşa dolur...

Sən yazırsan:

Haçan səni anıram
İntizar, dalğın, yalqız,
Göz yaşım kirpiyimdən
Süzülüb ulduz-ulduz.
Gündüzlər dəsmalımı,
Gecələr balıncımı
Yuyur... Apara bilmir
Başımın qaxıncını.
Deyirlər: – Harda qaldı
Bəs sevdiyin bu qədər?
Qaşsız üzük barmaqda
Parıldayarmı məgər?
Sevgi xəzinəsində
O qaşdır, sənsə üzük.
Vaxtından tez ağarar
Sığal görməyən hörük.

Axı sığal aparır
Hörüyə düşən dəni.
Yoxsa ki, bir qar qıza
Döndərər kədər səni.
Gəl daha, mən hicranın
Qarşısında çəpərəm,
Sən gəldiyin yollara
Göz yaşımı səpərəm.
Sənin ayaq basdığı
Yollarda toz olmasın.
Daşlar da çiçəkləsin,
Saçım tək boz olmasın!
Nə qədər ki mən səni
Görməmişəm yanımda,
Gərək elə ağlayam
Alovlanan canım da
Əriyib damla-damla
Göz yaşına çevrilə.
Bir damla daşa düşsə,
Daş özü də kövrələ.
Ulduz dolu kəhkəşan
Parlaya göz yaşım ilə,
Sən gələsən, mən çıxam
Qarşına dik başım ilə!

Mən yazıram:

Görürsən nə gələni, nə də gedən var,
Neçin dayanıbsan yolda, neçin sən?
Sənin ki arxanda ana Vətən var,
Niyə ağlayırsan için-için sən?

Qaranlıq içində ulduzlar saçıb
Çağlaya-çağlaya qaynayır yaşlar.
Yox! Yox! Bir-birinin dalınca qaçıb
Sanki qaçdı-tutdu oynayır yaşlar.

Göz yaşı nə bilsin səni atlı qəm
Qatıb qabağına qovduqca qovur.
Nə özü dayanır həsrət adlı qəm,
Nə səni durmağa qoyur bir hovur.

Yadında varmıdır bahar yaşında
Baharı gözlərdik həsrət içində.
Qartalları uçmuş qaya başında
Görüşə çıxardıq rıqqət içində!

Novruzun yağışı bərəkət kimi
Hopmamış torpağın dodaqlarına,
Kənd günəşlə dolu təbiət kimi
Köçərdi Savalan yaylaqlarına.

Biz də sevinərdik, biz də gülərdik
Arandan yaylağa köçmüşük deyə.
Bulaq-bulaq gülən düzdə gülərdik
Zirvədə qar suyu içmişik deyə.

Abidəyə dönən daş binəmizə
Köçən alaçıqlar qonşu olardı.
Könlümüz sığmazdı gen sinəmizə,
Sevginin havalı quşu olardı.

Haçan kəpənəyin dalınca qaçıb
Özün də uçardın kəpənək təki,
Elə bil əynində al güllər açıb
Donun allanardı biçənək təki.

Gəzib boz qayada, yaşıl düzdə mən,
Tapa bilməyəndə yaylaqda səni,
Ulduzlardan alıb iki göz də mən,
Bulaqda arardım, bulaqda səni!

Yanardı başımın üstə ürəyin,
Baxardım, doymazdım güllü çəməndən,
Sanardım ki, düşüb güllü örpəyin
Görüş yerimizdə qalıb dünəndən.

Neçə təzə nəğmə qazanardım mən
Bulağın tarının notları üstə.
Yorğansız-döşəksiz uzanardım mən
Çəməninin şəh düşmüş otları üstə.

Şirin yuxu olub, acı həsrət yox,
Ümidlə dolardın yorğun gözümə.
Mən elə yatardım, sanki zülmət yox,
Sənin qara saçın düşüb üzümə.

Sən əlvida deyib hər ötən ana,
Xəyalından həqiqət hörmürsən daha.
Həyatda görməyim qalsın bir yana,
Mənim yuxuma da girmirsən daha.

Yox! Yox! Üstümüzə gülməsin fəraq,
Sən min yuxuya da sığa bilməzsən.
Elə giribsən ki, könlümə ancaq,
Nə qədər çırpınsan, çıxa bilməzsən!

Şimşəkdən ələnen göz işığında
Dənizdə tufanı görməyə nə var?
Həssas o kəsdir ki, köz işığında
Könüldə tufanı görə bilər yar!

Məni bu dünyada sorğu-sualsız
Bir həsrət şairi elədi zaman.
Saçım ağardıqca doğma mahalsız,
Qar yox, ağ həsrətlər ələdi zaman.

Sənin gözlərinin bulaqlarından
Mən su içməyədim cahanda, gülüm,
Ayrılib ilhamın qaynaqlarından
Quruya bilərdim hicranda, gülüm!

Gərilmiş yarının çallanmış qaşu
Budağı qrovlu dağ kolları tək.
Yox! Ana Təbrizin hər addımbaşı
Oğlunu gözləyən boz yolları tək.

Kimisi şeirini yaylaqda yazır,
Sözündən şəh dolu gül ətri gəlir.
Kimisi şeirini otaqda yazır,
Sözündən sıgallı tel ətri gəlir.

Mən şeiri harada yazsam da ancaq
Sözümdən həsrətin qoxusu gəlir.
Sən məni qınama! Könlümə iraq
Əbədi ayrılıq qorxusu gəlir.

Günəş gündüz bir yol dönər ocağa,
Ulduz gecə bir yol alısa bilər.
Bəs dünyada hər an başdan-ayağa
Bir insan nə təhər qığılcım çilər?

Yox! Daim alovla çarpışan insan
Özü də alova çevrilsin gərək!
Köksünü şölələr döydüyü zaman
O da nəfəsini od bilsin gərək!

Mən də od aşıqı Səməndər kimi
Hər şeiri yazanda yanmışam, gülüm.
Yanğınlar fatehi mərd əsgər kimi
Yanmağı bir adət sanmışam, gülüm.

Qoy yanıma həsrətdə! Yanmasam düzü,
Sənəm mətinləşib Ərk ola bilməz.
Alovda yanmasa poladın özü,
Dünyada hər şeydən bərk ola bilməz!

Mən əgər həsrətlə yanıb-yazdığım
Kitabları yığsam ayağım altıda,
Bir zaman telindən bayraq asdığım
Günəş özü qalar bayrağım altıda.

Ancaq – Vüsal! – deyə bağırın dilim
Nə ipə, nə sapa yatmır ki, yatmır.
Havadada könlüm tək çırpınan əlim
Sahildən-sahilə çatmır ki, çatmır.

Çağlayan Arazı bölən dalğalar
Bil ki, həm şimaldır, həm də cənubdur.
Sahildən-sahilə gələn dalğalar
Həsrət yanğısıyla dolu məktubdur.

Duz yükü hər yükdən ağırdır deyən
Babamız acımış dilsiz ulağa.
Bəs niyə görməmiş özünü əyən
Həsrət yükü dağdır başdan-ayağa.

Həsrət qəm daşıyır toya, mağara,
İstəyir ümidin şamı qarala.
Özünün saçu yox, tükü ağara,
Özünün gözü yox, kökü sarala.

Haçan: – Vətən! – deyir sinəmdə rıqqət,
Qələm həsrət içir ilham dəryamdan.
Üzümü tanrımdan döndərrəm... Fəqət
Döndərə bilmərəm yazı masamdan.

Demirəm sığallı pardaxlarıyla
Masam bu dünyaya dürr saçasıdır.
Yox! Vətən nəğməli varaqlarıyla
Masam Vətənimin bir parçasıdır.

Bəli! Öz ünvanı, öz sorağıyla
Tanrım gümanımdan uzaqdır yenə.
Ancaq öz məcrası, öz qovşağıyla
Vətənim özümdən yaxındır mənə.

Sən yazırsan:

Ürək mummyasıyla bəlkə yüz il də
Köhnə xatirəni təzə-tər saxlar.
Canlı kamanında çaldığı teldə
Rübəblər gah gülər, gah da ki, ağlar.

Mənim yadımdadır şəh dolu otlar
Ayağımız altda xırçıldayardı.
Sənin dodağında bəstəsiz notlar
İnamlı-inamly pıçıldayardı:

– Aramızı kəssə hicranın dağı,
Sanma ki, Fərhad tək külüng çalmaram.
Mənim gözlərimin qarası-ağı,
Sənə çatmayınca aram olmaram!

Görürəm yenə də yanımdasan sən,
Diz-dizə, göz-gözə əyləşmişik biz.
Nə sən danışırısan qayada, nə mən,
Elə bil soyuqdan keyləşmişik biz.

Yox! Keyləşməmişik! Külək əl atıb
Örpəyi başımdan qapır qayada.
Aparır... Sən isə qan-tərə batıb
Dalınca qaçırsan payı-piyada.

Bəli! Külək qaçır, sən də qaçırsan,
Örpək uzaqlaşır bir xəyal kimi.
Sən birdən çəməndə qanad açırsan
Ov dalınca uçan bir qartal kimi.

Mənim örpəyimi rıqqət içində
Küləkdən alırsan öz əllərinlə.
Sonra qaya üstə şəfqət içində
Başıma salırsan öz əllərinlə.

İndi sən özün də, – ay külək! – deyə
Dilsiz örpəyimin dalınca qaçan!
– Mənsiz parçalanmış bir ürək – deyə
Haçan öz dalınca gəlibsən, haçan?

Mən yazıram:

Mən ki, səni izləyən
Kölgənə qısqanardım.
Dodağında titrəyən
“Bəlkə”nə qısqanardım.

Mən ki, səni baxdığım
Güzgüyə qısqanardım,
Ülfətində gecikən
Sevgiyə qısqanardım,
Səni belindən tutan
Əlinə qısqanardım,
Səni ağızından öpən
Dilinə qısqanardım,
Səni döşündə gəzən
Çiçəyə qısqanardım,
Səni könlünə dolan
Diləyə qısqanardım,
Səni dodağın dəyən
Bulağa qısqanardım,
Səni xəyalın qonan
Budağa qısqanardım,
Səni yaxanı açan
Küləyə qısqanardım,
Səni sinəndə yanan
Ürəyə qısqanardım.
Hanı o çağlar, hanı?
Sən hardasan, mən harda?
İllər keçdi... Saçlara
Çiçək də yağdı, qar da...
Bizsə xəbər tutmadıq
İllərin sürətindən,
Sən mənim qismətimdən,
Mən sənə qismətimdən.
Fəqət nisgillə duyduq
Həm sən, həm mən dünyada,
Sifəti qırış-qırış,
Saçı dən-dən dünyada,

Həyatda qocalsa da
Sevən insanın özü,
Könlündə cavan qalır
Yenə ilk sevgi, düzü.

Sən yazırsan:

Leysan başladımı, gümüş tozunu
Gümüş damlalarla yuyardı otlar.
Təşnə ehtirasla açıb ağzını
Sanma su içməkdən doyardı otlar.

Yolu parladıqca göyün dürrünün,
Külü də axardı ocaq yerinin...
Ağır başlarını biri-birinin
İslanmış çiyinə qoyardı otlar.

Sonra Günəş mehdə dalğalanardı,
Zümrüd yelləncəkdə yırgalanardı,
Yerin qulağında sırğalanardı,
Sanki sırğalara meyardı otlar.

Deyərdik indicə yeriyyəkdir,
Zirvədə qarı da bürüyəcəkdir,
Yam-yaşıl şamlar tək əriyyəkdir,
Bir yerdə bitməmiş... Səyyardı otlar.

Yorğun köçlər ilə dolanda yaylaq,
Üstündən keçəndə əziz bir qonaq,
Qıymazdı ayağı incisin, ancaq
Özünün başına qıyardı otlar.

Gecə ay doğanda baxardı göyə,
“– Ulduzlarımı çoxdur, yoxsa biz” – deyə...
Şeh dolu çəməndə göz döyə-döyə
Göydə ulduzları sayardı otlar.

Odlu sevgimizi biz gizlədərdik,
Görüşə çıxanda iz gizlədərdik,
Heç görməsin deyə göz gizlədərdik,
Titrək kölgəmizi duyardı otlar.

Ay özü dönəndə yoldaşımıza,
Ulduzlar qonanda göz-qaşımıza,
Tüstüyə boyanmış üst-başımıza
Yaylaq rayihəsi yayardı otlar.

Mən yazıram:

Yadımda deyərdim əlini ver əlimə,
“Qırxbulaq”dan su içib “Qatar qaya”ya qalxaq,
Zirvədə qarışanda sənın telin telimə,
Nəfəsin nəfəsimə... Durub arana baxaq!

Baxaq gözləri nurla dolu adamlarıyla
Düzlərdə ilğım-ilğım sayrısan Ərdəbilə,
Səyyar xəyalımızda nəhəng addımlarıyla
Çınarlı Kəhralana qarışan Ərdəbilə.

“Qatar qaya”nın üstə qalxardı əllərimiz
Əbədi məhəbbətə and içən bayraq kimi.
Buludun nəm saçında axardı əllərimiz
Bir gözəlin başından sürüşən daraq kimi.

Arzumuzun yazdığı sədaqət adlı dastan
Vüsaldan danışardı iki sevgili təki.
Bilməzdik əllərimiz ayrılacaq bir zaman
Gözü yaşlı Arazın iki sahili təki.

Sən yazırsan:

Neçə sərın nəfəsli
Şəffaf çaydan keçərdik,
Səninlə bulaqların
Buz suyundan içərdik,
Mən əksimi ağ suyun
Aynasında görərdim,
Sonra qara saçımı
Sümbül-sümbül hörərdim.
İndi saçımın əksi
Suya düşdüyü zaman,
Sanıram ki, ağ zanbaq
Açılır suda, inan!
Gərək xətri həmişə
Əziz ola sevginin.
İsməti büllurdan da
Təmiz ola sevginin.
Gündüzlər ürəyimdə
Təzə duyğu olursan!
Gecələr gözlərimdə
Şirin yuxu olursan.
Sən belə yaşayırsan
Mənəmlə səhər-axşam.
Belə yaşayacaqsan
Nə qədər ki, mən varam.
Əgər ölsəm, sən yenə
Dünyada qalacaqsan!
Məzarımın üstündə
Baş daşı olacaqsan!

Yox! Özüm də bilmirəm
Nələr danışır dilim.
Sən gəlib çıxmayınca
Haqqım yoxdur ki, ölüm.
Yox! Məzara nə sakın,
Nə də mehman olaram,
Yalnız sənin gəldiyin
Günə qurban olaram...

Mən yazıram:

De, necədir sevdalı gözəllərin sevgisi,
İlqarını danıbmı? Yoxsa hələ qalırımı?
De, necədir al-əlvan çiçəklərin sərgisi,
Quraqlıqda yanıbımı? Yoxsa hələ qalırımı?

De, zümrüd təpəsinə budaq-budaq qalxdığım,
Şehində yuyunduğum, yürüyündə axdığım,
Savalanın buludlu zirvəsinə baxdığım
Xan çinarlar sınıbmı? Yoxsa hələ qalırımı?

Gündüzlər sularından damla-damla içdiyim,
Gecələr damlalarda yanan şamla içdiyim,
Yarpaqlardan hördüyüm yaşıl camla içdiyim
Buz bulaqlar donubmu? Yoxsa hələ qalırımı?

Doğma səsləri altda şeir yazdığım quşlar,
Şaqraq nəğmələrinə qulaq asdığım quşlar,
Eh, qədrini bilməyib, daşa basdığım quşlar
Başqa yerə qonubmu? Yoxsa hələ qalırımı?

Sən yazırsan:

Demə ki, Günəşin yolu olsa da
Vüqarlı zirvəyə bulud yaraşır.
Ürəyi sözlərlə dolu olsa da
Həyalı sevgiyə sükut yaraşır.

Yox! Kim nahaq yerə düşür zillətə,
Günahlar içində bir günah olur.
Kim tək-tənha dözüür uzun həsrətə,
O da torpaq üstə bir allah olur.

Ay başı üstündə şölə çəksə də
Bir isti nəfəssiz yer də sərendir!
Dünya rübabını zilə çəksə də
Yenə də dolmayır gecə, dərinidir.

Bu dərin gecənin canına hopub
Sular nəğmə-nəğmə şırıldayırlar.
Qızıl kəhkəşandan ulduzlar qopub
Güllərin gözündə parıldayırlar.

Sən də şəhə batan ulduza dönüb
Bu gecə yuxuma qonubsan mənim.
Bəlkə də darıxan yalqıza dönüb
Gəlib gözlərimdə donubsan mənim.

Əlimi atıram. Qəhrəman kimi
Səni gözlərimdə qamarlayım mən.
Əlimi atıram... Mehriban kimi
Dağınq saçını tumarlayım mən.

Əlimi atıram... Tumarladığım
Bəs niyə, bəs niyə qırçın deyildir.
Gözümü açıram... Hamarladığım
Ağ güllü yorğandır, saçın deyildir.

Ancaq sən yuxuma gəldiyin üçün
Bilsən sənə necə minnətdaram mən!
Gözlərimə baxıb güldüyün üçün
Daha bədbəxt deyil, bəxtiyaram mən!

Kim deyir ki, yalnız sevinib-gülmək
İnsanın ömründə büsat deməkdir?
Bəlkə sevdiiylə bir yerdə ölmək
Özü də nisgilsiz həyat deməkdir.

Həsərin əlində yanan şamam mən,
Əriyib sönsəm də, sən salamat qal!
İstəsən dünyadan nəsə umam mən,
Sən bəxt günəşimə dön, salamat qal!

Yox! İnsan yaradır baxtı da, inan!
Məgər vergidən də baxtı olarmı?
Nə qədər arzuya çatmamış insan,
Özün də, ölməyə vaxtı olarmı?

Könlüm inlədikcə qırıq ney kimi,
Sanma ki, özüm də naxoş oluram,
Yox! Yox! Göz yaşımı odlu mey kimi
Səssiz içə-içə sərxoş oluram.

Göy yerə boylanar... Öz həsrətini
Büllur yağışlarla torpağa yazar.
Yollara dikilən göz həsrətini
Alovlı yaşlarla yanağa yazar...

Mən yazıram:

Dönüb uşaq oluram
Səni xatırlayanda.
Varaq-varaq oluram
Səni xatırlayanda.

Gəncləşirəm təzədən,
Keçirəm hər məzədən,
Su içirəm "Gözə"dən
Səni xatırlayanda.

Yamacda bağlar dinir,
Ətəkdə arxlar dinir,
Söz dolu çağlar dinir
Səni xatırlayanda.

Yoxuşlar enişlənir,
Cığırlar genişlənir,
Yağışlar gümüşlənir,
Səni xatırlayanda.

Həsərlər qrovlanır,
Sevgilər alovlanır,
Ömürlər girovlanır
Səni xatırlayanda.

Baş bulayır Ay mənə,
Gileylənir çay mənə,
Deyirəm ki, vay mənə
Səni xatırlayanda.

“Qatar qaya”nın üstdə
Buludlar dəstə-dəstə...
Könlüm oxuyur pəsdə
Səni xatırlayanda...

Zirvələr bayraqlanır,
Ulduzlar pardaxlanır,
İtənlər soraqlanır
Səni xatırlayanda.

Bir nəğməsiz bulağam,
Bir yarımçıq növrağam,
Həm yaxın, həm uzağam
Səni xatırlayanda.

Gah yolam, gah sərhədəm,
Gah fəvqəm, gah həsədəm,
Gah mərdəm, gah namərdəm
Səni xatırlayanda...

Sən yazırsan:

Göydə tumurcuqdur hələ ulduzlar
Böyüyə-böyüyə yarpaqlanmayıb.
Nəhəng bir salxımda gilə ulduzlar
Sayrışa-sayrışa pardaxlanmayıb.

Bu dünya təşnədir, azadlıq şərbət,
Hamı istəyir ki, doyunca içə.
Azadlıq şərbətdir, uğrunda fəqət
Çoxu istəmir ki, canından keçə.

Ürəkdə müqəddəs hisslər olmasa
Biganə insan da kövrələ bilməz.
Yaxşılar içində pislər olmasa,
Yaxşılar timsala çevrilə bilməz.

Döyüş tərənəli, hücum süngülü
Vətən azadlıqdan asılı qalıb.
Hicran yağışında boynu bükülü
Vüsal da sabaha qısılı qalıb.

Sevgilim! Bir nemət varmı insanda
Ömürdən daha da hikmətli olsun?
Ömrü elə şeyə ver ki, cahanda
Ömürdən daha da qiymətli olsun!

Sənin nəğməni ilə alışdıqca mən,
Sazlaşdı, neyləşdi, udlaşdı kənd də.
Sənin sorağında dolaşdıqca mən,
Sanki gözlərimdə yadlaşdı kənd də.

Nəşərinin səsi gənclik vaxtımın
Sevgi nəğməsinin şırıltısıdır!
Ancaq büllurları nakam baxtımın
Sıman güzgüsünün qırıntısıdır...

Hər ulduz bir nöqtə olur sözümə,
Yatıram, danışa dili yuxumun.
Yaşları qabaran əkiz gözümə
Bəlkə sığal çəkə əli yuxunun.

Ancaq yuxuda da tikanlı yollar
Gözümü dalayır sazaqlar kimi.
Uzanıb getdikcə dumanlı yollar,
Yaxınlar görünür uzaqlar kimi.

Qayıt kəndimizə sən bu yaz başı
Yolunu gözləyir öz ana kəndin,
Almas deyildirsə torpağı-daşı,
Suyu həm rübabdır, həm ayna kəndin.

Kim deyir, divarı sarı samanla
Suvanmış daxmalar hikməti boğur?
Yox! Bu daxmalarda hökmü-zamanla
Qızıldan qiymətli kəlamlar doğur...

Mehdən qadınların üzü allanar,
Hələ mərd kişilər, igid kişilər...
Qalın qaşlarından qrov sallanar,
Enli bıçlarında duman eşilər...

Haçan ki, gül qonaq, bülbül nəğməkar,
Bağ yaşıl süfrəli ziyafət olar,
Kim gəzməyə çıxsın, əlvən çəmənzar
Dünyada ən zəngin səyahət olar!

Budaqda ağaran xırda qönçələr
Uşaq dişlərinə bənzəyər bağda.
Yel əssə nə qopar, nə də incələr,
Baharın özünü bəzəyər bağda.

Yaşıl yarpaqların yanaqlarından
Yaşıl işıq düşər almalar üstə.
Sanki zümrüd qəsrin çiraqlarından
Zümrüd səpələnər çalmalar üstə.

Yol üstə bir əlvən ağac ki, parlar
Kəndin alovlanan fəcri kimidir.
Zümrüdlər içində qızaran narlar
Yaqutlarla dolu mücrü kimidir.

İstəsən dağa qalx! Bəlkə ürəyin
Duysun ki, dağ yaşıl, dumansa ağdır!
Sanki həm zirvənin, həm də ətəyin
Yarısı dumandır, yarısı dağdır...

Odlu nəfəsilə qarsaraq tamam
Gülləri gah qırar, gah biçər şimşək,
Ancaq şehlə dolu çəməndə şam-şam
Yanan lələlərdən yan keçər şimşək.

Şimşəyə nə fərqi, önünə çıxan
İstər lələ ola, istər gül ola?
Yox! Yox! O qorxur ki, zirvəyə qalxan
Lələ yangınında özü kül ola!

Şimşək sevgiləri faş edər deyər
Gənclər də o gecə görüşə çıxmaz.
Qanadlar qırılar, baş gedər deyər
Dağlar da şimşəklə döyüşə çıxmaz.

Sinəm donmasaydı, zirvədə yatıb
Gülün nəfəsini udardım gecə.
Ovcum yanmasaydı əlimi atıb
Şimşəyin özünü tutardım gecə.

Alovu daha da gur olsun deyər
Yanan tündirlərə atardım onu.
Gecə başdan-başa nur olsun deyər
Narın ulduzlara qatardım onu.

Bəlkə gecə gəldin, kim bilir, sən də
Vüsəl xəyalında, hicran qolunda...
Pardaxlı ulduzlar qonanda kəndə
Çıraqlar olardı sənə yolun da...

Yox! Təki sən qayıt! Öz ürəyimi
Günəşə döndərrəm başının üstə.
Özüm oxuyaram öz diləyimi
Sənin misralanmış qaşının üstə...

Deyirlər od-alov saçsa da, məgər
Bir dəfə düşübmü gün qar altına?
Sən məni sıxmasan köksünə əgər,
Razıyam sığınam lap qaraltına.

Bahar şəhsiz olmaz, payız qrovsuz,
Sünbül dənsiz olmaz, insan ruzusuz,
Ay haləsiz olmaz, günəş alovsuz,
Yol mənzilsiz olmaz, ürək arzusuz.

Özüm çırpınsam da həsrət içində,
Sənə dinc görüşlər dilərəm ancaq.
Mən də nisgilimi rıqqət içində
Sənin uğurunla silərəm ancaq.

Mən yazıram:

Ürək dilə gəlib sinəmdə axşam
Sanma coşğun ilham ucuzdur deyir.
Sahilsiz ümməna dönsə də ilham
Əsəri olmasa sonsuzdur deyir.

Sayıran ulduzlar sarı şamama,
Fəqət yarı nurdur, yarı şamama...
Yerin naxış-naxış barı şamama,
Göydə çil-çil Aya qarpızdır deyir.

Bulaq nakam qızıdır, göz yaşı da su,
Bulaq ağ şişədir, can quşu da su,
Bulaq xəzinədir, daş-qaş da su,
Gülü yaxasında yarpızdır deyir...

O kimdir xoş sözlü, sevən ürəkli,
Donu ağ, qırmızı, sarı çiçəkli...
Bəlkə qız deyildir, əlvan lələkli,
Bahar tərəvətli tovuzdur deyir.

Gözəllik nəğmədir, tərənnüm dolu,
Ürək bir ümmandır, təlatüm dolu,
O nədir mehriban təbəssüm dolu
Qönçədir, yoxsa ki, ağızdır deyir.

Gözlər, ala gözlər könül yaxsa da,
Bəzən parlarsa da, bəzən axsa da,
Qara qaşlar altdan qoşa baxsa da,
Aşiqi yoxdursa, yalqızdır deyir.

Könüllər gözlərdən dəf olunmamış,
Çox da az nəğməylə vəsf olunmamış,
Hələ sirli gözlər kəşf olunmamış
Bir cüt hikmət dolu ulduzdur deyir.

İgiddir qayğılar daşıyan insan,
Qartal arzusuna aşıyan insan,
Ancaq məhəbbətsiz yaşayan insan
Dağ boyda olsa da, cılızdır deyir.

Dünən birnəfəsə aşdığım dağlar,
Qaynar ilhamımla daşdığım dağlar,
Bu gün ətəyində çaşdığım dağlar
Ömrün çəmənində payızdır deyir.

Lakin – Zirvə! – deyə xəyal dil açır,
Qoşa qanadını göydə yel açır...
Sənət gülşənində qönçə gül açır,
Hələ pardağında novruzdur deyir.

Addımla! Sinəndə yansın od-alov,
Saçında qar yatsın, qaşında qrov...
Arzular şələdir, uğurlar girov,
Qismət yazılmamış kağızdır deyir.

Sən yazırsan:

Deyirlər yalqızlaşar
Ümidsiz yaşayanlar.
Deyirlər cılızlaşar
Ümidsiz yaşayanlar.

Bir damlanı göl sanar,
Bir ləhzəni il sanar,
Bir keçini kəl sanar,
Ümidsiz yaşayanlar.

Yer ürək, yollar damar,
Hansına ümid damar?
Günəşə də göz yumar
Ümidsiz yaşayanlar.

Yox! Ümid yalan deyil,
Qımında qalan deyil!
Haqqımı alan deyil
Ümidsiz yaşayanlar.

Ümid daim çarpışar,
Uğurlarla tapışar...
Ətəyindən yapışar
Ümidsiz yaşayanlar.

Dönər əriyən şama,
Yanıb qurtarmaz amma,
Ümidlə çatar kama
Ümidsiz yaşayanlar...

Mən yazıram:

Pəncərə dalında yağışın suyu
Mirvari-mirvari düzülüb axır...
Mənə elə gəlir şüşələr boyu
Sənin göz yaşların süzülüb axır.

Məndən bir nəfər də küsməsin deyə
Könlünü almışam inciklərin də.
Gözümün işığı, bəs sənin niyə
Yaşlar gilələnin kirpiklərində?

Dolub gözlərinin bulaqlarına
Şimşəkmi alışı-alışı çıxan?
Bəlkə avazımış yanaqlarına
Göz yaşları deyil, hicrandır axan?

Çox da qanlar deyil, göllər salanlar
Yaşlardır buludlu üzündə sənin.
Yanğısından bilər həssas olanlar
Ürəyin ağlayır gözündə sənin.

Gözlərin dənizdən dərinidir, ey yar,
Dalğalar üstündən aşır ki, səddin...
Bəlkə gözlərində burulğanlar var,
Düşmək çox asandır, çıxmaq çox çətin.

Əlin, şümşad əlin sirli daraq tək
Tərli pəncərəni darayır, gülüm!
Yağış altda yanan qoşa çırağ tək
Gözlərin tək məni arayır, gülüm!

Tərli pəncərəni darasın, fəqət,
Saçına dəyməsin əlin, amandır!
Axı sevgi dolu ümidim, afət,
Telindən asılıb neçə zamandır.

Ah! Sənin başında tumarlanmamış,
Telini qoparsa əlin yel kimi,
Mənim ürəyimdə nobarlanmamış,
Ümidim qırılıb-düşər tel kimi.

Tale ülkərini gözündə böl ki,
Bir parçası sənsən, bir parçası mən.
İlhamla yazılmış hər beytin bil ki,
Bir misrası sənsən, bir misrası mən!

Bəs nədən sevgimiz bölünmüş pay tək,
Bir nisgili sənsən, bir nisgili mən?
Aramızdan axır sevgimiz çay tək,
Bir sahili sənsən, bir sahili mən!

Bir quşa bənzəsə sevgimiz əgər,
Bir qanadı sənsən, bir qanadı mən!
O uçmaq istəsə vüsala qədər
Bir muradı sənsən, bir muradı mən!

Elə dəyişib ki, həsrətin məni
Görsən tanımazsan əzizim, daha,
Elə talayıb ki xiffətin məni,
Bəlkə tanımadı Təbrizim daha.

Hicran muğamatın Günəş yangılı
Yetim segahına döndərib məni.
Yer üstə gözləri Vətən qayğılı,
Həsrət allahına döndərib məni.

Asan yaransaydı hər gözəl nemət,
Dünyada bu qədər şirin olmazdı.
Dağ tək qalxmasaydı sinədə həsrət,
Vüsəlın mənası dərin olmazdı.

Azadlıq, təntənə, uğur, dəbdəbə
Özləri gəlsəydi əlvən paltarda,
Nə döyüş, nə hücum, nə də qələbə
Bayraq qaldırmazdı neçə diyarda.

Vüsəl da bayraqdır! Önündə əyil,
Əyil ki, vüqarla ayağa qalxaq!
O doğma bayrağı özgəsi deyil,
Özümüz hicranın fəvqünə taxaq!

1985.

HƏYAT YOLU

*Toxum buta əvəzi,
Şagird usta əvəzi,
Qız ana timsalıdır,
Oğul ata əvəzi!*

Oğlum! Baban əbədi
Yumanda gözlərini,
Nənənə söyləyəndə
Sonuncu sözlərini,
Qara matəm sükutu
Buzlamışdır otaqda.
Mən qızılça içində
Yanmışam bir bucaqda.
Nə anamın öpüşü
Alışmışdır üzümdə,
Nə bibimin nəfəsi
İslanmışdır gözümdə.
Yox! Yataqda sönəndə
Bir evin ümid şamı,
Məni atıb, babanın
Halına yanıb hamı.
Övladı odlu misə
Döndərsə də qızılça,
Atanın son nəfəsi
Qiymətlidir qızılca.
Mən başa düşməsəm də
Bu dərdin siqlətini,
Sanki duya bilmişəm
Yetimlik möhnətini.

Ağlamışam... axdıqca
Gözlərimin yaşları,
Alovuyla yandırıb
Buz naxışlı daşları.
Daş ürəkli fələksə
Baxmamışdır üzümə.
Ağlamışam atama,
Ağlamışam özümə...
Atasız dil açmışam,
Fələklə əlbəyaxa.
Baharsız gül açmışam
Fələklə əlbəyaxa.
Günü-günə qatmışam
Fələklə əlbəyaxa.
Boya-başa çatmışam
Fələklə əlbəyaxa.
İnadkara dönmüşəm
Fələklə əlbəyaxa.
Nəğməkarə dönmüşəm
Fələklə əlbəyaxa.
Füzulinin başına
Daşlar yağdırdı fələk,
Mənim tərəmə isə
Şimşək ələdi, şimşək!
Atansa nə ah çəkib,
Nə göz yaşı axıtdı,
Baxışıyla fələyin
Tifaqını dağıtdı.
Bəli! Mübarizədə
Keçdi hər anım mənim.
Neçə-neçə döyüşdə
Bərkidi canım mənim.

Deyirlər ki, yetimin
Könlü murazlı olur.
Fəqət uca göy altda
Başı qapazlı olur.
Mən çiynimdə qaldırdım
Qayanı da, dağı da.
Nəfəsimlə əritdim
Fil xortumlu tankı da.
Oğlum! Mən partiyaya
Daxil olduğum zaman,
Təzəcə tərləyirdi
Bığımın yeri, inan.
Min bəla çəkmişdisə
Həyatda başım mənim,
Yeni tamam olurdu
İyirmi yaşım mənim.
Yaşlı bir mücahidin
Məslək zəmanətilə,
Ata dəyanətilə,
Övlad məhəbbətilə
“Tudə” təxəllüsünü
Xalq özü verdi mənə!
Mərd fədai olmağı
Məsləhət gördü mənə.
Kürsüləşdi dağımız,
Səngərləşdi dərəmiş,
Yüzünün görmədiyi
İşi gördü hərəmiş.
Bir şair dedi tanrım
Gözəllikdi, gözəldi.
Mənim allahım isə
Məslək, zəhmət, əməldi...

Cəbhələrdə alova
Tunc sinəmi gərəndə,
Güllələrin ağzına
Tərəddüdü verəndə,
Qətiyyəti axşamdan
Səhərə saxladım mən.
Döyüşlərdə sonuncu
Zəfərə saxladım mən.
Tərəddüdün gözünə
Dik baxan riskin özü,
Şəstlə qəhrəmanlığa
Gedən yol olur düzü...
Titrəmədi dizlərim,
Hara düşdü izlərim,
Alov dolu sözlərim
Kəskindən kəskin oldu.

İnqilabın şəfəqi
Qızardanda üfükü,
Şeirimin vərəqi
Əngindən əngin oldu.

Düşmən gücümü duydu,
Silahı yerə qoydu.
Bildi könlümdə toydu,
Miskindən miskin oldu.
Nota salıb illəri,
Vəsf etdikcə elləri,
Ürəyimin telləri
Gərgindən gərgin oldu.

Sənətin dəfinəsi,
İlhamın xəzinəsi,
Qələmin təntənəsi
Zəngindən zəngin oldu.

Sınandıqca ilqarım,
Güllər açdı baharım,
Əzəmətim, vüqarım
Səngindən səngin oldu.
İnqilabda keçsəm də
Min oddan, min əzabdan,
Bir şəxsi mənfəət də
Ummadım inqilabdan...
Mən gənclik illərimi
Qorumadım daş-qaş tək.
Yox, oğlum! Səxavətlə
Səpələdim şabaş tək.
Hər mötəbər addımlı
Uğurun da başına,
Hər ümidlə yönələn
Cığırın da başına.
Cığırlarsa uzandı
Pillə sıraları tək.
Ümid tərənnümçüsü
Şeir misraları tək...
Tufanlı zirvədəki
Ümidlə bitişmədi.
Öz könlüm istəyəne
Öz əlim yetişmədi.

Bir atalar məsəli
Hələ yaşayır ellə.
Od yanmayanda yanmır,
Ya ətəklə, ya yellə.
Sən gənclik illərini
Elə xərclə ki, bala,
O nadir nemətlərdən
Bir az da qalsın dala!
Çox da bahar gəncliyin
Çiçək-çiçəkdir oğlum,
Ana yurda həmişə
Qüdrət gərəkdir oğlum!
Sən Vətən havasını
Uda-uda gəzmisən.
Ananın ətəyindən
Tuta-tuta gəzmisən.
Yaylaq mehi aranın
Çiçəyindən başlanır.
Zirvə yolu ananın
Ətəyindən başlanır.
Mən anadan yazanda
İlhamım zənginləşir,
Ürəyim genişlənir,
Xəyalım ənginləşir.
O elə bir rəssamdır
Yaz gülür baxçasında.
Yerin-göyün rəngləri
Toplanıb fırçasında.

İlhamla yaratdığı
Nə dağ, nə düz əksidir,
Yox! Aranlı-yaylaqlı
Dünyanın öz əksidir...
Qönçələr çiçəklərin,
Diləklər əməllərin,
Nəsimlər küləklərin,
Tonqallar məşəllərin,
Qayalar ətəklərin,
Bulaqlar qətrələrin,
Çəmənələr pətəklərin,
Şəfəqlər zərrələrin,
Ocaqlar alovların,
Qəndillər şölələrin,
Ayazlar qırovların,
Şölələr halələrin,
Zamanlar fəsillərin,
Dastanlar misraların,
Səfərlər mənzillərin,
Dəstələr sıraların,
Şəhərlər meydanların,
Zəncirlər halqaların,
Qəzəblər üsyanların,
Dənizlər dalğaların,
Notlar təranələrin,
Buludlar leysanların,
Anasıdır! Yaşayır
Zəhnində insanların!

Atalar qəmlənəndə
Od qoyur qəlyanına.
Dərdlərini püfləyir
Qəlyanın dumanına...
Tüstünün arxasınca
Baxır ah çəkə-çəkə...
Dərdlərlə dolu köksü
Bir az boşala bəlkə.
Atalar səbrlidir
Dözümlü cahan kimi.
Dərdi içinə salıb
Çalxalar ümman kimi.
Dərd onu, o da dərdi
Əridər asta-asta,
İstəməz dərd yük ola
Nə tanışa, nə dosta.
Sən yaxşı bax ananın
Yorulan gözlərinə!
Çəşmələri bulanıb,
Durulan gözlərinə!
O həyat dolu gözlər
Qoşa alboma bənzər,
Əlvan varaqlarını
Ana əlləri bəzər!
Orda yaşayır hələ
Sənin uşaqlığın da,
Sənin məsumluğun da,
Sənin şıltaqlığın da...

Ağaclar bağlarındır,
Dalğalar deryaların,
Göydə ay ulduzların,
Yerdə dağ qayaların
Keşiyində dayanır
Mehriban ana kimi.
Laylalar qatarlanır
Havada durna kimi...
Sənin doğma anan da
Durubdur keşiyində.
Sən narahat yatanda
Öz yumşaq beşiyində,
O həzin laylasıyla
Üzərinə çökübdür,
Yuxunu gözlərindən
Gözlərinə tökübdür.
Almaslar səpiləndə
Dan yerinin tacına,
Qrov düşüb ananın
Qara ipək saçına...
Gündüzlər qımışmısan,
O sənə süd veribdir.
Gecələr ağlamısan,
O yenə süd veribdir.
O süddə ağıl da var,
Hünər də, qüdsiyyət də!
O süddə dözümlü də var,
İlqar da, məhəbbət də!

Sən həyatı əmibsən
Ananın döşlərindən.
Beşiyinin başında
Yananın döşlərindən.
Niyə mərd oğulların
Vətəndə üzü ağdır?
Anasından əmdiyi
Halal süd özü ağdır.
Niyə nəcib qızların
Mehribandır ülfəti?
Anasından öyrənib
İnsanlara hörməti!
Oğlum! Sənin anan da
Sizə bir məktəb oldu!
O mərd qadına əmək,
Ən böyük mətləb oldu!
O dincliyi uşaqlar
Rahatlananda tapdı.
Bir-birinin dalınca
Qanadlananda tapdı!
Gülüşünü mehrinin
Təcəssümündə gördüm.
Sizin dodağınızın
Təbəssümündə gördüm!
Hanı o şəvə tellər?
Sizin tellərinizdə!
Hanı o yumşaq əllər?
Sizin əllərinizdə!

Hanı o nurlu gözlər?
Sizin gözlərinizdə!
Hanı o füsunkar üz?
Sizin üzlərinizdə!
Bəli! O sizə verdi
Bütün təravətini.
Bəs nəyi əsirgədi?
Yalnız əziyyətini!
Sandı siz böyüyəndə
Azalacaq zəhməti.
Unutduğu dincliklə
Çoxalacaq ülfəti!
Yox! Yox! Siz böyüdükcə
Duyğunuz da böyüdü.
Xəyalda şaxələnen
Qayğımız da böyüdü...
Qulaq as könlümdəki
Kövrək duyğuya indi.
Anan özü möhtacdır
Böyük qayğıya indi!
Quş xəyallı insanın
Yumruq boyda ürəyi,
Bir duyğuya sığdırar
Neçə-neçə diləyi.
O min zəfər axtarar
Bir işıqlı muradda.
Oğlum! Kim deyə bilər
Keşməkeşli həyatda

İnsan yaşa dolanda
Gənclikdən uzaqlaşır,
Yox! Kövrələ-kövrələ
Daha da uşaqlaşır.
Məhəbbətinlə isit
Ana dünyasını sən!
Qayğınla qazan ana
Xeyir-duasını sən!
Bil ki, o zirvədəki
Mənzilin kandarıdır.
Qapının dəstəyidir,
Kilidin açarıdır...
Deyirlər ki, nədənsə
Sonbeşik əziz olur.
Bir çeşməlik suyuyla
Sahilsiz dəniz olur.
Sən dörd övlad içində
Mənim son beşiyimsən.
Arzumsan, ilhamımsan,
Evimsən, eşiyimsən.
Yox! Ən kiçik yaşınla
Ən böyük əsərimсэн.
Ömrümün qürubunda
Açılan səhərimсэн.
Mən çoxdan neçə-neçə
İmtahandan çıxsam da,
Dünyamıza müəllim
Gözlərilə baxsam da,

Səninlə bir, təzədən
İnstituta girmişəm,
Müəllimlər önündə
İmtahan da vermişəm.
Bəli! Həycanla sənin
Yoluna göz dikmişəm.
Tələş da keçirmişəm,
İntizar da çəkmişəm!
Övladının uğrunda
Ölümə gedir ata.
Özün ata olanda
Bilərsən nədir ata!
Sən nə baba görübsən,
Nədə ki, nənə, oğlum!
Elə bil onlar səni
Tapşırıb mənə, oğlum!
Gərək sənə həm ata,
Həm də ki, baba olam,
Arxanda böyük nəsil,
Möhtəşəm oba olam.
Axı mənim qohumum,
Əqrəbam o taydadır.
Bir kəndə sığışmayan
El-obam o taydadır.
Göz işləməz diyardır
Doğma yurd, ana torpaq.
Mənim ilk ünvanımsa
Savalan, Çanaxbulaq!

Ancaq ki, sən mənimlə
Öyündüyün zamanda,
Çalış! Mən də səninlə
Fəxr eləyim cahanda.
Yaxşı saxla yadında,
Bizim qadir həyatda,
Adi həyat da doğur,
Qeyri-adi həyat da!
Sənə kim deyər yanıb
Aləmə işıq salma!
Yan, fəqət həmişə yan,
Alovlanıb kül olma!
Qaynar olma! Qaynarlıq
Ya gözə gələr oğlum,
Ya da daşıb uçuma
Tökülə bilər oğlum!
İnsan ömrü dünyada
İllərlə addım atır.
Özünü ləyaqətlə
Xalqın ömrünə qatır.
Deyirlər ki, at mıxı
Yerdən çıxarsa əgər,
Bir yol yerə dəyəndə,
On yol özünə dəyər.
İnsan da qəribədir,
Qızanda ocaq kimi,
Öz qəzəbi özünü
Doğrayır bıçaq kimi.

Çılğınlıqla müdriklik
Başqa-başqa xislətdir.
Biri yanar duyğudur,
Biri zəngin hikmətdir.
Çılğınlıq nə? Baharda
Bərəkət dolu leysan!
Müdriklik nə? Payızda
Mirvari dolu ümman!
Demə ki, bu dünyada
Nə görmüşəm hələ mən.
Güzgüdə hər baxanda
Başımdakı telə mən,
Görürəm ki, gah üçü,
Gah da ki, beşi ağdır.
Yox! Yox! De ki zamanın
Özünün işi ağdır.
Bir iş görmək istəsən
Təmkinlə, nizamla gör!
Ümidinin günəşi
Alovlu ilhamla gör!
Darıxma! Darıxanlar
Tələsəndə darıxır.
Onsuz da keşməkeşli
Dünyamız da darıxır.
Raketlər dünyamızın
Başına qaxıncıdır.
Sinəsinə sancılmış
Müasir qılınclardır.

Ucuyla dünyamızın
Narahat sinəsində,
Neçə-neçə arzunu
Gömmüşdür binəsində.
Dünyamız sıxıldıqca
Sıx raketlər içində,
Darıxır qonşuları
Planetlər içində...
Hər şey üstə dostunla
Aranı kəsmə, oğlum!
Tanışından incimə,
Dostundan küsmə, oğlum!
Uşaqılıqda dərədə,
Təpədə dolaşardım,
Nə zaman yerli-yersiz
Dostumla dalaşardım,
Məni nə danlayardı,
Nə də döyərdi nənəm.
Öyüd dolu səs ilə
Belə deyərdi nənəm!
Arazı da, Kürü də
Zibilləsən əgər sən,
Bir içimlik təmiz su
Taparsanmı məgər sən?
Fəqət dostun arxanda
Dayansa da dağ kimi,
Sən özün bəhərli ol
Ətir dolu bağ kimi.

Dostun nə şöhrətinə,
Nə də sözünə güvən!
Dost sağ olsun özüyçün,
Sən də özünə güvən!
Hansı dostu uzaqdan
Çağırısan da imdada,
Özünə ən yaxın dost
Sən özünsən dünyada.
Unutma ki, sadəlik
Zinətidir hər ömrün.
Mütəliyə dönəndə
Dəhşətidir hər ömrün.
Sanma bütün insanlar
Elə həməən həməndir.
Yox! Sənə dost desə də,
Düşməən elə düşməndir.
Vay o gündən ki, dost da
Çevrilib düşməən ola.
Bu doğma yurd sənə də,
Ona da Vətən ola!
Demə ki, insanlarda
Nə çoxdur geniş oda?
Hamının bir evi var,
Yalnız Vətəndir o da!
Oğlum! Hər məhəbbətin
Dünyada bir səddi var.
Vətən məhəbbətinin
Nə həcmi, nə həddi var!

Sərkərdə bir döyüşdə
Neçə səngər aldırar,
O Vətəni qaldırar,
Vətən onu qaldırar.
Döyüşçü bir hücumda
Neçə bayraq saldırar,
O Vətəni qaldırar,
Vətən onu qaldırar.
Nəğməkar bir qələmlə
Neçə varaq doldurar,
O Vətəni qaldırar,
Vətən onu qaldırar.
Bəstəkar bir rübabda
Neçə hava çaldırar,
O Vətəni qaldırar,
Vətən onu qaldırar.
Nöqsansız nə insanlar,
Nə də əməllər olur.
Yox! Yox! Oğlum! Nöqsansız
Yalnız heykəllər olur.
Fəqət doğma xalqını
Sevməyən nankor insan,
Başqa xalqa hörmət də
Bəsləyə bilməz, inan!
Nə gətirir insana
İki əlli təbiət?
Bir əlində bərəkət,
Bir əlində fəlakət!

Kimin ki, bu dünyada
Başı qeylü-qaldadır,
O dünyanı aldadır,
Dünya onu aldadır!
Gözəl sifət olsa da
Ünsiyyətdə zəriflik,
Davam gətirə bilməz
Mətanətdə zəriflik.
Bəli! Təkcə zəriflik
İnsanlığa hədd deyil.
Bu incə təbiətin
Qanunları sərt deyil?
Gül nəfəsli həyatda
Çiyində daş şələdir.
Quzulaşan insanı
Yoxuşlarda mələdir.
Nənəm hər zülmə qarşı
Yumruğunu düyərdi.
Niyə murdar əskiyə
Od düşməyir deyərdi.
Fəqət büllur şəbnəmdə
Yuyunan bir çiçəyi
Budaqda yaralayır
Xəfif bahar küləyi.
Ədaləti o yerdə
Ağlamaq tutur ancaq.
Haqlıların haqqını
Haqsızlar udur ancaq.

Sevinc təlatümünə
Dözməyə nə var? İnsan
Ya coşğun dəniz olar,
Ya da şimşəkli leysan!
Kədər təlatümünə
Dözməyə bu cahanda
Gərək cahan boyda da
Vüqar ola insanda!
Bu narahat dünyada
Hansı insan xoşbəxtdir,
Sanmasın gözlərində
Bütün cahan xoşbəxtidir.
Hər kəsin bir dərdi var,
Bu bəllidir dünyada
– Dərdim vardır! – deyənə
Təsəllidir dünya da.
İnsan haray eşitsə,
Köməyə yetməlidir.
Başqa insanları da
O xoşbəxt etməlidir.
Bəli! Yalnız qayğıyla
Duyğular nizamlanar.
Əsil xoşbəxtliyin də
Dastanı tamamlanar!
Dünyada yaxşı adam
Sevincindən ağlayar.
Pis adamın göz yaş
Paxıllıqdan çağlayar.

Ətri duyulmayana
Gül deməzlər deyiblər.
Ağlamayan uşağa
Süd verməzlər deyiblər.
Yansan da qadınların
Göz yaşı çağlayanda,
Daha dəhşətli olur
Kişilər ağlayanda.
Kişilərin gözüylə
Mətanət də ağlayır,
İqtidar da ağlayır,
Dəyanət də ağlayır...
Kimin ki səadəti
Çevrilir göz yaşına,
Səpələnir Vətənin
Torpağına, daşına.
Yol ayrıcında nə sə
İzləyir səhər-axşam.
Yox! Tale baharını
Gözləyir səhər-axşam.
Göz yaşına qarışa
Vətənin bərəkəti.
Bir insanın təzədən
Göyərə səadəti.
Tale nədir? Sabaha
Gedən insan cığır!
Kimisinin əvvəli,
Kimisinin axırı!
O cığır da, sevinc də,
Kədər də, uçan quşdur.
Əvvəldə gülməkdənsə,
Axırda gülmək xoşdur.

Qəribədir, haçan ki
Dövran özü xoş gəlir,
İnsanın da insana
Acı sözü xoş gəlir.
İnsan insan uğrunda
Əldən-ayaqdan gedir.
Biganəlik, ayrılıq
Sanki uzaqdan gedir.
Eh, haçan ki dövranın
Özü də yaman olur,
Təbəssümlü insanın
Üzü də yaman olur.
Qısqanır süfrəsində
Bir yavan loxmaya da.
Yanan ürək soyuyub
Yadlaşır doğmaya da.
Demə ki etibardan
Mənə söz açan adam,
Özü niyə həyatda
Etibarsızdır tamam.
Zənn etmə ki etibar
Qanadlı sözdə olur.
Yox! Qeyrətli ürəkdə,
Diqqətli gözdə olur.
Bir fərəhi qıymasın
Dərdli qəlbə əgər sən,
Onda fərəhli qəlbə
Vermə min dərd-kədər sən.
Bir dağı parçalamaq
Hünərdir, cəsərdir.
Bir qəlbi sındırmaqsa
Günahdır, cinayətdir.

Yaxşılığı qranit
Qayaya atsan əgər,
O elə göyərər ki,
Qalxıb buluda dəyər...
Harda taleyin şamı
Yanırsa şölə-şölə,
Gözünün isti yaşı
Axırsa gilə-gilə,
Özünü oda çırpın
Pərvanədir məhəbbət.
Gah ağıllı, gah da ki,
Divanədir məhəbbət.
Görsən bir ismətli qız
Çıxıbdır uğuruna,
Sən qürurlu gözəlin
Toxunma qüruruna...
Qıyma məğrur ülviyyət
Əyilə qabağında,
Məhəbbət dilə gəlsin
Sənin öz dodağında.
Məhəbbətin önündə
Əyil də sən, sən də sən,
İnan ki, alçalmazsan,
Ucalarsan onda sən!
İlk sevgi həm müqəddəs,
Həm də yeganə olur,
Dünyada həm həqiqət,
Həm də əfsanə olur.
Sevəndə sədaqətlə
Birini sev dünyada.
Onsuz nə ailə var,
Nə də ki, ev dünyada.

Bir neçə yar sevənin
Bircə yarı da olmaz!
Dünyada güvəndiyi
Könül varı da olmaz!
Unutma! Məmləkətdə
Xalq külfətdən başlanır.
Vəhdətə arxalan ki,
Güc vəhdətdən başlanır.
Unutma! Hansı insan
Məslək döyüşlərində,
Silah hücumlarında,
Zəfər yürüşlərində
Həqiqət məşəlini
Aparsa irəlidə,
O məşəlin odunda
Yanacaq öz əli də.
Fəqət o dözməlidir
Ömrü darda qalsa da,
Yana-yana əlinin
Özü məşəl olsa da.
Kimin, harda üstünə
Bir yol ölüm gəlibdir,
Qəti döyüşdə yalnız
Ölüm özü ölübdür.
Başı üstə ölümlər
Ulusa da səs-səsə,
Sonrakı döyüşlərdə
Zaval yoxdur o kəsə...
Oğlum! Çox da hər insan
Əsrin fərhadı deyil.
Gərək öz dövranında
Yalnız həyatı deyil,

Ölümü də seçilsin
 Ölümlərin içində.
 Fəhlələrin içində,
 Alimlərin içində.
 Günəş görünməsə də
 Buludlar arxasında,
 Yenə bir qızılgüldür
 Dünyanın yaxasında...
 Mən ömürəm, sən günüm,
 Mən cığırım, sən yönüm,
 Mən sabaham, sən mənim
 Ünvanımsan, ay oğlum!

 Mən qartalam, sən qanad,
 Mən aliməm, sən icad...
 Mən ürəyəm, sən murad
 Dəstəniyəmsən, ay oğlum!

 Mən taleyəm, sən ölkər,
 Mən dalğayam, sən ləngər...
 Mən karvanam, sən səfər
 Sarbanımsan, ay oğlum!

 Sən atanı andıran,
 Çırağını yandıran,
 Müşkülləri sındıran
 Gümanımsan, ay oğlum!

 Sən mərdliyi xoşlayan,
 Namərdliyi daşlayan,
 Məndən sonra başlayan
 Dövranımsan, ay oğlum!

1986.

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

Əli Tudə	5
“Bir ləkə düşməyən vicdan gətirdim”	9
<i>Düşüncələr aləmində</i>	
Səkkizinci qitə	16
Ey insan!	18
Mən əgər ay olsaydım...	19
Qal	21
Uydurma	21
Qeyrət	22
Ağsaqqal	23
Hiddət	24
Dil	25
Bayatılar	26
Çörək	27
Ülfət	29
Nəzakət	30
Təmkin	31
Dəmət	32
İsti-isti	33
Ehtimal	35
Müləhizələr	36
Öpüşlər	38
Qarışqalar	40
Yol üstə	41

Səndən nigaranam

Təzədən	44
Səndən nigaranam	45
Yeddibölük	47
Qatar qaya	48
Sərdaba	49
Babanəzər	50
Hacı Əmir	52
Bulqavar	53
Balıqlı çay	56
Qəcəl bulağı	57
Su alan	60
Qırmızı körpü	64
Oldum	65
Eynal-Zeynal	67
Harda var?	68
Mən səni görsəydim...	72
Yuxuda görüş	74

İnam sətirləri

Ulular	78
Özüm – andım	79
Vətən həsrəti	80
Dərd	82
Mənzil	83
Adət	83
İnam nəğməsi	85
Yenidən vurulmuşam	87
Yazacağam	88

Xalqın sevgisi	90
Vaxt vardı	92
Mən saç ağartdım ki...	93
Sanıram	96
Azadlıq abidəsi	97
Ayaqlarım	100
Səxavət	101

Sənət yolu

Dövrən	104
Od nəğmələri	105
Sən	107
Həyat özü desə	109
Səhhət-sənət	110
Sənət yolu	111
Yiyəlilər – yiyəsizlər	113
Məni qınama şeirim!	115
Zirvələrdə	115
Dünya	116
Ayrılıq	118
İttiham	119
Şəkillər	122
Təzadlar	124
Heykəltəraş	133
Sarı sim	133

İthaf

Nəğməkar alovun heykəli	136
Xanın səsi	140
Dirijor	141

Türk nəğməkarı	142
Təbiət gözətçisi	144
Alovlu şərəf	145
Qulaq asa-asa...	149
Çəki	150
Azərbaycan gəmisini	152
Xoşbəxt	153
Şair arvadı	154
Əzizim	155
Ən uzun yol	157
Bir laylay de...	158

Ana əzəməti

Ana	162
Ana südü	164
Ana laylası	166
Anamın laylası	167
Ana ürəyi	169
Ana şəfqəti	170
Ana xeyir-duası	172
Ana əzəməti	173

Nəvəli dünyam

Mənim	178
Həyatın gülü	179
Qayğılar	181
Ata ürəyi	182
Bir xeyirxah adam kimi	184
Təmiz ad	187

Dönə-dönə	189
Qız sədaqəti	195
İndi	196
Borc	197
Nigar	197
Nəvəli dünyam	198
Nəvələr arasında	200
Qadir göz muncuğu	202
Sütül əllər	204
Ciddi baxışlar	205
Sən gələndə, sən gedəndə	206
Möhlət	208
Görsəniz...	209

Təbiət

Təbiət	212
Dağların yaşı	213
Dağ havası	214
Qaya qüruru	216
Ceyran	216
Arı vicdanı	218
Tovuz quşu	219
Su hikməti	221
Ağac heykəli	222
Ay çinar	223
Çinar yarpaqları	224
Yarpaqlar	226
Nar harayı	228
Lalə	229
Qərənfil təsəllisi	229

Güldan gülləri	231
Tək heyva ağacı	234
Tufan	235
Qar	235
Günəş də ürəkdir...	237
Elə yaz olaydı	238
Tumurcuqlar	238
Köklər	239
Bənövşə köçü	240
Quşlar nəğmə deyir	241
Bahar gəlir	242
Leysan	244

Səni tapmaq istəyirəm

İlk məhəbbətim	248
Əsir	249
Qarşılıqlı sevgi	250
Qadın sevgisi	251
Kimsə deməsin ki...	252
Səninlə...	253
Yaz axşamında	254
Kirpiklər	256
İstəmirəm	257
Sən gül ki...	258
Dedin...	259
İki damla yaş	260
Payız ömrün sevgisi	260
Səni tapmaq istəyirəm...	264
Dünən səni gördüm	265

Gecikən sevgi	268
Sən məni duydun ki, mən səni duyam?	272
Xətir	273
Olum	273
Zirvə gülü	274
Şirin yuxu	276
Gizli sevgi	277

POEMALAR

Gecikmiş vüsal	280
Sevgi məktubları	293
Həyat yolu	326

ƏLİ TUDƏ
GECİKMIŞ VÜSAL

IX cild

Redaktor *Natiq Cavadzadə*
Rəssam *Nazim Rzaquliyev*
Korrektor *Fidan Ramazanova*
Kompüter yığıcı *Yaqut Rəhimova*
Kompüter işləri *Sevda Allahverdiyeva*

Kitab Natiq Əli Tudə oğlu Cavadzadənin
şəxsi vəsaiti ilə çap olunub.

Çapa imzalanmışdır 03.04.2017. Kağız formatı 60x90¹/16.
Fiziki çap vərəqi 22,5. Şerti çap vərəqi 22,5. Qarnituru Times.
Sifariş 940. Tiraj 500.

“Azərbaycan” nəşriyyatının mətbəəsində çap edilmişdir.
Az 1073, Bakı, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə.
Tel.: (99412) 5380010. Faks: (99412) 5380014.
E-mail: azerb_nesch@mail.ru